sorţĭ şi victima trebuia să se omoare în interval de 4 săptămânĭ.

Poliţia a arestat pe toate cele-l'alte femeĭ şi fete al căror rând nu venise.

M. V.

O minciună îndemânatecă

Acum câţĭ-va anĭ, indieniĭ Chipewais din Statul Minesota în America de Nord, se revoltaseră din cauză că guvernul nu se ţinuse de angajamentele ce'şĭ luase către dînşiĭ.

Tom Fogg, unul din sub comisariĭ afacerilor indiene, se duse atuncĭ într'o dimineaţă frumoasă, pe lângă lacul Lech ca să se preumble. Poziţiunile din jurul laculuĭ eraŭ foarte pitoreştĭ; în depărtare se vedeaŭ câte-va sate d'ale chipewaişilor, acoperite cu pieĭ de boŭ.

Tom Fogg respira aerul cu o nespusă plăcere când d'odată se opri uimit: satele chipewaisilor, pe carĭ le zărise în ziua trecută, nu maĭ exista. Işĭ frecă ochiĭ pentru a constata că nu se rătăcise.

Nu maĭ era nicĭ o îndoială: indieniĭ dispăruseră.

Voia să se întoarcă repede îndărăt când, d'odată, o enormă cuvertură, ce părea căzută din cer, îĭ acoperi capul. Intr'un minut fu legat sdravăn şi urcat pe un cal care porni în goana mare.

După două ore de alergare, calul se opri. Tom Fogg fu dat jos, fu deslegat şi'ĭ se descoperi capul.

Ceea ce văzu în jurul luĭ îl spăimântă: indieniĭ chipewaisĭ, înarmaţĭ până în dinţĭ, aţintiaŭ asupră'ĭ nişte privirĭ de par'că voiaŭ să'l mănânce.

— La moarte! La moarte! începură dînşiĭ să strige

Vr'o cincĭ găliganĭ începură să îngroape în pământ stâlpul de care Tom-Fogg trebuia să fie legat, spre a fi în urmă torturat şi ucis. In vremea asta ceĭ-l'alţĭ indienĭ jucaŭ ca nişte turbaţĭ. In sfîrşit, maĭ mulţĭ şefĭ se apropiară de Tom-Fogg şi începură să'ĭ facă imputărĭ pentru că guvernul îĭ înşelase şi nu se ţinuse de angajamentele luĭ.

Sub-comisaruluĭ îĭ veni atuncĭ în gând să încerce a scăpa printr'o minciună, de va fi cu putinţă. Işĭ aminti că avea în buzunarul haineĭ o pungă cu vr'o sută de dolarĭ în aur şi esclamă vesel:

— Aşa dar pentru asta vreţĭ să mă omorîţĭ! Eĭ, de ce nu mi-aţĭ spus de la început? Ne-am fi înţeles îndată. Când m'aţĭ surprins şi m'aţĭ legat, veniam la d-voastră din partea guvernuluĭ ca să vă întreb dacă voiţĭ pămenturĭ saŭ banĭ. In acest din urmă caz eram însărcinat să vă daŭ aceştĭ banĭ ca acont.

Şi zicĕnd aşa, Tom-Fogg înşiră banĭ de aur pe capĕtul cingĕtoareĭ unuĭ şef.

La vederea banilor, ochiĭ indienilor scânteiară de lăcomie. Mulţĭ din eĭ nu avuseseră şi nicĭ nu vĕzuseră măcar o aşa sumă.

— Adevĕrat? întrebă unul din şefĭ.

— Foarte adevĕrat. Ia baniĭ, sunt aĭ d-tale; şi o să maĭ primiţĭ mulţĭ alţiĭ când mĕ voiŭ întoarce.

Şefiĭ se sfătuiră şi nu numaĭ că deteră drumul luĭ Tom-Fogg dar îl petrecură cu alaiŭ.

In loc de banĭ însă, sosiră la dînşiĭ trupe carĭ'ĭ reduseră la neputinţă şi îĭ grămădiră în pămĕnturile numite rezervate şi carĭ li s'aŭ şi împărţit.

Ast-fel, cu o minciună îndemânatecă, a scăpat Tom Fogg de moartea cea maĭ oribilă.

Din tribul chipewaisilor, care forma maĭ înainte un adevĕrat popor, n'aŭ maĭ rĕmas azĭ de cât cincĭ-sprezece miĭ de indivizĭ.

A. Brown.

O cârciumă de opium în Shanghai

Des de dimineaţă se umple cârciuma de opium cu muşteriĭ. Acesta este un timp favorabil pentru a călĕtori în ţara visurilor. Când te trezeştĭ e noapte. A doua-zi vezĭ că n'aĭ scăpat de trista realitate.

Un călĕtor german povesteşte următoarele în «Ostasiatischer Lloyd»:

«O intrare îngustă duce din stradă în casă. Intĕĭ intri într'o curte mare, ca a unuĭ templu, la dreapta şi la stânga se află dughene, unde se vĕnd pipe pentru opium, frumos lucrate, haine, cărţĭ etc. In fund se află cârciuma, în care domneşte o atmosferă grea, deşi uşile şi geamurile sunt deschise. Plafondul e înalt, pereţiĭ afumaţĭ şi murdarĭ, nota caracteristică a vieţeĭ sociale chineze. Afluenţa e mare, sgomotul şi maĭ mare. Dacă n'aĭ şti că toţĭ aceştĭ oamenĭ fumează opium aĭ crede că beaŭ bere.

In fund vezĭ maĭ multe vase cu apă în care se află păstrat opiul. Opiul se vinde în micĭ vase de mărimea degetuluĭ arătător şi costă 40 centime, preţ în care se cuprinde şi acela al loculuĭ de dormit. Se maĭ serveşte şi ceaiŭ, dar acesta e gratis.

In sub-sol se află poporul de rĕnd, de oare ce publicul maĭ bun fumează opiŭ în etagiul prim, unde e maĭ mult lux, dar se observă şi aci murdărie. Etagiul prim este împărţit în maĭ multe cabine, împodobite cu oglinzĭ, carĭ plac mult chinezilor. Aceştia nu pot trăi fără ca să spună câte verzĭ şi uscate, întocmaĭ ca femeile de mahala.

Fumătoriĭ de opiu pasionaţĭ aŭ coloarea feţeĭ cadaverică, ochiĭ sticloşĭ. Nu toţĭ chineziĭ fumează opiu, aceĭ carĭ nu fumează de loc, privesc cu dispreţ la ceĭ-l'alţĭ.

C.

Lissabona

Lissabona este, de sigur, una dintre cele maĭ puţin cunoscute reşedinţe din Europa, căcĭ nu prea e vizitată de streinĭ.

După Constantinopol şi Neapole, este cel maĭ frumos oraş din lume.

Poporul portughez este mândru de trecutul sĕŭ şi voeşte să'şĭ câştige un viitor între naţiunile civilizate.

De-alungul golfuluĭ mişună corăbiile de toate mărimile şi aproape ale tuturor naţiunilor. De care ce terenul pe care se află acest oraş cu 270.000 loluitorĭ este foarte întins şi foarte muntos — Lissabona este un oraş pe 15 coline, — comunicaţiunea se face cu anevoie.

Portugalia este, după cum se ştie, ţara celor maĭ săracĭ milionarĭ. Cine are la sine 3 500 leĭ e proprietarul a peste un milion de reis. Nu e mirare ca faţă de aceste micĭ monede să te coste un dejun bun câte-va miĭ de reis.

In Lissabona se trăeşte ieftin. O cameră la primul hotel te costă cam la treĭ francĭ pe zi. De altmintrelea în capitala Portugalieĭ domneşte cea maĭ mare curăţenie. Stradele sunt bine întreţinute. Oraşul este aproape noŭ, de oare ce marele cutremur de la 1 Noembrie 1755 a dărîmat în 6 secunde vechea Lissabonă, îngropând sub ruine 40,000 oamenĭ.

Piaţa cea maĭ frumoasă este piaţa Dom Pedro apoĭ Praca de comercio, unde se află statua ecvestră a luĭ Dom José I. Aicĭ se află cele maĭ frumoase edificiĭ, ca ministerul de marină, arsenalul, bursa, un frumos arc de triumf cu statua luĭ Vasco de Gama.

La Belem, în castelul d'Ajuda, locueşte familia regală. Poziţiunea e foarte frumoasă şi încântătoare, privită cu deosebire de pe măreţul turn din Belem.

Un mort înviat

Un remarcabil caz de moarte aparentă s'a întêmplat în insula Mykonos în marea Egeică.

De cât-va timp, un locuitor al insuleĭ suferea de o boală gravă. Medicul ce'l îngrija zicea că e tifos.

Când într'o zi se aflară rudele şi cunoscuţiĭ lângă patul bolnavuluĭ, acesta se făcu palid, căscă de câte-va orĭ gura şi închise ochiĭ, aşa în cât toţĭ îl credeaŭ deja mort. Femeile din casă începură să ţipe smulgĕndu-şĭ pĕrul, iar bărbaţiĭ începură să se tânguiască. In curĕnd sosi şi preotul din localitate, ca să facă rugăciunile.

A doua-zi tot poporul era în picioare ca să ia parte la înmormĕntare.

Sicriul cu mortul se afla în biserică pe o laviţă, descoperit, după datina locului. Slujba începu între bocetele bărbaţilor şi ale femeilor. Când preotul făcu celor de faţă propunerea să dea mortuluĭ sărutarea cea de pe urmă, de odată mortul se ridică din sicriŭ şi privi uimit în jurul sĕŭ.

Toţĭ ceĭ de faţă, cuprinşĭ de o spaimă nebună, o luară la fugă ţipând şi rĕspândind panica în tot satul. Lumea începu să strige: «Strigoiul! Strigoiul!»

După credinţa poporuluĭ grecesc oameniĭ ceĭ rĕĭ nicĭ după moarte n'aŭ odihnă, ci se întorc pe pământ în formă de strigoĭ, pentru ca să turbure liniştea şi pacea rudelor.

Mortul înviat, înspăimêntat cu totul, se dete jos din sicriŭ şi părăsi biserica.

Abia după câte-va ore aŭ îndrăznit rudele şi amiciĭ să se apropie de mortul înviat, pe care'l pipăiră să vadă dacă e din carne şi oase.

Cea mai mică republică din lume

La sud-est de insula Corsica, pe coasta orientală a Sardinieĭ, se află o mică insulă de 8 chilometri de lungă şi de 3 de largă, avênd 168 de locuitorĭ.

Această insulă se numeşte Tavolaro şi, cu toată micimea eĭ, formează o republică independentă.

Cu mult maĭ mică de cât cele două republicĭ, San-Marin din Italia şi Andora din munţiĭ Pirineĭ, această republică a fost înfiinţată în prima parte a acestuĭ secol.

In anul 1836, regele Carol Albert al Piemontuluĭ acordă suzeranitatea asupra acesteĭ insule familieĭ Bartolomi.

Primul şi unicul domnitor al insuleĭ a fost Pavel I, care a guvernat-o în timp pe aproape 50 de anĭ. Domnia luĭ a fost o perioadă de pace.

Insă la moartea sa, care s'a întâmplat la 30 Martie 1882, locuitoriĭ insuleĭ aŭ proclamat republica, a căreĭ independenţă a fost recunoscută de guvernul italian în anul 1887.

Constituţia hotărăşte ca preşedintele să fie ales pe 6 anĭ şi femeile aŭ dreptul de vot.

B.

Fenomenele natureĭ

Lacul de sânge

Acest lac e în Elveţia şi e încântător, ca toate lacurile din acea ţară. Pe malul luĭ se află oraşul Morat, care deşteaptă o mulţime de suvenirĭ istorice.

Aci aŭ fost sfrobiţĭ cu totul Carol Temerarul şi Burguinoniĭ sĕĭ, la 21 Iuniu 1476 de trupele elveţiene.

Din când în când apele lacului Morat devin roşiĭ ca sângele. Ar jura cine-va că e cu adevĕrat un lac de sânge; el are un aspect sinistru când razele soareluĭ de apus bat în el.

Acest fenomen are o legendă: pescariĭ bĕtrânĭ aĭ laculuĭ, când vĕd apele roşindu-se, zic:

— Acesta e sângele Burguinonilor.

In adevĕr, după bătălia de la Morat, cadavrele unuĭ mare numĕr de Burguinonĭ fură aruncate în lac.

Aceasta e legenda; explicaţia adevĕrată este cea următoare:

Apele laculuĭ se colorează din cauza uneĭ micĭ erbe acuatice numită *Oscillatoria rubescens*, care e roşie.

Haller în 1768 şi Candolle în 1825 aŭ publicat scrierĭ interesante asupra eĭ. Şi, lucru curios, fenomenul acesta de coloraţie în roş nu se observă de cât pe lacul Morat.

Curiositatea aceasta se poate pune în legătură cu o alta cunoscută sub numele de zăpada roşie. Burguinoniĭ n'aŭ a face nimic aci căcĭ ea se observă în regiunile cele maĭ de la nord carĭ s'aŭ explorat, precum şi în Alpĭ şi în Pirineĭ şi pretutindenĭ unde zăpada nu se topeşte nicĭ o dată.

Ca şi la lacul Morat, coloraţiunea aceasta se datoreşte unor plante microscopice.

H. L.

Varietăţĭ

Insectele parfumate. — Se ştia până acum de insectele luminoase, de insectele rubine, safire, smaralde. Iată acum şi insectele parfumate. Ele sunt maĭ numeroase de cum îşĭ poate închipui cine-va. Maĭ întêĭ e *cicindela campestris* care miroase a esenţă de trandafirĭ, apoĭ cerambicidele, *aromia muscata*, care rĕspândeşte în jurul sălciilor un miros plăcut de mosc; în sfârşit, specia de insecte sfinx, *convovuli* şi *ligustriĭ*, rĕspândesc în jurul lor arome suave.

—x—

Consumaţiunea chibritelor este maĭ mare în Germania. 12 chibrite se vin zilnic la un om, în Anglia 8, în Belgia 7, Franţa 6, America 6 şi Australia 4. Intr'o zi se consumă în Europa cam la 2 milioane de chibriturĭ. Valoarea chibritelor produse pe an în toată lumea este de 740 milioane mărcĭ. Ieftinătatea cea mare a chibritelor nu pare de mirat, când ne gândim că o jumĕtate chilogram de fosfor ajunge ca să fabricăm 1 milion de chibrite.

Cea maĭ mare şi cea maĭ veche fabrică de chibrite este la Iön-Köping în Suedia. Ea are o existenţă de peste 44 de anĭ şi în acest timp a fabricat peste 6 miliarde de cutiĭ de chibrite în valoare de 65 milioane cervane. Toate aceste chibrite puse unul lângă altul ar putea de 50 de orĭ înconjura pămêntul.

—x—

Săgeţile înveninate. — Orĭ-cât de rĕspândite sunt azĭ în lume armele de rĕzboiŭ, se găsesc încă populaţiĭ în Africa şi în America de Sud carĭ nu cunosc saŭ nu voiesc să întrebuinţeze alte arme de cât săgeţile înveninate.

Ast-fel, somaliĭ carĭ locuesc pe coasta orientală a Africeĭ, îşĭ înmoae vêrful săgeţilor în sucul concentrat al planteĭ numită *Acokantera ouabaia*, care omoară foarte repede, chiar dacă pelea duşmanuluĭ a fost numaĭ puţin zgâriată de vêrful săgeţeĭ.

Alte populaţiĭ sĕlbatice întrebuinţează proprietăţile toxice ale unor microbĭ; ast-fel sunt indigeniĭ din Nouile-Hebride, în Oceania. Eĭ înfig vêrful săgeţilor într'o bucăţică de os omenesc, le ung cu o substanţă lipicioasă şi le înmoae în humusul găurilor de crabĭ, carĭ sunt în mare numĕr prin mocirlele din acea parte. Rănile făcute de aceste săgeţĭ asupra omuluĭ sunt de obiceŭ urmate de tetanos tipic, mortal în ziua a opta saŭ a zecea.

—x—

Un bal la 300 de metri în pămênt. — Lucrătoriĭ de la mina Gosforth, din Anglia, pentru a sĕrbători a 70 a aniversară a săpăreĭ mineĭ, aŭ dat un bal în galeria cea maĭ retrasă. In această galerie se aşternuse un parchet. S'a cântat la piano, s'a danţat şi s'a benchetuit. S'a petrecut de minune în sfârşit, cu toate că danţurile n'aŭ durat până la ziuă, după formula obicĭnuită, căcĭ atuncĭ ele ar dura şi acum, fiind noapte neîntreruptă la acea adâncime.

—x—

Un oraş subteran. — Un aşa oraş se află în Galiţia (Austria) şi se numeşte Wielicza. Sunt acolo mine întinse din carĭ se scoate sare gemă. Galeriile se află la o mare adâncime şi se întind pe o distanţă de 82 de chilometri. Mineriĭ şĭ-aŭ clădit în pămênt case, o primărie, sale de reuniune şi chiar un mic teatru.

Maĭ mult de o mie de lucrătorĭ, bărbaţĭ, femeĭ şi copiĭ, trăiesc mereŭ în acest oraş subteran ale căruĭ strade, bine întreţinute şi ale căruĭ pieţe spaţioase sunt iluminate cu electricitate. Se citează chiar familiĭ carĭ de maĭ multe generaţiunĭ n'aŭ eşit din oraşul subteran.

Biserica acesteĭ localităţĭ, cu statuele eĭ cioplite în pereţiĭ de peatră aĭ galerieĭ, e una dintre cele maĭ minunate curiosităţĭ arhitecturale din Europa.

Locuitoriĭ trăesc fericiţĭ şi aŭ viaţă îndelungată; eĭ formează între eĭ un fel de comunitate.

Anul II.—No. 82. 10 BANI IN TOATA ȚARA București, Miercurĭ, 18 Noembrie, 1898

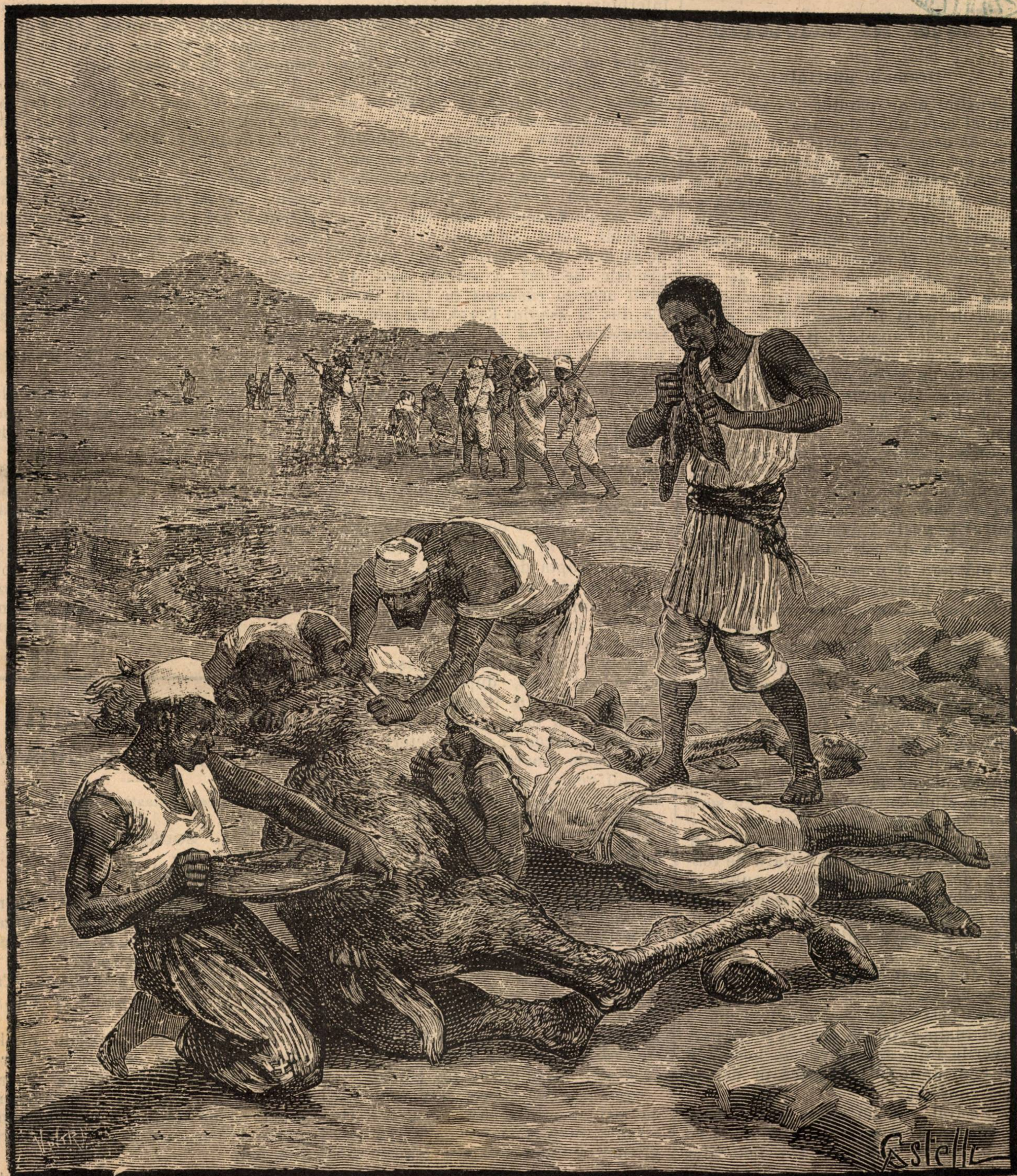
ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată țara
» 2.50 « 1/2 « « «
Abonațiĭ pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARȚEA —

VIAȚA IN CALĔTORIĬ. — (Veșĭ explicația

Anunciŭ

Aducem la cunoştinţa cititorilor noştri că *Ziarul Călĕtoriilor* primeşte spre publicare în coloanele sale descrierea localităţilor maĭ însemnate, a băilor, etc., din ţară, precum şi descrierea escursiunilor făcute de societăţĭ, de turiştĭ etc.

Viaţa în călĕtorie

Dramele pustiuluĭ

Pustiul e un pămînt misterios şi teribil care nu'şĭ descopere secretul de cât către ceĭ îndrăzneţĭ însă, adese orĭ, pe aceştĭ îndrăzneţĭ îĭ ţine pentru vecie prizonierĭ în nisipurile sale. Vechiĭ egiptenĭ simbolisaseră această idee ridicând la marginile deşerturilor libice, sfinxĭ de granit, enigmaticĭ şi monstruoşĭ.

Nu e nicĭ un om, orĭ cât de viteaz, care să nu'şĭ simtă inima svâcnind de grijă, în momentul d'a porni prin acele singurătăţĭ fără sfîrşit unde natura pare a rezerva călĕtoruluĭ la tot pasul câte o cursă.

Nimenĭ nu poate să spună cum s'aŭ sfîrşit aceia pe carĭ pustiul i-a oprit în sînul sĕŭ.

Ce a devenit, de pildă, acea armată puternică a perşilor trimisă de Cambise contra Egiptuluĭ şi de care nu s'a maĭ auzit nimic îndată ce a intrat în pustie ? Istoria menţionează multe alte dezastre tot aşa de spăimîntătoare şi neesplicate şi al căror secret îl păstrează deşertul. Dar călĕtorĭ singuratecĭ, caravane fără importanţă, toţĭ aceia pentru carĭ nu se face istorie, câţĭ şi câte aŭ plecat fără să maĭ ajungă nicĭ o dată.

Acum câţĭ-va anĭ, când mĕ aflam la Bagdad, patru poştaşĭ trimişĭ la Damasc n'aŭ ajuns la ţinta călĕtorieĭ lor. După câte-va lunĭ unul din succesoriĭ lor a găsit cadavrul unuia din eĭ, uscat de soare, lângă o cisternă plină cu nisip ; sacul cu scrisorĭ era lângă dînsul, neatins.

De ce perise acest nefericit ? Dar ceĭ'l'alţĭ treĭ dispăruţĭ ? Oare de foame, de sete, de tempesta ceruluĭ, de a nisipurilor, de tâlharĭ necunoscuţĭ? In ce dramă tainică pustiul îĭ ucisese, atât pe aceştia cât şi pe toţĭ ceĭ-l'alţĭ ?

Când hagiiĭ musulmanĭ se pregătesc ca să plece în călĕtorie la Meca, dînşiĭ postesc, fac rugăciunĭ cu multe zile înainte de plecare şi'şĭ împart averile între ceĭ ce rĕmân acasă, ca şi cum ar fi să pornească în călĕtoria supremă.

Pustiul este un ocean unde descoperirile nu se termină nicĭ o dată: cataclismele îĭ transformă neîncetat aspectul ; călĕtorul nu are adese-orĭ, pentru a se călĕuzi, de cât stelele întinsuluĭ cer nepăsător.

Ar fi de sigur lesne să se fixeze fisionomia generală a marilor singurătăţĭ de pe faţa pămîntuluĭ, să se enumere şi să se descrie pericolele principale ale fie-căreia dintre ele.

Pe imensele stepe Gobi, vînturile geroase ale ierneĭ, carĭ suflă din mările polare, taie pielea călĕtorilor ca şi un briciu ; vara, călĕtorul care le străbate, se află ca într'un cuptor înferbîntat ; pe lângă zăpăceala ce i o dă căldura, el are înainte'ĭ miragiile : vede înainte-ĭ oraşe strălucite, pădurĭ cu puţurĭ ; nenorocire aceluia care se ia după ele. Adese orĭ iluziunea aceasta e întreruptă de năvălirea uneĭ horde de calmucĭ.

In câmpiile Turanuluĭ, tâlhariĭ sunt turcomanĭ ; vînturile de tempestă sunt : vara, «vîntul negru» care aduce norĭ groşĭ de nisip ; aceştĭ norĭ acoperă une-orĭ sate întregĭ, ca de pildă satul Aderchan în 188? ; iarna sunt «buramele», nişte vînturĭ glaciale, de carĭ a suferit atât de mult armata rusească în 1840, când s'a dus la asediul Kiveĭ. Hordele luĭ Gengiskan, când aŭ năvălit asupra Chineĭ, aŭ suferit de asemenea groaznic din cauza buramelor : «Nasurile şi mâinele oamenilor cădeaŭ înghe ţate» zice un istoric de pe acea vreme.

Pustiile Iranuluĭ, Arabieĭ, Egiptuluĭ şi Sahareĭ aŭ de asemenea banditiĭ şi tempestele lor teribile. Până şi paserile se opresc din zbor la marginile acestor pustiurĭ, ca şi cum instinctul le-ar prevesti de primejdia ce le aşteaptă dacă ar maĭ înainta. Afară de câte-va drumurĭ de caravană, sunt părţĭ imense din aceste pustiurĭ unde piciorul omenesc n'a călcat nicĭ odată.

In mijlocul Arabieĭ, este aşa zisa *marea Safi* care, după cum spune legenda arabă, a înghiţit pe regele de Sabba cu toată armata sa. Insă de atuncĭ încoace, câţĭ călĕtorĭ n'aŭ găsit acolo moartea ?

Uniĭ geologĭ pretind că nisipul plutesşte acolo pe d'asupra unor prăpăstiĭ întinse, pline cu apă saŭ cu naftă. Călĕtorul crede că e tot uscat înaintea sa ; calcă d'asupra aceluĭ nisip plutitor şi se afundă.

Insă maĭ rele de cât prăpăstiile invizibile, de cât tempestele şi de cât banditiĭ, sunt două flagele comune tuturor pustiurilor. Acestea sunt : foamea şi setea.

Când cămila cade în mijlocul pustiuluĭ şi burduful de apă plesneşte, atuncĭ aceluia care are un Dumnezeŭ, nu'ĭ rĕmâne de cât să îngenuchie şi să şĭ zică rugăciunea din urmă.

Sunt puţinĭ călĕtorĭ carĭ să fi trecut prin pustiŭ şi să nu fi suferit măcar o dată, în cursul câte-va ore, groaznicele suferinţĭ ale foameĭ saŭ ale seteĭ.

O dată, pe când străbăteam pustiul Chamie, am fost lipsiţĭ două zile de proviziunĭ, înainte d'a ajunge la Meskenet, şi arabiĭ meĭ ferbeaŭ şi mâncaŭ rădăcinile desgropate de pe malul fluviuluĭ. Eŭ, după ce am rezistat o zi, am mâncat ierburĭ rele sĕlbatice.

Setea însă e groaznică : cu încetul omul perde vederea, mirosul şi maĭ cu seamă auzul ; apoĭ cade ca într'o beţie de opium ; astea sunt frigurile pustiuluĭ, în carĭ bolnavul are viziunile cele maĭ frumoase. Dacă nu i se dă apă ca să bea, el nu se maĭ deşteaptă din această beţie.

Pe când caravana, lipsită de proviziunĭ şi de apă, înaintează în tăcere, ultima cămilă, cruţată de flămânzĭ, cade d'o dată cu spume la gură, cu ochiĭ stinşĭ. De câte-va ore deja ea se clătina pe picioare, se împedica la tot pasul şi spatele i se îndoiaŭ sub greutate. Acum stă culcată, incapabilă d'a se maĭ mişca şi cu ochiĭ eĭ marĭ, blânzĭ şi trişţĭ priveşte caravana depărtându-se ; uniĭ oamenĭ din caravană întorc capetele, şi aruncă spre dînsa o privire de lăcomie.

Flămânziĭ aceia aşteaptă moartea eĭ apropiată.

D'o dată, unul din eĭ se repede la cămilă cu cuţitul şi după ce o omoară, îşĭ taie din corpul eĭ o bucată de carne caldă, palpitândă pe care o mănâncă crudă cu o poftă bestială. Alţĭ flămânzĭ vin după dînsul şi, dacă nu aŭ cuţite, rup cu dinţiĭ carnea animaluluĭ. (Vezĭ ilustraţia).

Cine ştie, câte-va zile încă, şi poate toţĭ oameniĭ aceştia, din noŭ înebuniţĭ de foame, se vor repezi uniĭ la alţiĭ şi, după masacru, învinşiĭ vor servi la hrana biruitorilor.

H. Mignot

10.000 de anĭ
INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică
de
L. BOUSSENARD

CAP. IV.

«Iţĭ închipuĭ prea lesne că nimenĭ nu caută a scăpa de această obligaţiune sfîntă şi că noĭ suntem cu toţiĭ egalĭ înaintea datorieĭ

— Vĕ admir în sinceritate, Ta-Lao Yé, şi vĕ rog să'mĭ scuzaţĭ eroarea.

— N'avem a te scuza de nimic, Shien-Chung, căcĭ eştĭ de bună credinţă şi nu aĭ avut intenţie d'a ne ofensa. Vorbele d-tale îmĭ dovedesc numaĭ că pe timpul d-tale oameniĭ profesaŭ în această privinţă ideĭ foarte inferioare.

— Dar atuncĭ trebue neapărat ca

d-voastră să aveţĭ, toţĭ fără escepţie, o instrucţie desăvêrşită.

— De sigur. Află că toţĭ câţĭ suntem posedăm, la oare-care vêrstă, toate concepţiunile omeneştĭ.

— Aşĭ dori să asist la una din şedinţele d-voastră... la un curs, cum ziceam odinioară.

— Peste un moment. Vom iuţi, dacă vreĭ, cursa, pentru ca să străbatem cât maĭ curând distanţa ce ne desparte de oraş.

— Un ultim cuvînt, te rog. Când străbateţĭ ast-fel spaţiul cu repeziciunea lumineĭ, nu se produc ciocnirĭ între călĕtorĭ? Gândul acesta mĕ face să mĕ înfior pentru d-ta.

— Aşa fapt nu se întâmplă nicĭ odată. Când doĭ călĕtorĭ se mişcă pe aceeaşĭ linie unul câte altul, se produce la apropierea lor o repulsiune între atmosferele lor nervoase; atmosferele alunecă una pe lângă alta fără ca organismele să se atingă.

D. Sinteză era să rĕspundă şi poate să maĭ ridice niscaĭ nouĭ obiecţiunĭ însă nu avu timp.

In momentul când Ta-Lao-Yè rostia ultimele cuvinte, dînsul îşĭ simţi corpul ca apăsat uşor şi o furnicătură ca aceea din momentul învierеĭ sale.

Toate astea d'abia avură durata unuĭ fulger.

Apoĭ auzi glasul dulce al luĭ Ta-Lao-Yè zicênd:

— Am sosit.

CAPIT. V

Rĕsbunarea raselor oprimate. — O şcoală. — Şcolariĭ învaţă maĭ bine când dorm. — «Deşteptaţi-vĕ!». — Hipnotismul şi sugestiunea în timpurile preistorice. — Amintire neştearsă despre o singură audiţiune. — Museŭ preistoric. — Mirarea d-luĭ Sinteză. — Un tun de o sută de tone, o placă de blindagiŭ, o helice. — Zeiĭ evuluĭ de fer. — Hipotezele luĭ Ta-Lao-Yé în această privinţă

Grupul aerian se lăsă pe pămênt în mijlocul unuĭ oraş important, pe o piaţă vastă, plantată cu arborĭ frumoşĭ şi înconjurată de monumente cu un aspect măreţ.

D. Sinteză, exprimându'şĭ dorinţa d'a face câţĭ-va paşĭ pe acea piaţă, însoţitoriĭ sĕĭ se învoiră bucuroşĭ la această fantazie foarte firească din partea unuĭ om ale căruĭ articulaţiunĭ sunt amorţite de un somn de o sută de veacurĭ

Mergênd pe pămênt cu o încetineală greoae care arăta că exerciţiul acesta nu'ĭ maĭ este familiar, d. Sinteză vorbeşte cu sine însuşĭ:

— Acea civilizaţiune de care ne mândream aşa de mult, a dispăut aproape fără să lase urme; axa lumeĭ s'a strămutat întru cât-va. Mările şi continentele aŭ fost schimbate, rasele s'aŭ modificat, esenţa chiar a uneĭ părţĭ din omenire nu maĭ e de recunoscut şi aceste treĭ silabe absurde Tom-buc-tu aŭ rĕmas.

«Şi nu numaĭ numele există încă dar pe locul colibelor mizerabile unde se adăpostia o populaţiune sĕlbatică, se ridică azĭ un oraş măreţ devenit unul din focarele civilizaţiuneĭ contimporane.

«Parisul, Londra, Berlinul, Roma, Petersburgul nu maĭ sunt nicĭ măcar ceea ce eraŭ în timpul meŭ Babilonul, Teba, saŭ Ninivi, oraşe dispărute însă trăind încă cel puţin ca amintire.

«Nimic nu maĭ există din ceea ce făcea orgoliul şi gloria noastră, nicĭ măcar ruine anonime ca acelea din India, din Cambodge, din Mexic saŭ din Java, nimic.

«Şi Tombuctu, devenit chinez, străluceşte la soarele Africeĭ; acolo unde era pustiul se resfaţă plantele cele maĭ bogate şi strălucitoare.

«Şi vĕd pe semeniĭ meĭ, pe albiĭ de rasă curată, îndobitociţĭ, degradaţĭ, reduşĭ la robie pe acest pămînt care a fost prin escelenţă ţara blestemată a servitudineĭ.

Glasul dulce al luĭ Ta-Lao Yé veni să întrerupă aceste penibile reflexiunĭ.

— Mi-aĭ exprimat dorinţa d'a asista la o şedinţă de educaţiune. Iată aci una din scoalele noastre; un mare numĕr de copiĭ sunt reuniţĭ acum înăuntru. Haĭ de ascultă ce profesează un părinte de familie tinerilor reprezentanţĭ aĭ generaţiuneĭ viitoare.

D. Sinteză se învoieşte printr'un semn din cap şi porneşte cu însoţitoriĭ sĕĭ spre un vast monument, tăcut ca un mormînt.

Intrară pe jos într'o sală imensă, construită în amfiteatru şi pe ale căreĭ băncĭ staŭ sute de copiĭ aşa nemişcaţĭ în cât s'ar crede că sunt statuĭ.

— Ciudat lucru, în adevĕr, zise d. Sinteză. Ce puţin vorbăreţĭ sunt aceştĭ micĭ cerebralĭ. Nu tac nicĭ un gest, nu aud la dînşiĭ nicĭ cel maĭ uşor murmur.

«Ce disciplină de fer impun oare aceştĭ părinţĭ de familie progenitureĭ lor?

— Alungă-ţĭ temerea Shien Chung, îĭ zise la ureche Ta-Lao-Yé. Copiiĭ noştri nu cunosc constrîngerea şi nu ştiŭ ce este disciplina.

— Eĭ, dar ce înseamnă nemişcarea şi tăcerea asta chinuitoare, soiul acesta de zgârcire a tuturor acestor micĭ corpurĭ carĭ par cuprinse de catalepsie...

— Incă o dată 'ţĭ zic, alungă-ţĭ temerea. Află numaĭ că toţĭ aceştĭ scolarĭ sunt adormiţĭ.

— Adormiţĭ... în scoală, în vreme ce profesorul vorbeşte?

— De sigur. Instruirea copiilor noştri în timpul somnuluĭ este singurul procedeŭ întrebuinţat de noĭ pentru a fixa în creerul lor, într'un chip neşters şi fără cea maĭ mică obosealâ, ştiinţele cele maĭ grele. Insă bine-voieşte a asculta cea ce spune profesorul.

Profesorul vorbia foarte încet, ca toţĭ semeniĭ sĕĭ, însă cu o iuţeală foarte mare ca şi cum voia să spună cât maĭ mult în cel maĭ scurt timp.

El făcu un semn amical luĭ Ta-Lao Yé, tovarăşilor sĕĭ, se uită mirat la d. Sinteză şi păru un moment a se întreba ce caută acolo acel maotşin cu barba lungă, albă, încâlcită, cu statura de uriaş, cu hainele de o croială ciudată. Uimirea luĭ fu mare vĕzênd pe semeniĭ sĕĭ arătând streinuluĭ un respect neobicinuit.

Totuşĭ, după un moment de îndoială şi la un semn al luĭ Ta-Lao-Yé, dînsul îşĭ urmă lecţiunea adresându-se tinerilor sĕĭ auditorĭ din carĭ nicĭ unul nu clipise măcar.

Această lecţiune e o convorbire familiară asupra cosmografieĭ şi d. Sinteză, care prinde cu greŭ cuvintele profesoruluĭ din cauza repeziciuneĭ cu care le rosteşte şi a slăbiciuneĭ auzuluĭ sĕŭ, înţelege în mod nehotărît că e vorba de planetele sistemuluĭ nostru solar.

Pentru moment, e la rînd planeta Marte. Profesorul vorbeşte de locuitoriĭ, producţiunile şi configuraţiunea eĭ fisică, de istoria eĭ, de progresele sevêrşite acolo în arte, în ştiinţĭ, în industrie.

Toate astea sunt explicate amĕnunţit, sunt comentate atât de mult şi cu aşa preciziune în cât d-luĭ Sinteză îĭ vine să creadă că lecţiunea e privitoare la o parte oare-care a globuluĭ nostru.

Orĭ cât de încredinţat era de minunile sevîrşite de omenire în aceştĭ 10,000 de anĭ, totuşĭ îĭ vine greŭ să creadă că cerebraliĭ pot să ştie aşa de bine nu numaĭ configuraţiunea planeteĭ, dar şi viaţa eĭ intimă, ca şi cum spaţiul de 77 milioane de leghe n'ar exista pentru dînşiĭ.

Insă faptul era aci, patent, de netăgăduit.

Ta-Lao Yé, care nu e un înşelător, se angajează să dea dovezĭ oaspeluĭ sĕŭ făcêndu'ĭ să asiste în curênd la comunicaţiunile schimbate între pămênt şi vecinul sĕŭ Marte.

— O să fie târziŭ asta? întrebă d. Sinteză cu o grabă febrilă pe care nu şĭ-o poate stăpâni.

— Mi se pare cel puţin folositor să aşteptăm să se facă noapte, rĕspunse Ta-Lao-Yè zîmbind într'un chip cam rĕutăcios.

— Aĭ dreptate, rĕspunse d. Sinteză cam confuz de această grabă, nepotrivită cu vêrsta sa, însă scuzabilă din punctul de vedere care o pricinuia.

— Lasă-mĕ să fac eŭ ce ştiŭ, continuă Ta-Lao-Yé. Sunt călĕuza dumitale prin această lume care ţi-e necunoscută şi am să'ţĭ daŭ deplină satisfacţiune. Mi-am făcut adineaorea un plan şi o să'l urmăm în

chip metodic aşa ca să nu sărim la întâmplare de la un lucru la altul şi să ne încurcăm voind să vedem totul d'odată. Veĭ avea ast-fel o schiţă generală despre lumea noastră şi maĭ târziŭ veĭ studia maĭ în special, dacă veĭ voi, subiectul care va avea maĭ multă atracţie pentru d-ta.

«Pentru moment să vedem tot fără să ne aprofundăm în nimic.

— Raţionamentul d-tale, Ta-Lao Yê, este al unuĭ înţelept şi subscriŭ cu recunoştinţă la proiectul d-tale.

«Ne aflăm acum la şcoală, să rĕmânem aci.

«Eŭ nu maĭ sunt bun, vaĭ, decât să fiŭ un şcolar şi profesorul care învaţă pe aceştĭ copiĭ o aşa cosmografie uimitoare pentru mine nu va avea adese-orĭ un elev de 80 de anĭ care d'abia s'a deşteptat dintr'un somn de o sută de veacurĭ.

Insă lecţiunea s'a terminat. Durata cursuluĭ este în general foarte scurtă, fiind că cerebraliĭ, ca nişte bunĭ higieniştĭ ce sunt, evită în tot-d'auna copiilor munca prea mare intelectuală.

Profesorul şi-a întrerupt cuvîntarea şi a pronunţat aceste cuvinte:

— Deşteptaţi-vĕ !

Şi numaĭ de cât strigăte vesele sbucnesc din toate părţile amfiteatruluĭ şi se produce o învălmăşală nespusă.

Şcolariĭ, cu un moment înainte nemişcaţĭ, ţepenĭ ca nişte statuĭ, se ridică cu zgomot de pe băncĭ, pleacă în aer ca nişte baloane captive cărora li s'aŭ tăiat sforile, se reped încoace şi încolo, se împing, se trag, se lasă pe pămînt şi se ridică iar. Zărind pe streinul care 'ĭ priveşte zîmbind, se opresc un moment uimiţĭ apoĭ ies pe imensa uşă ca un cârd de vrăbiĭ.

(Va urma)

Ierusalimul

Călĕtoria în Orient a împĕratuluĭ Wilhelm şi a soţieĭ sale a reîmprospătat în memoria tuturor Palestina şi locurile sfinte, cu deosebire însă Ierusalimul, care de treĭ miĭ de anĭ este venerat ca loc de cultură. Când, în 6 Iunie 1099, cruciaţiĭ vĕzură de pe coline Ierusalimul, căzură cu toţiĭ în genunchĭ şi intonară cântece de laudă, atât de puternic era farmecul aceste priveliştе. Toate suferinţele fură uitate şi cu un curagiŭ temerar năvăliră cruciaţiĭ asupra zidurilor sfântuluĭ oraş, care era apărat cu desperare de Saracenĭ. In cincĭ sĕptămânĭ creştiniĭ intrară în Ierusalim, ceea ce dovedeşte cât de tare era sentimentul religios la dînşiĭ.

Dacă călĕtorul modern se apropie astă-zĭ de Ierusalim, nu se maĭ entusiasmează, ci e deprimat sufleteşte. Sosirea se face acum cu trenul, venind de la Iaffa, străbătênd ţara Iudea.

Ierusalimul numĕră azĭ cam 30.000 locuitorĭ, dintre carĭ cam 9000 creştinĭ, 13.000 Mahomedanĭ iar restul evreĭ. Armeniĭ, ca maĭ în toate oraşele turceştĭ, aŭ un cartier separat.

Intr'un loc ridicat, în cartierul creştin, se află biserica germană protestantă, care a fost inaugurată deunăzĭ de către împĕratul Wilhelm. Germaniĭ maĭ aŭ şi un spital ridicat de cavaleriĭ Joaniţĭ.

Cartierul mahomedan se află în partea de rĕsărit a oraşuluĭ. Aicĭ e tribunalul, noul şi vechiul Serai, maĭ multe cazarme şi maĭ spre extremitate se află stânca luĭ Allah, atât de mult venerată de musulmanĭ. Aicĭ se află, pe ruinele templuluĭ luĭ Solomon, moschea luĭ Omar. Aicĭ fu sfărîmată resistenţa cruciaţilor sub Tancred, aicĭ şi-aŭ format turciĭ bastionul lor, aicĭ pe pămîntul vechiuluĭ Sion aŭ fost primite M. M. L. L. germane.

Cultul creştinilor se concentrează la mormîntul sfînt al Mîntuitoruluĭ, la care sunt în comunitate 6 confesiunĭ catoliciĭ, ortodoxiĭ, armeniĭ, sirieniĭ, jacoliţĭ, copţiĭ şi abisiniĭ. Imprejur se află muntele Golgota, Maslinilor, mormîntul sf. Fecioare, Getsemaniĭ, etc.

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

Djami

Maĭ departe e *Mormêntul luĭ Mahmud* şi moscheea *Nuri-Osmanie.* In vale e *Marele Bazar*, iar pe platoŭ *Moscheea luĭ Bayazet.*

Această moschee are o legendă: Mahomed II, trecênd într'o zi pe acolo întâlni un om sĕrman care îĭ ceru de pomană oferindu-ĭ o pereche de porumbeĭ. Schimbul plăcu Sultanuluĭ şi dădu săraculuĭ o sumă bunicică. Porumbeiĭ fură dăruiţĭ moscheeĭ care îngriji de eĭ; azĭ s'aŭ înmulţit foarte mult şi e un spectacol frumos vĕzêndu'ĭ abătêndu-se în curtea moscheeĭ.

Moscheea luĭ *Soliman* domină colina a treia cu cupola sa şi e rivală Sf. Sofiĭ şi «bucuria şi splendoarea Stambuluĭ». Nu o descriem, căcĭ toate moscheele sunt la fel. Cine a vĕzut una le-a vĕzut pe toate. Apoĭ se vede acĭ *Seraskieratul*, vechiul palat al luĭ Constantin şi al luĭ Mahomed II, precum şi refugiul Sultanelor bĕtrâne şi azĭ ministerul de rĕzboiŭ. Piaţa din faţa luĭ e foarte animată; ofiţerĭ strălucitorĭ o traversează în toate direcţiunile.

Aci se găsesc şi caĭ de închiriat. Dacă cursa nu e mare, proprietarul te urmează; alt fel, vine de te aşteaptă la hotel.

E un fapt cunoscut că orientaliĭ aŭ obiceiurĭ contrariĭ obiceiurilor noastre. Unde noĭ scoatem pălăria eĭ o îndeasă până la urechĭ. La eĭ, un om bine crescut, se descalţă intrând într'un apartament.

In Occident, când te întâlneştĭ cu un amic, dacă e însurat, îl întrebĭ de nevastă şi copiĭ; turculuĭ nu'ĭ place să'ĭ vorbeştĭ de ast-fel de fleacurĭ. Opoziţia se arată peste tot chiar în expresia sentimentelor. Templele lor sunt goale; ale noastre încărcate de ornamente; morţiĭ lor se duc repede la groapă, aĭ noştri încet; eĭ îĭ învelesc cu roşu şi aur, noĭ cu negru şi argint; cimitirile lor sunt vesele, ale noastre sunt triste. La urma urmeĭ nu ştiŭ care are dreptate. Poate fie-care câte o parte.

Ca un pod aerian, *apeductul luĭ Valens* uneşte a treia şi a patra colină. E una din urmele Romanilor, cu carĭ eĭ aŭ semĕnat lumea întreagă. Constantinopolul era lipsit de apă; trebuia adusă de departe, înmagazinată. El a fost aprovizionat admirabil. Eraŭ aproape 20 de cisterne marĭ la Constantinopol. Una din ele, cisterna a *o mie şi una de coloane* e aproape de hipodrom. Se poate scoborî în ea pe o scară comodă căcĭ azĭ e seacă şi serveşte de atelier ţesĕtorilor de mătase.

A patra şi a cincea colină are fiecare câte o moschee, prima *Mehmedieh*, cea ultimă *Sélim*. Aproape e vechiul târg de sclavĭ şi piaţa unde aŭ fost omorîţĭ ultimiĭ ienicerĭ.

Noĭ mergeam prin Stambul, căutând pitorescul. Din când în când cupola uneĭ moschee se arăta. Stradele nu aŭ nicĭ un nume. Dar par'că sunt strade? Stambulul seamĕnă cu un mare sat unde fie-care s'a stabilit unde a voit. Stradele fac mereŭ ocolurĭ marĭ. Nimenĭ nu se află pe ele. Câte o poartă se deschide încet şi o umbră se strecoară afară. E câte o femee care iese d'acasă. Icĭ, colo, câte va cafenele marĭ întrerup monotonia acesteĭ singurătăţĭ; aci turciĭ fumează ghemuiţĭ pe câte un scăunel în mijlocul străzeĭ.

De asupra moscheeĭ luĭ Mahmud se întinde de alungul Cornuluĭ de aur vechiul cartier grec *Fanarul.* Aci şeade patriarchul şi tot aci aŭ avut loc oribilele masacre de la 1821.

Mergênd de-alungul coasteĭ ajunserăm la *Galata.* Străbăturăm o parte din mahala care era incendiată.

Trecurăm, cu o adevĕrată bucurie, de zidurile oraşuluĭ, şi numaĭ de cât, printre cimitire şi boschete, ajunserăm la *Eysub.* In această moschee vine Sultanul la suirea sa pe tron să încingă sabia profetuluĭ. Moscheea dispare în mijlocul unuĭ mare sat unde casele grosolane şi stradele murdare sunt pline de o populaţie multicoloră. Aci turcul e în elementul sĕŭ şi nu vezĭ de cât câte un

ghiaur care vine să viziteze cimitirele.

In Orient, te preumbli într'un cimitir ca într'o grădină publică. Musulmanií nu aŭ aceeașĭ impresie că noĭ în fața morțeĭ, ci o consideră ca un eveniment ordinar, de aceea cimitirile nu'ĭ sperie. Mormintele sunt rĕspândite peste tot, în mijlocul orașuluĭ, de-alungul stradelor, printre case, dar nu e niciĭ un mormînt fără arborĭ. Cimitirile sunt adevĕrate pă mică inscripție în arabescurĭ de aur pe un fond verde; de obiceiŭ un verset din coran. Cauțĭ în zadar fraze ca la noĭ pe carĭ să se expue regrete. Egalitatea în moarte e absolută la Turcĭ și nu e surprinzĕtor la un popor la care sentimentul legalităţeĭ e strâns legat cu acel al supuneređ.

Cu totul aproape, la stânga, între două coline, este frumoasa vale a *apelor dulcĭ din Europa*. Un rîuleț, ricirea acestor dame.

Ne întoarserăm cu un caic trecênd peste Cornul de Aur și o panoramă admiraailă se desfășură înaintea ochilor noștri :

La dreapta, Stambulul cu colinele sale, întocmaĭ ca un decor de teatru; la stînga înălțimile carĭ se micșcorează în valea *Kasim-Pașa* apoĭ se ridică spre Pera și domină depozitele marineĭ și arsenalul *Ters Hané*. Aci e o grămadă de lemne și fi(r)

Paza frontierelor rusești — (Vezĭ explicația în pag. 654)

durĭ, unde la umbra deasă a chiparoșilor uniĭ dorm, alțiĭ mănâncă, turmele pasc liniștite și copiiĭ se joacă țipând. Nicĭ un grilaj saŭ gard nu se află care să oprească trecerea. Fiecare caută câte un adăpost în contra căldureĭ. Nu se găsește nicĭ un monument ridicat unuĭ mort ilustru, numaĭ niște coloane carĭ se deosibesc după vîrf, ast-fel pentru bărbațĭ la vîrf e un turban, pentru copiĭ un fes, iar pentru femeĭ un palm saŭ un buchet de florĭ. Icĭ și colea o *Barbyzes*, rĕcorește boschete de arborĭ și livezile verzĭ. Aci în mijlocul florilor, pasĕrilor și cascadelor, Sultanul Mahmud a clădit un cuib numaĭ cu ar și mătase pentru a'șĭ ascunde pe Sultana favorită.

Apele Dulcĭ din Europa aŭ fost altă dată o alee, un fel de Bois de Boullogne al Turcilor. Societatea elegantă îșĭ dedea întâlnire aci și puteaĭ vedea femeile de prin haremurĭ în trăsurĭ și echipage elegante, rîzênd și fumând țigărĭ, ceea ce e fe- pentru o flota turcească.

Flota e ancorată într'un canal în care se scurg toate necurățeniile din Valea Kasim-Pașa, și care, printr'o coincidență destul de tristă, se numește *Valea Privighetorilor*.

După ce am trecut canalul Kasim-Pașa, caicul nostru străbătu pe sub vechiul pod al luĭ Mahmud și intră în Bosfor.

Bosforul este gloria Constantinopoluluĭ. El reunește treĭ orașe într'unul singur. Stambulul, oraș tur-

cesc, Pera, oraş european, şi Scutari, oraş asiatic. El seamĕnă cu un fluviŭ mare, care venind din marea Neagră, se varsă în marea de Marmara.

Bosforul este străbătut de o mulţime de vapoare carĭ fac serviciul între coasta Europeĭ şi a Asieĭ. Aceste vapoare ca şi tramvayele, sunt despărţite în două printr'o pânză, o parte pentru bărbaţĭ, cea l'altă pentru femeĭ.

Cel maĭ bun loc pentru a vedea coasta e puntea căpitanuluĭ vaporuluĭ.

Dacă eştĭ puţin diplomat, reuşeştĭ să staĭ acolo şi regulamentul oprindu te de a vorbi cu căpitanul, staĭ foarte liniştit şi poţĭ admira frumoasa panoramă.

(Va urma).

Paza frontierelor ruseştĭ

Toate frontierele ruseştĭ sunt păzite de o gardă specială numită *pogranitşnaia straja*, care formează treĭ cordoane şi serveşte la împedicarea contrabandelor d'a pătrunde în ţară precum şi a prinde pe oamenĭĭ carĭ voiesc să intre pe ascuns în Rusia saŭ să iasă d'acolo.

Soldaţiĭ de infanterie, carĭ staŭ d'a lungul frontiereĭ, aşa ca să nu peardă nimic din vedere, compun primul cordon. Cavaleria, care stă ascunsă prin locurĭ unde nimenĭ n'o vede şi de unde ea vede tot ce se petrece la hotar, formează al doilea cordon. In sfârşit, al treilea cordon se compune din patrule carĭ ţin drumurile şi viziteazā gările şi hanurile.

Cu toate mĕsurile astea, contrabanda se practică pe scară întinsă la frontiera rusească. Guvernul rusesc, pentru a face pe contrabandiştĭ să creadă că soldaţiĭ de la graniţă sunt maĭ numeroşĭ, făcuse soldaţĭ de lemn şi'ĭ aşezase între ceĭ-l'alţĭ. Contrabandiştiĭ, descoperind şiretlicul, aŭ furat păpuşile şi, de oare-ce ele costaŭ destul de scump, guvernul a renunţat la mijlocul acesta de întărire a pazeĭ.

Aproape toţĭ locuitoriĭ satelor ruseştĭ de la graniţă trăiesc din contrabandă, care se face maĭ cu seamă cu spirtul.

Vasele de carĭ se servesc contrabandiştiĭ sunt nişte tuburĭ late de cauciuc saŭ de pânză impermeabilă si cu carĭ îşĭ înfăşură corpul pe sub haine.

Contrabandiştiĭ ruşĭ întrebuinţează o mulţime de şiretlicurĭ pentru ca să intre în Rusia. Adese orĭ, dînşiĭ trec fruntaria în fugă; soldatul care'ĭ zăreşte nu'şĭ poate părăsi postul şi trage în aer un foc pentru a da de veste cordonuluĭ al doilea care se pune în urmărirea contrabandiştilor. Aceştia însă, deprinşĭ din copilărie cu aşa meserie, aleargă adese orĭ maĭ repede decât un cal, şi scapă.

Alte orĭ, contrabandiştiĭ, folosindu-se de superstiţia soldaţilor ruşĭ, se îmbracă în alb ca fantomele şi trec noaptea nesupĕraţĭ pe dinaintea soldatuluĭ, înmărmurit de frică.

S'aŭ găsit contrabandiştĭ carĭ trecuseră noaptea graniţa imitând cu un instrument special sgomotul pintenilor; soldatul, crezĕnd că trece şeful sĕŭ prin apropiere, şi a părăsit postul ca să'l caute şi în scurta luĭ lipsă contrabandiştiĭ aŭ trecut cu mărfurile venind de pe teritoriul german.

Se face mare contrabandă şi în trenurile căilor ferate. Aci contrabandiştiĭ se servesc de mijloace curioase. Nevasta unuia dintre eĭ, femee frumoasă şi care ştie să poarte cu distincţie găteli scumpe, se îmbracă ca o prinţesă, i se dă un paşaport falş sub numele de baroneasa orĭ contesa cutare şi ast fel ea poate să introducă în Rusia bijuteriĭ saŭ danteliĭ scumpe.

Un scriitor rus, Michel de Bernoff, povesteşte următoarea anecdotă:

O damă şi un tînĕr se află singurĭ într'un cupeŭ de tren.

Pe când trenul e la distanţă numaĭ de câte-va minute de frontiera rusă, dama începe să dea semne de grijă; se întoarce într'o parte şi începe să'şĭ aranjeze corsajul. Tînĕrul îĭ face întrebărĭ şi ea rĕspunde că ar vrea să treacă pe ascuns în Rusia câţĭ-va metri de dantelă.

— E frumoasă dantela d tale, d nă? întreabă tînĕrul.

Dama dete din cap în semn negativ, exprimându'şĭ tot-deodată credinţa că are a face cu un om bine crescut care n'o s'o denunţe.

Tînĕrul o asigură în privinţa aceasta dar la vamă dînsul şopti ceva la urechea unuĭ amploiat: dama fu căutată, i se confiscă dantela şi trebui să plătească amenda.

Când trenul porni din noŭ, ea se întâlni în acelaşĭ vagon cu tînĕrul.

— Cum, d-le, după ceea ce aĭ făcut maĭ îndrăzneştĭ să te urcĭ în acelaşĭ vagon cu mine?

Tînĕrul se scuză, apoĭ zise:

— Şi eŭ am în jurul corpuluĭ meŭ câte-va sute de metri de dantela cea maĭ fină şi, denunţându-te pe d-ta, n'am avut alt-ceva în gând decât să mĕ apĕr pe mine. Acum eŭ îţĭ ofer ca despăgubire dublul mărfeĭ ce ţi s'a confiscat şi poftim şi baniĭ ce aĭ plătit ca amendă. Imĭ rĕmâne şi mie câştig destul.

Brown.

Curiozităţile naturei

Roza Ierihonuluĭ

Această plantă sĕlbatică, una dintre cele maĭ curioase, creşte în pustiile Palestineĭ, ale Arabieĭ şi în peninsula Sinai.

Egipteniĭ şi greciĭ anticĭ aŭ vorbit deja de virtuţile eĭ miraculoase.

In evul mediŭ, pe vremea cruciadelor, ea a jucat un rol foarte important în medicină. Şi azĭ chiar, inspiră un cult superstiţios popoarelor orientale.

Din cauza marilor căldurĭ ale vereĭ, frunzele şi florile rozeĭ Ierihonuluĭ ies din pământ şi se încolăcesc, în formă de cocoloş, amestecându-se frunzele şi florile unele între altele. Vêntul de la rĕsărit le smulge din pământ şi le duce pe suprafaţa mărеĭ la depărtărĭ marĭ. Locuitoriĭ sirienĭ de pe malurile mărеĭ le strîng şi le duc de le vînd la Betleem în piaţă. Atuncĭ, dacă roza Ierihonuluĭ e pusă în apă, înfloreşte îndată. Seminţele eĭ se coc şi vîntul de la apus le ia în trecere şi le aruncă în pustiul din care aŭ venit.

Orĭ-cine poate să facă experienţa: Puneţĭ o roză a Ierihonuluĭ într'un vas cu apă rece; după jumĕtate de oră, veţĭ vedea această floare, uscată poate de maĭ mulţĭ anĭ, crescĕnd şi devenind de două orĭ maĭ mare de cum era. Iĭ cresc şi ramurĭ nouĭ de o coloare albăstruie, şi frunze micĭ; curĕnd se arată floricele galbene-roşiatice.

In câte-va ore, planta ajunge la deplina sa desvoltare; din punctele roşiĭ cresc ramurĭ carĭ seamănă cu ramurĭ de coraliŭ.

A. I.

Căsătoriile vremelnice în Persia

Societatea europeană din Tauris, în Persia, se compune aproape numaĭ din membriĭ consulatelor europene şi din patru reprezentanţĭ aĭ caselor de comerciŭ. Cea maĭ mare parte dintre aceştĭ domnĭ sunt neînsuraţĭ. Intre aceştĭ din urmă sunt câţĭ-va carĭ se folosesc de obiceiul căsătoriilor timporare.

Şi iată cum:

Secta creştină a nestorienilor are o mare dragoste de europenĭ; membriĭ acesteĭ secte îşĭ daŭ fetele în căsătorie pentru un numĕr hotărît de lunĭ saŭ de anĭ, în schimbul uneĭ sume de banĭ.

Afacerea se regulează şi se decide după formele obicinuite, în faţa tatăluĭ şi mameĭ saŭ a celor maĭ de aproape rude ale feteĭ.

Indată ce s'a luat înţelegere asupra uneĭ aşa căsătoriĭ *alla carta*, cum i se zice une orĭ, noua soţie e condusă în mod solemn, de părinţiĭ saŭ rudele sale, la locuinţa europeanuluĭ şi, în cele maĭ multe cazurĭ, toată familia locueşte un timp îndelungat în casa ginereluĭ, care e dator s'o hrănească bine. Condiţiunea aceasta e însemnată de maĭ înainte în contractul de căsătorie.

Obiceiul acesta e atât de rĕspândit în Persia în cât nimenĭ nu se simte atins în simţul moral. Mulţĭ europenĭ carĭ staŭ acolo pentru afacerĭ un timp maĭ îndelungat, aŭ în casele lor apartamente rezervate, adevĕrate haremurĭ: femeele trăesc acolo în chipul indigenelor, îşĭ ascund faţa când vine un vizitator strein, nu se arată nicĭ o dată când bărbaţiĭ lor primesc amicĭ şi, întocmaĭ ca şi mahomedanele, nu ies din casă cu faţa doscoperită.

Când expiră contractul de căsătorie, el se reînoeşte, afară numaĭ dacă europeanul nu e sătul de tovarăşa sa şi vrea s'o înlocuiască cu alta, în aceleaşĭ condiţiunĭ.

In acest din urmă caz, soţia devenită liberă găseşte repede un bărbat definitiv printre coreligionariĭ sĕĭ, căcĭ nestorianul primeşte cu dînsa o zestre frumoasă, în loc să fie obligat s'o cumpere de la părinţiĭ eĭ.

Copiiĭ născuţĭ din căsătoria temporară rĕmân maĭ în tot-d'a-una aĭ mameĭ care le păstrează o dragoste mult maĭ mare ca aceea pe care o are pentru copiiĭ sĕĭ de la al douilea bărbat

Acest al douilea bărbat, din parte'ĭ, ĭa asupră'şĭ în modul cel maĭ conştiincios sarcina d'a creşte pe copiiĭ din prima căsătorie a nevesteĭ.

Bran

Religiunĭ şi moravurĭ

Turnul tăcereĭ

In antichitate, ca şi azĭ, diferitele religiunĭ aŭ hotărît îngroparea saŭ arderea morţilor, dându-le o justificare filosofică şi poetică, scoasă din dogme. Insă toate aŭ fost călĕuzite în aceasta de o singură preocupare pe carĭ n'aŭ voit s'o mărturisească: higiena publică.

Numai singură religiunea luĭ Zoroastru n'a avut în această privinţă nicĭ o preocupare. Ea a respins cu groază îngroparea saŭ arderea morţilor căcĭ profetul a zis că oameniĭ trebue să bage de seamă ca putreziciunea să nu murdărească pentru tot-d'a-una elementele curate, maĭ cu seamă focul şi pămĕntul.

Parşiĭ de azĭ, carĭ sunt urmaşiĭ vechilor perşĭ, sectatorĭ aĭ luĭ Zoroastru şi pe carĭ cuceririle musulmane ĭ-aŭ risipit prin India, consideră ca o crimă să'şĭ îngroape morţiĭ în pămĕnt care e sfânt saŭ să'ĭ prefacă în cenuşă prin foc, care e de asemenea sfânt.

Dînşiĭ observă cu religiositate riturile prescrise din vechime. La marginea oraşelor marĭ locuite de parşĭ, se ridică un turn vast, rotund, avĕnd înăuntru treĭ povĕrnişurĭ unul sub altul iar pe sub turn curge un pîrîŭ adânc de apă curată: e turnul tăcereĭ

Pe unul din cele treĭ povârnişurĭ se aşează cadavrele bărbaţilor, pe altul al femeilor şi pe al treilea al copiilor.

Cadavrele sunt acoperite cu un grilaj aşa ca paseriie carnivore, carĭ sboară cu miile în jurul turnuluĭ tăcereĭ, să poată mânca numaĭ carnea cadavrelor iar nu să răpească oasele. Preoţiĭ vin, în anumite zile, şi aruncă în rîŭ rĕmăşiţele uscate ale cadavrelor.

Nenorocire necredinciosuluĭ care ar turbura pe preoţĭ în cursul ceremonieĭ saŭ care ar ataca paserile sfinte, intermediarele carĭ fac să treacă corpul omenesc dintr'un organism în altul.

Modul în care parşiĭ ţin la riturile lor funerare e foarte curios de constatat; eĭ sunt consideraţĭ ca rasa cea maĭ inteligentă din toată India. In cursul secolelor dînşiĭ aŭ perdut aproape toate învĕţăturile religieĭ luĭ Zoroastru, şi aŭ perdut şi antica limbă sfântă *Zendul*, şi n'aŭ păstrat de cât cultul «turnuluĭ tăcereĭ».

H. M.

Obiceiurĭ

O rasă căreia 'ĭ e groază de tutun

Şi azĭ maĭ există încă în Rusia uniĭ din aceĭ *rascolnicĭ* carĭ aŭ dat atât de mult de furcă luĭ Petru cel-Mare şi succesorilor sĕĭ; secta lor are multe asemănărĭ cu aceea a lipovenilor. Nicĭ o dată şi nicăerĭ tutunul n'a avut maĭ marĭ adversarĭ de cât pe rascolnicĭ.

Episcopul Grigoriu ne dă motivul în istoria sectelor religioase: Când Isus Christos, zic rascolniciĭ, opria pe oamenĭ de la plăcerile simţurilor, dînsul avea în vedere ceaiul—şi totuşĭ aceasta e băutura naţională în Rusia—cafeaua, cartofiĭ «necunoscuţĭ de ceĭ vechĭ», şi tutunul cea maĭ rea dintre toate plantele oprite.

Dacă din întâmplare, un strĕin ar fi scăpat câte-va fire de tutun în casa unuĭ rascolnic, numaĭ de cât servitoarea freca scândurile şi le spăla turnând peste ele sacale de apă. Dacă străinul fuma în casa rascolniculuĭ, asta era şi maĭ rĕŭ: trebuia să se bine-cuvinteze din noŭ camera murdărită de un aşa sacrilegiŭ.

In primiĭ anĭ aĭ secoluluĭ XIX, groaza aceasta de tutun era tot aşa de mare ca maĭ înainte. Călĕtoriĭ carĭ aŭ fost primele victime ale acesteĭ groaze ne aŭ lăsat mărturiĭ ciudate în relaţiunile lor.

Căpitanul engles Jean Dundes Cochrane trecea în 1814 prin sate ruseştĭ populate de rascolnicĭ şi era pretutindenĭ bine primit, bine tratat, sărbătorit ca un amic şi chiar ca un prieten. Cu toate astea el nu cunoştea limba şi întâmplarea făcuse ca dînsul să nu fi cerut încă *knas* (foc pentru a'şĭ aprinde pipa, tovarăşa de călĕtorie care 'l mângâia adese orĭ de plictiselile şi obosealile drumuluĭ.

Sosi ast fel fără nicĭ o piedică, până la Vladimir. După ce stătu maĭ mult timp în acest oraş, îşĭ reluă toiagul de călătorie şi se opri la distanţă de câte-va verste de oraş într'un sat unde începeau a se aprinde focurile de seară.

Cochrane îşĭ umpluse pipa: dînsul intră într'o casă a căreĭ uşă era deschisă şi unde se vedea arzĕnd pe vatră un foc bun. Apucă o surcea aprinsă şi o apropiă de pipă. Imediat eşi din camera alăturată o femee furioasă, desperată, care începu să ţipe. La chemarea eĭ, alergară din toate părţile alte femeĭ cu coade de mătură, cu vătrae şi năvăliră asupra englezuluĭ să'l omoare.

Cochrane, nepricepĕnd cauza acesteĭ furiĭ a femeilor, trăgea mereŭ din pipă în vreme ce se retrăgea.

Femeile îl urmăriră în stradă şi de sigur că l ar fi stâlcit dacă en glezul n'ar fi intrat repede într'o cârciumă închizănd uşa după sine. In cârciumă găsi o servitoare care vorbea franţuzeşte, limbă pe care o cunoştea mult maĭ bine de cât pe cea rusească. Servitoarea îĭ spuse că se află într'un sat de rascolnicĭ carĭ refusă apă, pâine şi foc tuturor fumătorilor de tutun.

Tot aşa era să păţească şi doctorul Handerson în 1821 la Kiestz. Dînsul intrase într'un han ţinut de un rascolnic; trăgea vârtos din o pipă şi era însoţit de un om îmbrăcat cu o redingotă cu nasturĭ de metal, pe care rascolniciĭ de asemenea nu pot să'ĭ sufere.

Stăpâna hanuluĭ nu voia să le dea mâncare, cu tot preţul urcat ce i se oferea, căcĭ, după poruncile religiuneĭ sale, trebuia să ardă toate lingurile, talerele şi paharele de lemn din care ar fi mâncat şi bĕut «necredincioşiĭ»

Insă hangiul aduse aminte nevesteĭ sale că aveaŭ deja în pimniţă vase care serviseră la alţĭ fumătorĭ.

Numaĭ ast-fel femeea s'a putut hotărî să le dea de mâncare şi de bĕut.

Insă amicul luĭ Henderson, avĕnd nesocotinţa d'a 'şĭ lăsa câte-va momente tabacherea pe masa pe care mâncaseră, hangiul apucă iute o rândea şi luă un strat bun din masa pe care stătuse tabacherea.

Alma.

Serbarea morţilor la japonezĭ

Există credinţa la japonezĭ că atuncĭ când luna e plină pentru a şeaptea oară într'un an sufletele ce-

lor morţĭ fac vizită locuinţelor lor. Pentru aceea li se pregăteşte un loc de odihnă. Se pune o saltea nouă de paie, peste ea o masă mică, la colţurile căreia se aşează câte un bĕţ de bambus verde, în vîrful cărora se pune hârtie cu paie. Pe masă se înşiră fotografiile membrilor familieĭ şi maĭ multe lucrurĭ de ale mâncăreĭ.

In seara zileĭ a 13-a, luna a şeapte, se aprind în faţa caseĭ felinare în podobite cu hârtie. A doua zi vine un preot şi face rugăciunile trebuincioase. La 15 se aprinde o torţă care arată drumul spre imperiul morţilor.

Veneraţiunea aceasta adusă morţilor este numaĭ o parte a acestor festivităţĭ, care stă în viŭ contrast cu cele-l'alte părţĭ. Târziŭ, seara, când luna e pe cer, se adună tinerii din sat în curtea spaţioasă a unuĭ templu, unde dansează până dimineaţa. Maĭ mulţĭ inşĭ bat ca în tobe pe nişte butoaie goale. Maĭ multe perechĭ îmbrăcate fantastic dansează bizar, cântând în acelaşĭ timp şi din gură cântece de veselie.

Când s'a început europenisarea moravurilor în Japonia, guvernul a interzis aceste serbărĭ, carĭ însă se practică încă prin ţinuturile muntoase unde nu pătrunde ochiul vigilent al poliţieĭ. C. S.

Legende orientale

Proorocirea luĭ Saleh

Astea se petreceaŭ în ţara misterioasă a vahabiţilor, în cetatea Riad. Era ceasul rugăciuneĭ de amiazĭ. In vîrful minaretelor, muezinii începură să cânte cu glasurile lor răguşite : *la ilah illa Allah!* cuvinte cu carĭ se începe fie-care din cele cincĭ rugăciunĭ zilnice. Nicĭ un alt glas omenesc n'ar fi îndrăznit să rostească un singur cuvînt profan, într'un ast-fel de moment, în toată întinderea cetăţeĭ sacro sfinte, unicul refugiu al ortodoxieĭ islamice. Chiar şi porţile cetăţeĭ fuseseră încuiate pentru ca nu cum va vr'o caravană de heresiarcĭ, de chiiţĭ saŭ de suniţĭ, fumătorĭ de tumbac şi bĕutorĭ de rachiŭ, să turbure rugăciunile cetăţenilor, singurĭ drept-credincioşĭ.

Hadji Ismail îşĭ terminase spălătura pregătitoare. In mijlocul curţeĭ locuinţeĭ sale, pe covorul sĕŭ de rugăciune, întors cu faţa spre kaaba, piatra cea mare din Meca şi când în genunchĭ, când prosternat, când în picioare, îndeplinea ritul cu exactitate. Soarele îl ardea tare, dar el nu băga de seamă asta, adâncit cum era în extasul rugăciuneĭ.

Hadji Ismail era foarte evlavios în aparenţă însă în realitate era un făcĕtor de pĕcate: adese-orĭ se închidea în casa sa şi se îmbĕta cu vin de palm.

In ziua aceea maĭ mulţĭ prietenĭ şi cunoscuţĭ veniseră la masa luĭ.

Eĭ aşteptaŭ într'o cameră ca stăpânul caseĭ să'şĭ termine rugăciunea.

D'odată se auzi la poartă gemĕtul unuĭ cerşetor:

— Pentru dragostea luĭ Dumnezeŭ, zise dînsul, daţi-mĭ şi mie ceva.

Hadji Ismail se învineţi de furie.

— Blestemat să fiĭ tu! strigă dînsul către cerşetor.

Şi, făcĕnd semn la douĭ sclavĭ, aceştia se repeziră afară, în aprobările mosafirilor, sgâlţâiră şi aruncară încolo pe cerşetorul care turburase rugăciunea stăpânuluĭ.

— Ştiĭ tu, îĭ strigă Hadji, că am să te arunc la leul din parcul Djebel-Arid care o să se îmbolnăvească de sigur dacă va mânca din carnea ta necurată, câne de eretic care puţĭ a tutun şi a rachiŭ.

Omul se ridică de jos. El n'avea turban în jurul capuluĭ, pĕrul îĭ era lung; era îmbrăcat cu o haină scurtă şi încins cu o frânghie. Avea aerul tuturor dervişilor vagabonzĭ carĭ se vĕd rătăcind prin oraşele musulmane. Insă privindu'l cine-va maĭ d'aproape, vedea în ochiĭ luĭ o lucire supra-omenească, ca la un sfânt: părea a vedea lucrurĭ nevĕzute de alţiĭ.

— Hadji Ismail, zise dînsul, aruncă-mĕ, dacă vreĭ, din vârful minaretuluĭ Wahab: tu însuţĭ o să cazĭ în prăpastie; îngroapă-mĕ de viŭ, o să fiĭ tu îngropat; aruncă-mĕ leuluĭ din Djebel-Arid şi veĭ vedea că te va face el să'ţĭ terminĭ rugăciunea pe care ţi-am întrerupt'o. Saleh e maĭ mare de cât tine; Dumnezeu pe care îl invocĭ îl protegiază maĭ mult de cât pe tine.

— Aruncaţĭ în parc pe acest nelegiuit, strigă Hadji.

Apoĭ, fără să maĭ bage în seamă pe derviş, pe care sclaviĭ îl tîrîaŭ spre parc, se duse la prieteniĭ sĕĭ, pentru a'ĭ ospĕta.

Petrecerea ţinu mult şi Hadji Ismail nu înceta d'a vorbi în glumă despre dervişul pe care'l aruncase leuluĭ ca să'l mănânce şi zicea:

— Să vedeţĭ că leul o să se otrăvească.

Se făcuse noapte şi petrecerea dura încă. Mosafiriĭ şi stăpânul caseĭ eşiseră afară la rĕcoare pentru a bea cafele.

D'odată se auzi un răget înspăimântător şi toţĭ se ridicară în picioare.

Singur Hadji Ismail căzu în genuchĭ.

— Dumnezeŭ este cel maĭ mare! esclamă dînsul.

Dervişul Saleh era înaintea luĭ ţinĕnd leul legat de gât cu frânghia care'ĭ servia de cingĕtoare.

H. M.

Varietăţĭ

Ţipariĭ veninoşĭ. — La academia de ştiinţĭ din Roma, un naturalist a prezintat deună-zĭ un memoriu asupra ţiparilor. După acest memoriu, ţipariĭ şi murenele (ţiparĭ de mare), aŭ un venin întocmaĭ ca acel al viperelor însă care nu e localizat în gură ca la vipere.

Un ţipar de două chilograme are în sângele sĕŭ o cantitate de venin îndestulătoare spre a ucide zece persoane.

Inalta temperatură la care se află peştiĭ când sunt ferţĭ, face veninul neofensiv. Cu toate astea, zice memoriul, persoanele carĭ aŭ vr'o lesiune organică vor face foarte bine să nu mănânce ţiparĭ şi murene.

—x—

Luptele între peştĭ. — După cum belgienilor le place să privească la luptele dintre cocoşĭ, englezilor la cele dintre cânĭ, aşa siamezii aŭ o mare plăcere să privească luptele dintre peştĭ.

Peştiĭ carĭ servesc la acest soiŭ de sport sunt micĭ, de culoarea bronzuluĭ.

Când e apropiată ziua de luptă, peştiĭ sunt scoşĭ din acuariul lor obicinuit, sunt puşĭ în vase cu apă şi transportaţĭ la destinaţiune. Acĭ sunt ţinuţĭ în sticle cu gâtul larg şi sunt hrăniţĭ cu larve, cu musticĭ şi cu alte insecte escitante.

După cât-va timp, două sticle, conţinĕnd fie-care câte un peşte, sunt puse alăturea. Duşmaniĭ, cum se vĕd prin pereţiĭ sticleĭ, încep să se aţâţe, îşĭ ridică aripele şi daŭ cu furie din coadă.

In sfîrşit, în ziua de luptă, amêndouĭ duşmaniĭ sunt puşĭ la un loc într'un bocal mare de sticlă şi imediat încep să se urmărească învîrtindu-se unul după altul, în vreme ce aripele le vibrează. Apoĭ d'o dată unul se repede asupra cozeĭ celuĭ-l'alt şi iată'ĭ încăeraţĭ. Lupta este lungă. Ea poate să ţină o oră, două şi chiar treĭ. Acĭ îşĭ muşcă cozile, acĭ coastele; une-orĭ se ţin de bot; atuncĭ dînşiĭ staŭ prinşĭ unul de altul ore îndelungate, ne-vrĕnd nicĭ unul nicĭ altul să'şĭ descleşte fălcile.

Peştiĭ aceştia desfăşură o mare iuţeală vrĕnd să se păzească de muşcăturĭ şi, cu toate că sunt foarte obosiţĭ, prelungesc une-orĭ lupta foarte mult aşa că oameniĭ sunt siliţĭ să'ĭ despartă. Sfârşitul lupteĭ se hotărăşte prin fuga unuia care e urmărit de cel-l'alt, avĕnd amêndoĭ cozile şi aripele sfăşiate şi corpurile acoperite de rănĭ. Adese-orĭ, unul din eĭ moare în luptă.

Aldea

Anul II.—No. 83 10 BANĬ IN TOATĂ ŢARA Bucureştĭ, Miercurĭ, 25 Noembrie, 1898

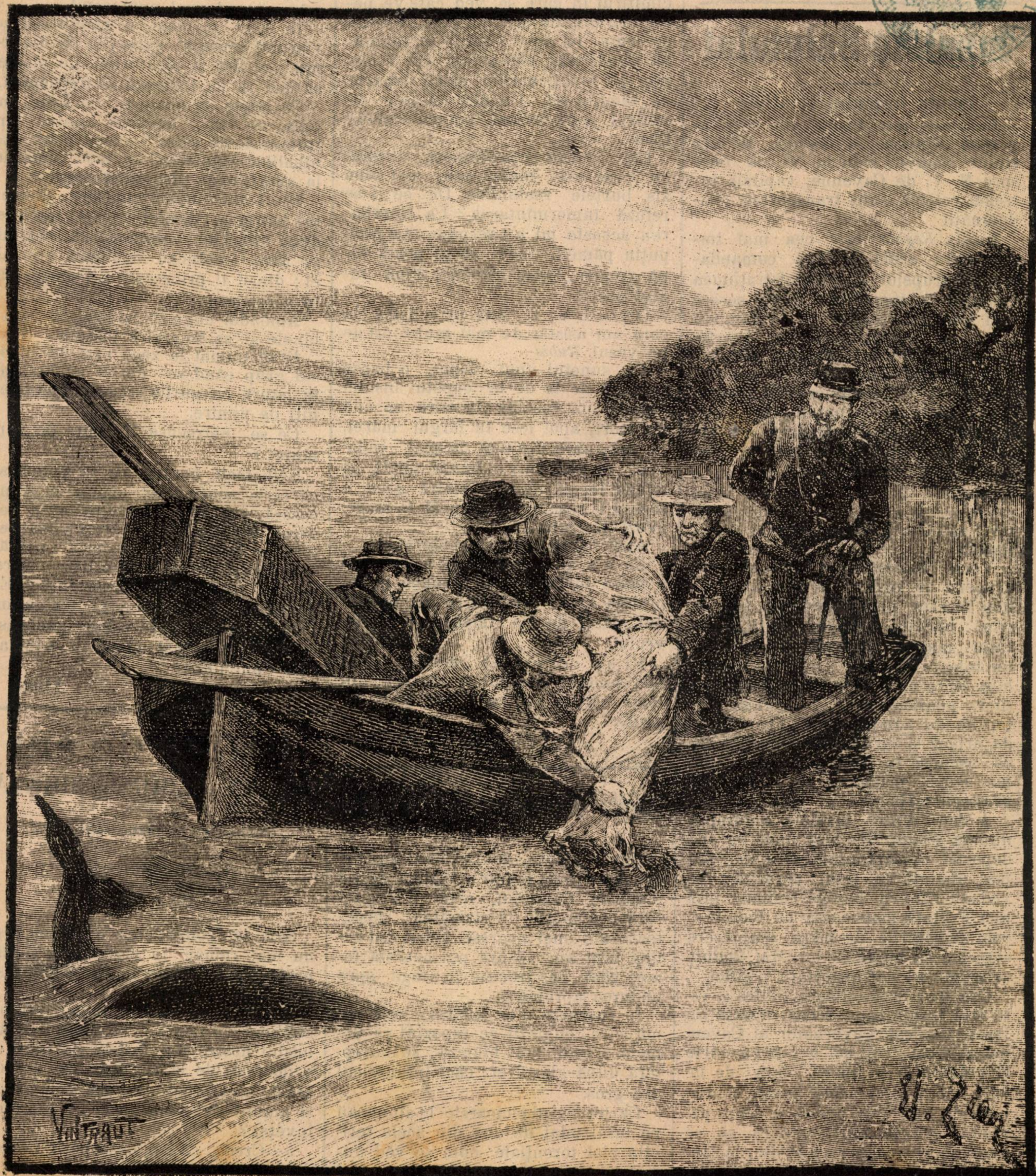
ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « 1/2 « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARTEA —

INSULELE SALUTULUI. — (Vezĭ explicaţia)

Anunciŭ

Aducem la cunoştinţa cititorilor noştri că *Ziarul Călĕtoriilor* primeşte spre publicare în coloanele sale descrierea localităţilor maĭ însemnate, a băilor, etc., din ţară, precum şi descrierea escursiunilor făcute de societăţĭ, de turiştĭ etc.

Insulele Salutuluĭ

Insula Draculuĭ şi altele

In aceste treĭ insule pe carĭ le posedă Francia la Guiana, în faţa rîuluĭ Kourou, cam la 30 de mile spre N. V. de Cayenne, capitala întregeĭ coloniĭ, sunt transportaţĭ condamnaţiĭ.

Insula *Regală* este cea maĭ importantă; acolo se află comandamentul trupelor şi administraţiunea centrală a insulelor; acolo sosesc maĭ întêĭ convoiurile de condamnaţĭ carĭ sunt împărţiţĭ apoĭ în diferite centrurĭ. In insula Regală însă rĕmân ceĭ maĭ mulţĭ din eĭ şi sunt întrebuinţaţĭ la întreţinerea şi facerea drumurilor, la reparaţiunea construcţiunilor, la descărcarea corăbiilor, la tot felul de lucrărĭ în port şi în radă. Condamnaţiĭ carĭ aŭ o profesiune lucrează în ateliere şi nu arare-orĭ se găsesc între eĭ şi lucrătorĭ escelenţĭ, chiar artisanĭ desevârşiţĭ.

Vêrful insuleĭ, care la început era acoperit de pădurĭ, a fost transformat într'un platoŭ unde se află acum: biserica, spitalul, clădirile statuluĭ major, cazarma trupelor şi un telegraf aerian cu braţe articulate. Spre apus e lagărul condamnaţilor, penitenciarul şi locuinţa ofiţeruluĭ de administraţie, înconjurate de arborĭ şi de partere; maĭ jos încă, ascunse în frunzişurĭ dese, sunt maĭ multe magazine şi casele supraveghetorilor.

A doua dintre insulele Salutuluĭ, numită *insula Draculuĭ* unde se află deportat ex-căpitanuluĭ Dreyfus, era maĭ înainte cu totul părăsită; se vedeaŭ câte-va barace ruinate însă nicĭ o fiinţă omenească nu locuia acolo şi păsĕrile de mare umpluseră stâncele cu cuiburile lor. Maĭ înainte se trimiteaŭ aci deportaţiĭ politicĭ.

Cea maĭ înveselitoare dintre aceste treĭ insule este aceea numită Sf. Iosef. Un fost guvernator al Cayenneĭ şi-a construit aci o vilă cu curte şi grădină şi se ducea vara de locuia cât-va timp acolo, pentru schimbare de aer. Vila acesta e acum părăsită; guvernatoriĭ preferă să se ducă să petreacă vara la Burda. Indĕrătul vileĭ, la capĕtul uneĭ aleĭ majestoase, se rădică din sînul verdeţeĭ casele celor 2 supraveghetorĭ. Dincolo de aceste case se întinde lagărul transportaţilor în care sunt internaţĭ bĕtrâniĭ, infirmiĭ şi alienaţiĭ. Mulţĭ din aceştia sunt lăsaţĭ în libertate.

O preumblare în jurul insuleĭ Sf. Iosef este tot ce poate fi maĭ plăcut. Lângă stâncĭ imense goale sunt altele perdute într'o vegataţie bogată. Intre două din aceste stâncĭ este cimitirul în care se vĕd câte-ve petre mormîntale şi o mulţime de crucĭ de lemn; în acest cimitir se îngroapă rĕmăşiţele pământeştĭ ale soldaţilor şi funcţionarilor morţĭ departe de familia lor. Cu alte cuvinte cimitirul este numaĭ pentru oamenĭ liberĭ.

Cât pentru condamnaţĭ, ultimul lor locaş este marea saŭ, maĭ bine zis, burţele rechinilor. De ce li se refuză înmormîntarea? La întrebarea aceasta mi s'a rĕspuns că e prea puţin pământ unde să se poată săpa groape, restul insulelor fiind numaĭ peatră.

Orĭ-cum ar fi, iată priveliştea la care am asistat de maĭ multe orĭ de pe vasul. *Rubis*:

La sunetul unuĭ clopot, o barcă se duce de ia de la capĕtul insuleĭ Regale un cosciug în care se află un mort, apoĭ iese în largul măreĭ. La oare-care distanţă de mal, cadavrul, învĕlit într'o pânză solidă şi avênd legată de el o piatră grea, e scos din cosciug şi aruncat în mare. (Vezĭ ilustraţia).

Apoĭ barca porneşte îndĕrăt.

Ea n'a ajuns nicĭ la 10 metri când o mare turburare se produce la suprafaţa apeĭ: rechiniĭ se bat în fundul măreĭ de la împărţirea cadavruluĭ.

Mi s'a afirmat că rechiniĭ, când aud sunetul clopotuluĭ, aleargă din toate părţile pentru a prinde cadavrul.

Un ofiţer de marină.

Mâncătorĭ de oamenĭ prinşĭ în flagrant delict

Intr'o noapte, douĭ călĕtorĭ englezĭ dormiaŭ liniştiţĭ într'o colibă de pe malurile Conguluĭ, când d'o dată fură deşteptaţĭ de strigătele sfăşietoare ale uneĭ negrese. Eşiră din colibă însă nu vĕzură pe această femee căcĭ ea trecuse în fugă spre pădurea apropiată.

In speranţa d'a înlătura vr'o nenorocire, englezĭ se repeziră pe urmele eĭ saŭ, maĭ bine zis, se îndreptară după glasul eĭ; căcĭ întunericul era gros.

La tot pasul picioarele le alunecaŭ pe lutul udat de una din acele teribile ploĭ torenţiale cum se vĕd numaĭ în ţĕrile ecuatoriale. Iar când se încercaŭ să se sprijine de miciĭ arborĭ, îşĭ retrăgeaŭ îndată mâinele însângerate de spinĭ.

Strigară însă negresa nu'ĭ auzi.

Sporindu-şĭ sforţările isbutiră să se apropie maĭ mult de femee şi atuncĭ se aflară d'o dată în faţa unuĭ priveliştĭ spăimântătoare.

La 50 de paşĭ înaintea lor, vĕzură pe negresă în momentul când se repezia asupra unuĭ grup de negri carĭ, şezĕnd în jurul unuĭ foc mare, mâncaŭ cadavrul unuĭ copil.

In acel moment, o răbufneală a vîntuluĭ scutură ramurile de d'asupra negrilor şi picăturile de ploaie căzĕnd în foc îl făceaŭ să trosnească.

Pe feţele de abanos, flacările, înteţite de vînt, aruncaŭ lumina lor tremurătoare şi se vedeaŭ ochiĭ canibalilor scânteiând în mod sinistru la aparițiunea disperateĭ negrese.

Unul din englezĭ cunoştea dialectul bantu al aceluĭ trib şi înţelese după strigătele negreseĭ că copilul pe care 'l mâncaŭ canibaliĭ era al eĭ; dînşiĭ îl prinseseră şi'l omorîseră în acest scop.

Amêndoĭ englezĭĭ îşĭ armară carabinele şi se repeziră înainte.

Eraŭ numaĭ la zece paşĭ de hidosul grup când se opriră cu braţele în laturĭ, cu gurile căscate încremeniţĭ de uimire.

Ce se petrecuse în curs de un minut?

Sĕlbateciĭ, pentru ca să potolească furia nenorociteĭ mame, îĭ aruncaseră căpăţîna copiluluĭ eĭ şi negresa, încetând d'o dată cu plânsetele, se puse jos şi începu s'o roadă.

Epizodul acesta este o descoperire de cea maĭ mare importanţă: El dovedeşte că din cauza torturelor foameĭ, pasiunea de carne omenească s'a înrădăcinat adânc în populaţiile Conguluĭ.

Aldea

10.000 de anĭ

INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică

de

L. BOUSSENARD

CAP. VI.

Sala se goleşte într'o clipeală şi nu maĭ rĕmân în amfiteatru decât profesorul, Ta-Lao-Yé, d. Sinteză şi ceĭ patru însoţitorĭ.

— Eĭ bine, Shien-Chung, întrebă zîmbind Ta-Lao-Yè, ce crezĭ d-ta de modul nostru d'a instrui pe copiĭ şi a dobândi de la eĭ, fără nicĭ o oboseală, atenţiunea cea maĭ complectă şi amintirea neperitoare a lucruluĭ învĕţat?

— Cred... că am descoperit procedeul d-voastră.

— Nu se poate. Orĭ câtă ştiinţă aĭ

avea şi orĭ cât de înaintată ar fi fost civilizaţia d-voastră, nu pot să admit că contimporaniĭ d tale cunoşteaŭ principiul pe care se bazează siste mul nostru.

— Totuşĭ e foarte simplu şi s'a făcut din el un usagiu raţionat în a doua jumĕtate a secoluluĭ XIX-lea. Mĕ explic. Indată ce copiiĭ d-voastră marĭ saŭ micĭ, sosesc la şcoală, îşĭ ocupă locurile şi profesorul le zice numaĭ atât: «Dormiţĭ!»

«Fiind deprinşĭ la asta din vêrsta cea maĭ fragedă, eĭ adorm imediat saŭ maĭ bine zis cad într'un fel de somn care nu e somnul fisiologic ci o stare ciudată a spirituluĭ şi corpu luĭ în timpul căreia spiritul şi cor pul sunt sub dependinţa absolută a omuluĭ care a zis: Dormiţĭ!

«Nu e aşa?

— Tocmaĭ aşa este, rĕspunse Ta-Lao-Yé mirat. Bine-voeşte a continua.

— Copiiĭ fiind ţinuţĭ ast-fel sub dependinţa profesoruluĭ, se stabileşte între eĭ şi dînsul un fel de curent a căruĭ influenţă dînşiĭ o suferă tot timpul cât durează această stare.

«Ce face profesorul?

«El se mulţumeşte a citi saŭ a recita o singura dată materia. Auditoriĭ, sustraşĭ de la orĭ-ce influenţă strĕină, aflându-se în cele maĭ bune condiţiunĭ d'a învĕţa, nu perd nicĭ un cuvînt din ceea ce le spune pro fesorul.

«Chiar dacă ar vrea să nu asculte, n'ar putea.

«Orĭ-ce ar face, creerul lor primeşte, fără ştirea lor chiar, întipărirea cuvîntuluĭ saŭ a ideeĭ ce reprezintă acest cuvînt.

«De alt-fel, acesta nu e decât lucru pregătitor.

«Dupa ce se termină convorbirea, profesorul sugerează tuturor elevilor sĕĭ ideea de a'şĭ aminti, când vor fi deşteptĭ, de tot ce aŭ auzit în timpul lecţiuneĭ şi eĭ îşĭ vor aminti în tot cursul vieţeĭ lor.

«Procedeul acesta minunat ca simplicitate, are foloase marĭ, de oare-ce scapă tineriĭ creerĭ de la o lucrare oribil de grea ca aceea a înmagazinăreĭ cu forţa a tuturor cunoştinţilor omeneştĭ, pe când aşa, învĕţând automaticeşte şi în mod inconscient, în câte-va momente toate elementele astea devin curând adevĕrate enciclopediĭ.

«In scurt, dînşiĭ nu pot să nu înveţe şi să nu'şĭ amintească.

«Aceste fenomene carĭ par a fi devenit, ca şi *levitaţiunea*, parte integrantă din viaţa d-voastră, eraŭ cunoscute în timpul meŭ sub numele de hipnotism şi sugestiune.

«Am făcut eŭ însu-mĭ un studiŭ aprofundat în această privinţă aşa că, în curs de maĭ bine de 30 de anĭ, ajunsesem a înlocui somnul fisiologic prin hipnotismul provocat după voinţă de mine însumĭ.

— Cu toate astea, Schien-Chung, descoperirea asta e relativ recentă de vreme ce cărţile noastre cele maĭ vechĭ şi carĭ datează de maĭ bine de şeapte miĭ de anĭ, nu fac nicĭ o menţiune despre ea.

«Dacă amintirile mele sunt precise, ea există numaĭ de patru miĭ de anĭ.

— Nu e de mirare căcĭ nu e aceasta prima dată când o cunoştinţă încet dobândită de oamenĭ, a fost uitată timp îndelungat şi a fost apoĭ regăsită de nouĭ generaţiunĭ şi înscrisă la bilanţul contimporanilor ca ceva absolut noŭ.

— E adevĕrat, zise iar, după o lungă pauză, Ta-Lao-Yé care căzuse pe gândurĭ amintindu'şĭ că între maoţştinii preistoricĭ eraŭ oamenĭ însemnaţĭ aşa că, în afară de levitaţiune, puteaŭ să ţină un rang dintre cele maĭ eminente între reprezentanţiĭ actualĭ aĭ raseĭ omeneştĭ.

— Orĭ-cum, zise iar d. Sinteză, d-voastră aţĭ simplificat într'un chip uimitor sistemul de învĕţământ procedând ast-fel ca să suprimaţĭ munca de asimilare înceată înlocuind-o printr'un fel de întipărire, de transfusiune imediată care, pe lângă că e momentană apoĭ rĕmâne şi neştearsă.

«Copiiĭ d-voastră, ştiind tot ce se învaţă fără să fi avut trebuinţă de studiĭ, n'aŭ de cât să'şĭ aleagă maĭ târziŭ, după gusturĭ şi ap titudinĭ, specialitatea la care voiesc să se consacre.

«Dar mie mĭ se pare, Ta-Lao-Yé, că învĕţământul acesta, escelent în principiŭ, are o parte slabă. Spune, se adresează el numaĭ inteligenţeĭ, escluzêndu-se cu totul vederea?

— Ce spuĭ d-ta, Shien-Chung? Ceeea ce vĕzuşĭ nu e de cât o parte neînsemnată din metoda noastră. Invĕţământul nostru se complectează printr'o serie de demonstraţiunĭ carĭ vorbesc vedereĭ într'un mod elocvent.

«Ast-fel noĭ posedăm colecţiunĭ admirabile carĭ cuprind toate obiectele saŭ reprezentarea obiectelor asupra cărora se face lecţiunea orală.

«Fie-care elev, aflându-se în faţa acelor obiecte, trebue să repete lecţiunea şi la nevoie s'o comenteze.

— Foarte bine, dar aş putea eŭ să vizitez aceste colecţiunĭ carĭ trebue să fie adevĕrate musee?

— In adevĕr, sunt adevĕrate musee. Lucrul e cu atât maĭ lesnicios cu cât ele se află în tot d'a-una la dispoziţiunea publicuiuĭ.

«Uite, mi-a venit o idee. Vreĭ să vizităm maĭ întâĭ această parte a muzĕuluĭ nostru naţional din Tombuctu, acolo unde sunt reunite de preferinţă colecţiunile preistorice, tezaure nepreţuite, cu greŭ adunate de anĭ îndelungaţĭ şi de carĭ sunt cam geloase capitalele provinciilor de la centru şi de la orient? Poate veĭ găsi rĕmăşiţĭ d'ale contimporanilor d tale.

— Cu cea maĭ mare plăcere, Ta-Lao-Yé.

— Să mergem dar; galeriile preistorice se află aproape, de cea-l'altă parte a bastimentelor carĭ compun Universitatea noastră şi carĭ sunt special afectate învĕţământuluĭ oral.

D. Sinteză face câţĭ-va paşĭ şi iese într'o curte pătrată care d'abea avea 25 metri lungime de fie-care lature şi unde sunt înşirate sub cerul liber, o mulţime de obiecte diferite a căror întrebuinţare n'o ghiceşte şi asupra cărora aruncă o privire distrată.

Apoĭ pătrunde într'o sală imensă, întru totul construită de porţelan în acoperită cu sticlă aşa că pătrund în ea valurĭ de lumină.

Se opreşte curând în faţa unuĭ corp cam conic, ros adânc de rugina, străbătut în interior de o deschizĕtură circulară şi avênd la partea de mijloc două prinzĕtorĭ sime trice.

—Pre legea mea, ĕsta e un tun... unul din acele tunurĭ monstroase cântărind fie-care o sută de tone şi pe carĭ le fabricaŭ pe la sfîrşitul veaculuĭ al XIX-lea mariĭ antreprenorĭ de măcelărirĭ...

«Aş fi curios să ştiŭ de unde provine ăsta şi ce destinaţiune pot să-ĭ dea nouiĭ meĭ amicĭ... Hotărît e foarte interesant să se afle cine-va în lume după veacul seŭ.

Cerebraliĭ tac în vreme ce d. Sinteză îşĭ aruncă privirea la dreapta şi la stînga.

Dînsul vede nişte şine de drum de fier, destul de bine conservate, căcĭ cu toată învelitoarea de rugină şi cu toate rosăturile timpuluĭ, se poate recunoaşte forma lor caracteristică.

Maĭ vede o placă de oţel luată din cuirasa unuĭ bastiment de resboiŭ ale căreĭ colţurĭ sunt roase, uzate, deprimate, probabil de o şedere îndelungată în apa măreĭ, apoĭ câte-va ghiulele de vechiul calibru 36, nişte obuze americane sistem Withworth, foarte lungĭ, foarte micĭ de calibru, aşezate simetric în jurul ghiulelelor rotunde.

Maĭ sunt acolo o parte dintr'un vapor, o helice de bronz, o roată plină, de fier, probabil o roată de vagon şi o mulţime de alte sfărâmăturĭ fără formă şi fără nume, cu îngrijire înşirate, etichetate, înmatriculate, catalogate şi pe carĭ d. Sinteză îşĭ rezervează să le examineze maĭ târziŭ.

Pentru moment el nu consideră de cât obiectele sus menţionate.

Era să înceapă a vorbi, a descrie însoţitorilor seĭ aceste instrumente a căror întrebuinţare dînşiĭ n'o cunoşteaŭ bine poate, când se opri d'odată înmărmurit, în faţa tablourilor atârnate d'asupra fie-căreĭ sfărâmăturĭ.

Aceste tablourĭ sunt gravurĭ splendide a căror execuțiune face maĭ multă onoare artiștilor carĭ le-aŭ zugrăvit de cât acelora carı le aŭ inspirat.

Ele aŭ pretenția d'a reprezinta instrumentele așa cum eraŭ când oamenii preistoricĭ se serviaŭ de ele, zicem aŭ pretenția, pentru că incercarea asta de restaurare e ceva de ne maĭ pomenit și d. Sinteză, care nu rîde nicĭ odată, îșĭ întrebuințează toată energia pentru a nu sbucni în hohote de rîs.

Bunul Ta-Lao-Yé, înșelându-se asupra tăcereĭ luĭ Shien-Chung, vine îndatoritor în ajutorul luĭ și se apucă să lămurească explicația.

— Iată-ne aci în epoca de fer precum vezĭ; această epocă a urmat, cred eŭ la câte-va secole după veacul d-tale.

«De alt-fel, eŭ nu afirm nimic, căcĭ cărțile noastre sunt mute în această privință iar documentele din vremea cucerireĭ aŭ fost din nenorocire distruse de strămoșiĭ noștri.

D. Sinteză face un semn politicos de aprobare și nu respunde.

Ta-Lao-Yé continuă:

— Iată o scenă a preistorieĭ, așa cum ne a fost inspirată de aceste lungĭ și grele prăjinĭ de metal.

Și zicênd așa, arată două șine împreunate încă prin treĭ traverse de fer.

— Aceste bucățĭ de fer aŭ trebuit să servească mao-tșinilor, semeniĭ d-tale, drept sanie, pentru a putea să călĕtorească în număr mare și cu mărfurĭ grele peste ghețurile hiperboreene.

«Vezĭ eșitura asta pe partea de jos? Ea e potrivită așa ca să lunece ușor și cu o tracțiune mijlocie.

«Pe această rețea de fer care forma un fel de patine nedestructibile, mao-tșiniĭ ridicaŭ adevĕrate construcțiĭ pe carĭ puteaŭ să le strămute după voință înhămând la ele renĭ, după cum fac dînșiĭ și azĭ începênd de la gradul 50 de latitudine nordică.

«Tălpile săniilor de carĭ se servesc seamănă cu acestea, însă sunt de lemn. Mao-tșiniĭ de azĭ, aproape întorșĭ la barbarie, nu maĭ știŭ să lucreze metalele ca strămoșiĭ lor.

«Scena figurată pe acest tabloŭ reprezintă, prin analoghie, un convoiŭ de mao-tșinĭ preistoricĭ emigrând în sania lor care avea drept tălpĭ aceste bucățĭ de fer.

«Artistul n'a avut a face alt-ceva de cât a copia scena de la mao-tșiniĭ sĕlbatecĭ carĭ se încăpăținează și azĭ a vegeta pe ghețurile lor eterne.

«Ce gândeștĭ de această reconstituție, Shien-Chung?

— Mie mi se pare foarte ingenioasă, respunde d. Sinteză care și-a redobândit toată gravitatea.

Apoĭ adăogă pentru sine:

— «Ia să vĕd ce dracu o să spună el de obuzele astea Withworth și de aceste ghiulele pline de carĭ americaniĭ s'aŭ servit din noŭ, în unele cazurĭ, pe la anul 1878.

Ca și cum ar fi ghicit intențiunea d-luĭ Sinteză, Tao-Lao-Yé îșĭ reîncepu explicațiile cu acelașĭ ton solemn prin care vroia să arate că e foarte sigur de ceea ce spune.

— Vezĭ trunchiurile astea cilindro-ogivale— sunt 12, bagă de seamă — și aceste patru ghiulele de fer plin?

«Bine-voește a observa acum tabloul explicativ. Ce vezĭ?

— Niște oamenĭ, niște mao-tșinĭ jucându-se în popicĭ.

— Tocmaĭ așa. Din timpurile cele maĭ depărtate, sclaviĭ noștri aŭ o adevĕrată patimă pentru un joc simplu și foarte potrivit cu slăbiciunea lor intelectuală.

«Dînșiĭ iaŭ 12 bucățĭ de lemn, cioplite grosolan în formă de trunchiŭ de con și'șĭ petrec resturnându-le cu o ghiulea tot de lemn. Biruitorul e acela care dă maĭ multe jos.

«Sunt de obiceiŭ patru jucătorĭ d'o dată. Notează bine: patru.

«La una din săpăturile ale căror procese verbale se păstrează în arhivele universitățeĭ noastre, s'aŭ găsit, într'o cutie metalică, aceste 12 obiecte de fer pe carĭ le vezĭ înșirate înaintea d-tale.

«Ințelegĭ bine? Două spre-zece.

«Apoĭ, după cât-va timp, s'aŭ găsit în aceeașĭ regiune, aceste patru sfere de fer rezervate jucătorilor.

(Va urma)

Ciudățeniĭ chinezeștĭ

Chinezilor li se par foarte curioase și caraghioase obiceiurile europenilor și aceasta nu trebue să ne mire câtușĭ de puțin, când vedem că deprinderile lor sunt cu totul contrariĭ de ale noastre.

Iată un rezumat foarte hazliŭ.

In China se bucură omul când îĭ mor părințiĭ saŭ rudele. Logodnica plânge când se duce în locuința soțuluĭ sĕŭ. Un chinez te întreabă tot-d'a-una nu de sănĕtate ci de câștig. El se supĕră dacă'l întrebĭ ce-ĭ maĭ fac nevasta și copiiĭ. Ișĭ acopere capul când te întâlnește și se îmbracă cu haine albe când e în doliŭ. Titlul uneĭ cărțĭ e la sfârșit și se citește de la dreapta spre stânga și de jos în sus. Școlariĭ îșĭ spun lecțiunile întorcêndu se cu spatele spre profesor.

Prânzurile chinezeștĭ încep cu fructele și se termină cu supa.

Chineziĭ încalecă pe cal din partea dreaptă. Când construesc case, încep cu ceperișul.

Chineziĭ nu-șĭ taie nicĭ odată unghiile și se vĕd mandarinĭ carĭ aŭ unghiĭ lungĭ de 10 centimetri. Ziarele lor nu se ocupă nicĭ odată de politică. In sfârșit la dînșiĭ, acul busoleĭ, în loc să se întoarcă spre Nord, se întoarce spre Sud.

Și, de vreme ce suntem în China să adăogăm că femeile chineze întrebuințează iarna un mijloc foarte puțin costisitor pentru a șĭ încălzi paturile: în loc d'o cărămidă fierbinte ele bagă câiniĭ sub plapomă și îșĭ țin toată noaptea picioarele lipite de eĭ.

X. X.

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

Pe coasta Bosforuluĭ se află o mulțime de vile, palate și sate foarte grațioase, în mijlocul boschetelor de verdeață. Iată și *Dolma Bagtcé* cu grămădirile eĭ de bogățiĭ și terase cu grilajele aurite.

Maĭ departe palatul *Teheragan* reședința ex-sultanuluĭ Murad fratele actualuluĭ sultan Abdul-Hamid. Ildiz-Kiosk și Teheragan sunt unite printr'un parc minunat în care se plimbă frumusețile haremuluĭ imperial.

La *Anatoli-Nissar* e locul cel maĭ strîmt al Bosforuluĭ, numaĭ 300 de metri. Pașalele, viziriĭ, ambasadoriĭ, toțĭ aŭ reședințele acĭ. Iată și *Therapia* și staționarele Franțeĭ, Italieĭ și Anglieĭ, cum se leagănă în radă, *Bujuk-Deré* unde sunt ale Germanieĭ Grecieĭ și Rusieĭ.

Coasta Asieĭ rivalizează cu aceea a Europeĭ; ea e maĭ verde și preferată de otomaniĭ bogațĭ. Sultanul are un *kiosk* oferit de Mehmet-Ali, pe care l'a costat peste 7.000.000. Deasupra platanilor și sycomorilor e palatul Bey-lerbey, locuința încântătoare unde a residat împărăteasa Eugenia la inaugurarea canaluluĭ de Suez.

Totul e încântător și rĕmâĭ visător vĕzênd aceste frumusețĭ pe carĭ o zeiță le-a împrăștiat aci fără nicĭ o sgârcenie.

De la Constantinopol la Alexandria

Constantinopolul, Smirna și Alexandria par legate una de alta. Un voiaj aci e tot ce poate fi maĭ încântător dar trebue să fiĭ oriental, adică să nu fiĭ de loc grăbit. Intocmaĭ ca niște adevĕrațĭ orientalĭ, stând liniștițĭ și fumând din narghilea, așteptăm plecarea vaporuluĭ, în care, pentru a înlătura necazurile plecăreĭ, aveam deja două locurĭ numerotate si alese, pe un vapor rusesc care face serviciul între Odessa, Constantinopol, Smirna și Alexandria.

Plecarăm decĭ, cu o liniște de pașă pus în retragere. Nicĭ o dată spectacolul de pe strade nu ne în

teresa ca acum: aci un negustor parlamentă mult până să'șĭ strîngă etalajul din mijlocul străzeĭ; trebue să ocolim un câine care doarme și să sărim peste o groapă mare. Ne era teamă de întârziere dar plecasem cu un ceas și jumĕtate maĭ înainte. In fine iată-ne pe cheŭ și la vamă căcĭ în Turcia trecĭ pe la vamă și când eși din țară. Dar nu ne era teamă căcĭ o cunoșteam de la sosire.

Ne suim în barcă și, după câte-va minute, suntem pe bord.

In fine, iată-l, e un om înalt și cu o figură frumoasă. Iĭ esplicăm totul și încurcătura noastră îl face să fie maĭ bine-voitor. Ne spune că toate locurile sunt ocupate și că biletele date companieĭ sunt maĭ numeroase de cât locurile libere. In fine după multe stăruințe ne dă o saltea de piele pe care ne o așează sub scara de serviciŭ și pe care trebue să o păzim până la plecarea vaporuluĭ.

Se dă semnalul de plecare și totul începe să dispară de pe orizont. cu soarele. La stânga, lângă scara cabinelor de clasa I, un turc s'a instalat cu familia sa ca într'un veritabil campament. Plapomĭ, saltele, obiecte de bucătărie, mașinĭ de cafea, nimic nu lipsește. Acesta e un obiceiŭ în Orient: nu călĕtorește nimenĭ fără mobilierul luĭ. Chiar oamenĭ bogațĭ prefer să doarmă pe punte confortabil instalațĭ de cât în cabine. Ișĭ petrec tot timpul fumând și formează un cerc mic; tot restul e ocupat de ovreĭ polonezĭ caiĭ merg să coloniseze Palestina.

Renașterea bătăliilor navale. — (Vezĭ explicația în pag. 662)

Aci, o mulțime gălăgioasă se amesteca cu baloturĭ, saltele, obiecte de bucătarie, căcĭ corabia e plină de emigranțĭ.

După multe căutărĭ, găsirăm majordomul care supraveghia de obiceiŭ instalațiunea pe vapor. Nu știa de cât rusește și noĭ iĭ vorbiam franțuzește. Bietul om nu înțelegea nimic, iĭ arătăm biletele dar toate locurile eraŭ ocupate și se pare că ne vom culca pe bord. Căutam pe căpitan; dar nu era nicăerĭ, se pare că în încurcătura asta tot personalul s'a ascuns.

Mergeam spre sud: la dreapta admirabilul amfiteatru al Seraiuluĭ, în față *Kadi-Keui*, maĭ departe e insula *Principo*, care seamănă cu un coș cu florĭ ce ese din apă.

Dar și insula Principo dispare ca și soarele din orizont roșind cu ultimele sale raze vîrful *Olimpuluĭ*. Noaptea a venit și noĭ mergem pe marea de Marmara. Incep să se retragă, ceĭ maĭ fericițĭ în cabine, noĭ sub scară.

In zorĭ de zi trecem Dardanalele, coasta Asieĭ se desfășură înaintea noastră. Pasageriĭ s'aŭ sculat o dată

Câțĭ-va bărbațĭ sculațĭ din zorĭ de zi, îșĭ fac rugăciunea, avênd capul acoperit cu un șervet de in și o mică cutie, (de sigur un simbol) legată cu curele la frunte și la brațul stâng cu fața spre soare și cu biblia în mână. După ce aŭ făcut rugăciunea, dejunează stând pe bagajele lor. Apoĭ uniĭ se culcă iar alțiĭ vorbesc, comunicându-se proectele viitoare.

La turcĭ alt spectacol. Caravana se compune din treĭ femeĭ, din carĭ una tînĕră și frumoasă și un dragoman care le conduce. Ele staŭ pe o

saltea şi fumează ţigarete. In mijlocul lor, păzitorul lor le vorbeşte cu gesturĭ marĭ, une-orĭ vocea arată mânie alte orĭ se îndulceşte. De sigur că le povesteşte vr'o poveste din o mie una de nopţĭ, căcĭ Orientul e patria basmelor.

A doua zi, des de dimineaţă, intram la Smirna. Rada e adăpostită la sud de muntele Mimas, la est de Pagus, la nord de Sipyle şi are forma unuĭ cerc imens.

Acest magnific basin are 54 de kilometri lungime şi 8—24 lăţime.

Smirna a fost tot-d'a-una unul din porturile cele maĭ frecuentate ale Levantuluĭ. Genovezi construiseră o fortăreaţă pe Pagus dar turciĭ aŭ dărîmat'o. Orĭ cum ar fi trecutul Smirneĭ, oraşul de azĭ are un viitor splendid. Vechiul cheŭ a fost înlocuit cu unul de peatră.

Smirna e locul de trecere în Asia Mică; două liniĭ ferate pătrund înăuntru una la Alascheĭ, alta la Seraikoi.

Terenul e muntos şi acoperit cu pădurĭ foarte bogate în vînat, dar şi foarte puţin sigure. Cel puţin aşa zicea un companion, mare amator de vînĕtoare.

In timpul când conversam cu vînătorul, sosiam în port. Eraŭ 8 ore, şi lumea părea că doarme încă. Nimenĭ la vamă. După dejun, mergem în oraş. O stradă lungă de alungul cheuluĭ e curată. Aci e cartierul comercianţilor bogaţĭ. Fie-care formează o republică şi depinde de consulul sĕŭ. Cea-l'altă parte e locuită de turcĭ, armenĭ şi grecĭ.

(Va urma)

Renaşterea bătăliilor navale

Francia şi Anglia, ocupate de lupta lor pe continent, îşĭ neglijaseră flotele. Insă îndată ce linişteа se restabili, marina cu pânze făcu progrese imense, mulţumită descopereriĭ busoleĭ care avea să călăuzească pe corăbierĭ fără ajutorul stelelor, ducându'l la descoperirea uneĭ lumĭ nouĭ, şi mulţumită şi tunuluĭ, de aci înainte nedespărţit de istoria escadrelor de rĕzboiŭ. Ast-fel se făcu că atuncĭ când rĕzboiul, depărtându-se de continent. continuă pe mare, cele două naţiunĭ eraŭ din noŭ gata să se mĕsoare împreună.

In anul 1513, amiralul breton Portmoguer îşĭ arboră pavilionul pe vasul «Cordeliera» şi eşi din portul Brest escortat de 30 de bastimente de toate mărimile, pentru a ataca pe amiralul englez Honwart care se dusese să devasteze coastele Bretaniеĭ cu 45 de vase. Ambele flote se întâlnesc în faţa miculuĭ port Conquet şi lupta începe. A fost o învălmăşeală spăimântătoare, în care s'aŭ întrebuinţat de amêndouĕ părţile tunul şi artificiile incendiare.

Cordeliera a avut de luptat maĭ întâĭ cu vasele *Suveranul* şi *Regenta*; după ce birui pe cel d'întâĭ, în care timp se aprinse, se apropie de al douilea şi'ĭ comunică un incendiu violent. Cele două vase arseră împreună şi 2000 de oamenĭ, între carĭ şi Portmoguer, periră victime ale acesteĭ catastrofe.

Cele două flote, consternate de acest dezastru, încetară lupta şi se despărţiră (vezĭ ilustraţia).

Această teribilă dramă a fost semnalul luptelor maritime carĭ, din secolul XV-lea până la Restauraţie nu încetară d'a roşi oceanul cu sînge francez şi englez.

Memor

Bufniţa în credinţa poporală germană

La curtea împĕratuluĭ roman Tiberiŭ trăia în mare lux Herode Agrippa, un nepot al luĭ Herode cel mare, care a devenit faimos prin uciderea copiilor în Betlehem, precum şi al luĭ Herode Antipa, care pe timpul rĕstigniriĭ luĭ Isus Christos era guvernator în Galilea.

Herode Agrippa a căzut în disgraţia luĭ Tiberiŭ şi a fost aruncat din culmea fericireĭ în cea maĭ mare mizerie. Tiberiŭ porunci să arunce în închisoare pe fostul sĕŭ favorit, unde lângezi multă vreme fără nicĭ o speranţă de scăpare.

Istoriograful roman Flavius povesteşte o istorie minunată. Când adecă Herode Agrippa se afla, împreună cu alţĭ prizonierĭ, în curtea închisoareĭ, îşĭ aţinti privirea asupra unuĭ tovarĕş de suferinţă, un german.—Acesta când auzi că Herode e un evreŭ din societatea înaltă, zise :

— De şi voinţa zeilor te-a adus în nenorocire, crede-mĕ totuşĭ, că suferinţele tale se vor sfîrşi în curênd. Tu veĭ ajunge la marĭ onorurĭ, rangurĭ, bogăţiĭ şi toţĭ vor preamări fericirea ta, după cum deplâng acum soarta ta. Aceasta o ştiŭ de oare-ce vĕd că pe arborele sub care te afli, stă o bufniţă. Aceste păsĕrĭ sunt vestitoriĭ zeilor şi spun voinţa lor, fie fericire, fie nenorocire. Dacă tu însă veĭ revedea această pasĕre, atuncĭ să ştiĭ că e vestitoare a morţeĭ tale apropiate. Germanul închee, rugându-se de Herode, ca acesta să nu-l uite în fericirea sa apropiată. Acesta însă rîse de vorbele tovarĕşuluĭ sĕŭ de închisoare şi nu le dete nicĭ o credinţă.

Câte-va lunĭ maĭ târziŭ, muri împĕratul Tiberiŭ şi urmaşul sĕŭ Gaius Caligula nu numaĭ că'l scăpă pe Agrippa din închisoare ci-l numi chiar guvernator.

Câţĭ-va anĭ maĭ târziŭ, sub împĕratul Claudiŭ, i s'a dat domnia peste tot statul judaic. Dar numaĭ treĭ anĭ avea să stăpânească Agrippa un ast-fel de mare imperiŭ. El arangiase o mare serbare la Cesarea şi apăru la această serbare într'un costum strălucitor. Când el, îmbrăcat ast-fel cu pompă regală, vorbi poporuluĭ, toţĭ linguşitoriĭ esclamară : «Aceasta este vocea luĭ Iehova, iar nu aceea a unuĭ om !» Poporul începu să repeteze şi el vorbele acestea. Din întêmplare ochiĭ regeluĭ vĕzură o bufniţă, care sta pe o funie întinsă. Acum îşĭ aduse el aminte de vorbele germanuluĭ din închisoare şi'l coprinse o presimţire că i s'apropie moartea. In aceeaşĭ seară fu coprins de durerĭ marĭ şi muri cincĭ zile după aceea.

C.

Curiosităţĭ zoologice

Blândeţea fiarelor

Domesticitorul englez Darling, călĕtorind de la Londra la Batavia, a observat pe drum acest caz curios : Unul din ceĭ cincĭ leĭ aĭ menagerieĭ sale ţinea între labe un şoarece mare (în vapor eraŭ o mulţime de şoarecĭ) şi se juca cu el.

Darling se gândi că leul, în calitatea sa de rudă cu pisica, avea să sfarme maĭ la urmă, între dinţĭ, oasele şoareceluĭ şi să'l mănânce.

Aşteptarea luĭ fu zădarnică : după câte va momente, leul îşĭ desfăcu labele şi lăsă pe şoarece liber.

Acesta, în loc să fugă, stătu pe loc şi începu să se preumble pe labele regeluĭ animalelor care părea a face haz de dînsul.

Spectacolul acesta curios dură foarte mult ; a doua-zi, precum şi zilele următoare, jocul reîncepu. De maĭ multe orĭ domesticitorul voi să prindă pe şoarece în scop d'a putea prezinta publiculuĭ şi această privelişte ne-maĭ auzită : un leŭ jucându-se cu un şoarece. Insă leul se împotrivi în tot-d'a-una la prinderea aceluĭ tovarăş care'ĭ înveselea singurătatea.

Tigrul are reputaţiunea, foarte mult justificată, că e din cale afară de crud şi că omoară numaĭ pentru plăcerea d'a omorî. Cu toate astea, s'a observat un fapt cu totul extraordinar. Era o dată un tigru bolnav la marele magazin de fiare din Hamburg (Germania). Directorul depozituluĭ, vrênd să'ĭ dea carne proaspătă pentru a'l întări, ordonă să se bage în colivia luĭ un iepure de casă- viŭ.

Directorul se aştepta ca tigrul să sfâşie îndată pe iepure dar se înşela : Iepurele şi tigrul trăiră mult timp în cea maĭ bună înţelegere, jucându-se împreună. Totuşĭ, maĭ la urmă tigrul strînse de gât pe iepure, de sigur într'un moment de mare poftă.

Adese-orĭ s'aŭ pus porumbeĭ viĭ

în cuşcele leilor şi li s'aŭ aruncat grăunţe carĭ aŭ căzut între picioarele şi pe spatele leilor; porumbeiĭ se duceaŭ pe sub leĭ şi luaŭ grăunţele fără nicĭ o temere, iar leiĭ nu numaĭ că nu se supăraŭ dar păreaŭ a se bucura de această familiaritate.

De sigur că e vorba aci de fiarele închise în coliviĭ. Cele libere trăind tot d'a-una câte două şi ne-avênd trebuinţă de companie, nu maĭ sunt de sigur aşa de blânde.

De alt-fel s'aŭ vĕzut oamenĭ prizonierĭ carĭ aŭ prins simpatie de un painjin din colţul chilieĭ sale.

Nu e de mirare dar că un leŭ a prins dragoste pentru un şoarece de treabă.

Alma

PLOEŞTII

Un judeţ important al Românieĭ este şi Prahova, prin multele localităţĭ însemnate ce cuprinde. Aşa, cine nu ştie că familia domnitoare are un castel, numit «Peleş», în localitatea Sinaia?... Cine nu ştie că aci se află Azuga, cu renumita fabrică de sticlărie? Cine nu ştie că aci se află importanta vamă Predeal, frumosul oraş Câmpina — pe care l'am descris în No. 73 al acestuĭ ziar, — Buşteniĭ, Văleniĭ de munte, mănăstirile Zamfira, Brebu, Suzana, şi multe altele?

*

Capitala acestuĭ judeţ este Ploeştiĭ —un oraş istoric; are o populaţie de vre-o 35 000 de locuitorĭ. E aşezat pe partea dreaptă a Teleajenuluĭ. E un oraş frumos şi comercial. In privinţa înfiinţăreĭ luĭ, d-nul V. A. Urechiă—bazându-se pe nişte acte de la 1610, 1615 şi 1675—zice: «Mihaiŭ Viteazul e înfiinţătorul oraşuluĭ Ploeştĭ. In expediţiunile luĭ cu oştirĭ în Ardeal, aci, lângă munţĭ, el simţi lipsa unuĭ oraş de aprovizionare, dar când voi să'l înfiinţeze în satul Ploeştĭ, se împotriviră moşneniĭ de aci de a'şĭ vinde pămînturile, ca să nu ajungă iobagĭ, *ca oamenĭ fără de pămînt*. Atuncĭ Mihaĭ Viteazul fu silit să cumpere Băicoiĭ şi numaĭ dând pămînt pentru pămînt, putu *face domnesc satul Ploeştiĭ şi a'l transforma în oraş*».

Iată originea de la finea sec. al 16-lea a oraşuluĭ important din Prahova.

Şi maĭ departe ne spune: «Istoria din a 2-a jumĕtate a sec. al 18-lea, a Ploeştilor, este apoĭ istoria luptelor, ca să'şĭ păstreze independenţa după ce, în contra a orĭ-ce drept, Alexandru Ipsilant, prin chrisov, dăduse Ploeştiĭ ca apanagiŭ familieĭ Moruzi. Această luptă este în deplină onoare a ploeştenilor».

*

Venind cu trenul spre Ploeştĭ, ceea ce ţi se prezintă înaintea ochilor, într'un mod majestos, este gara. Foarte mare şi frumoasă. Are două caturĭ. E luminată cu electricitate. Sălile de aşteptare sunt mobilate cu gust.

Această gară e centrul a treĭ liniĭ ferate: Ploeştĭ-Predeal, Ploeştĭ-Buzeŭ Ploeştĭ-Bucureştĭ, a căreĭ linie dublă e în lucrare.

*

De la gară, drept în oraş, se află un bulevard cu copacĭ bĕtrânĭ. Ambele părţĭ, pe unde se plimbă pietoniĭ, sunt aşternute cu asfalt. Din distanţă în distanţă se află băncĭ. După prânz şi seara foarte multă lume se plimbă pe acest bulevard şi maĭ cu seamă când luna e sus pe cer! Loc şi timp de... inspirat!

Acest bulevard are două rondurĭ. Într'unul—în mijloc—se află un stâlp susţinênd lămpĭ electrice. D'aci se vede marele stabiliment «Progresul». In cel-l'alt rond e monumentul vînătorilor:

Pe pămînt, în partea dinspre oraş, sunt 4 tunurĭ (fără roate) apoĭ soclul e format din 4 trepte în câte patru părţĭ (de la acest rond pleacă patru străzĭ). Pe patru piedestale sunt patru soldaţĭ vînătorĭ în diferite poziţiĭ. Maĭ sus sunt patru table reprezintând diferite scene, apoĭ în sus se ridică, falnică, o coloană de peatră pe care într'o parte (în spre oraş) se scrie: «Vitejieĭ româneştĭ» şi în vîrf e un vultur care sfîşie cu ciocul un steag turcesc.

Acest monument—capo d'operă a eminentuluĭ sculptor George Vasilescu (mort la 12 Noembrie 1898)—s'a ridicat în onoarea batalionuluĭ al 2-lea de vînătorĭ care a contribuit la victoria de la Griviţa.

*

Aşa, despre acest batalion se istoriseşte că la Griviţa: «obosiţĭ de luptă, zeciuiţĭ de moarte, bravĭ noştri oştenĭ se acioaŭ în jurul steaguluĭ lor, în faţa reduteĭ vrăjmaşe, de unde maĭ eşiaŭ fulgere de puştĭ şi trăsnete de tunurĭ.

In mijlocul aceteĭ lupte, Domnul ţĕreĭ le zise: «Ce faceţĭ aicĭ?» «Ce să facem Măria Ta» rĕspunde, în naiva sa cuvîntare, un sergent cu faţa încă aprinsă de truda şi emoţiunile aceleĭ zile, ne aŭ prăpădit păgâniĭ şi uite câţĭ aŭ maĭ rĕmas din noĭ. «Câţĭ? întreabă Marele Căpitan, «dar voĭ câţĭ sunteţĭ faţă, sunteţĭ sdravenĭ şi voinicĭ, şi colo maĭ vĕd alţĭ tovarăşĭ de-aĭ voştri; adunaţi-vĕ, mergeţĭ înainte cu vitejie şi a voastră va fi isbânda de astă-zĭ».

Un puternic «Ura» fu rĕspunsul vîrtoşilor vînătorĭ. Rîndurile se strâng batalionul înaintează»...... şi soldatul Grigore Ioan ia drapelul din mâna turcilor.

*

La desvălire, d-nul Sorescu a zis: «Acest monument va vesti acum şi în viitor că rĕzboiul independenţeĭ din 1877, în care ostaşiĭ românĭ s'aŭ purtat ca nişte adevĕraţĭ eroĭ, fiiĭ Ploeştilor şi aĭ Prahoveĭ, s'aŭ luptat cu atâta bărbăţie în cât cu drept cuvînt aŭ meritat gloriosul nume de vitejĭ».

Din acest loc unde e monumentul pe dreapta şi pe stânga se vĕd ridicându-se case prea frumoase. Intâietatea o are liceul «Sfinţiĭ Petru şi Pavel» o clădire vastă şi frumoasă. Scara de la intrare e foarte largă, în dreapta şi în stânga e câte un leŭ mare, stând pe labe şi într'o parte Sf. Petru, în alta sf. Pavel, o lucrare de artă executată de architecţiĭ Domenico Costa şi Nedelcu.—D'aci vor eşi miĭ de generaţiunĭ, cum zice poporul «luminate».

Maĭ departe se află Banca.

Apoĭ vine o grădină mare, — aci se termină bulevardul — plantată într'un mod foarte frumos; e înconjurată de un grilaj de fer, cu maĭ multe intrărĭ; în mijloc e un «jet d'eau» colosal: un om puternic — Hercule— susţine cu mâinele-ĭ muschiuloase un vas întins, din care ţîşneşte apă. Alăturĭ de această grădină se află «Băile».

*

In piaţa mare se ridică «Statuia Libertăţeĭ»— o femee— înconjurată de un mic grilaj, în fie-care colţ e câte un felinar.

Aproape de această statue se află un mare hotel «Boulevard».

*

Această capitală este reşedinţa prefectureĭ, a tribunaluluĭ şi a altor autorităţĭ. Aci se maĭ află o scoală comercială, o scoală secundară de fete şi o scoală profesională.

Stradele—multe din ele—sunt pavate cu piatră-bazalt. Piaţa e toată cu asfalt.

Acest judeţ Prahova e bogat în pădurĭ, în carĭ mişună miĭ de animale selbatice; viĭ, de asemenea, are multe şi daŭ vinurĭ bune;—pentru aceasta are ca marcă «Un ţap şi o coardă de viţă».

Şi cât a'şĭ maĭ avea de zis asupra Ploeştilor!..

Raphael

Legende scandinave

Gurile nevĕzute

O să vĕ povestesc o istorie de stafiĭ suedeze, cele maĭ rele dintre stafiĭ, aşa cum mi-a povestit'o şi mie un ţĕran de ispravă din Bohnlän, lângă Götenborg.

Un om bogat din acel sat îşĭ mărita fata. Cununia se făcuse în mare strălucire şi acum mesele, încărcate cu tot felul de bucate şi bĕuturĭ, aveaŭ o privelişte dintre cele maĭ plăcute.

Invitaţiĭ eraŭ să se aşeze la locurile lor când vĕzură d'odată farfuriile golindu se ca prin farmec şi vinul din sticle împuţinându-se.

In acel moment intră stăpânul caseĭ.

— Eheĭ! exclamă dînsul, mĕ gândiam eŭ la una ca asta! Draciĭ vin să ne ia mâncarea; dar aşteptaţĭ puţin.

Servitoriĭ se apucară din noŭ să umple farfuriile cu mâncare şi sticlele cu vin şi invitară pe meseni ca să mănânce repede.

Meseniĭ voiră să se grăbească, şi dînşiĭ, dar le fu de geaba: gurile nevĕzute eraŭ maĭ iuţĭ decât eĭ; farfuriile şi sticlele rĕmaseră din noŭ goale.

Toţĭ eraŭ înmărmuriţĭ.

Atuncĭ un bĕtrân soldat, maĭ îndrăzneţ decât ceĭ-l'alţĭ, auzind prin aer nişte gurĭ clefăind neîncetat, se sculă de la masă, încălică pe calul sĕŭ de rĕzboiŭ şi se duse să găsească un duh de munte căruia'ĭ zise:

— Imprumută'mĭ căciula ta şi'ţĭ daŭ pe a mea amanet.

Căciula duhuluĭ era aşa că cine o punea în cap nu era vĕzut de nimenĭ el însă vedea toate fiinţele nevĕzute de oamenĭ.

Duhul rĕspunse:

— Iţĭ împrumut căciula mea dar cu condiţie să mi-o aducĭ înapoĭ înainte de apusul soareluĭ.

Soldatul primi şi după câte va momente era deja îndĕrăt la nuntă unde mesenii se văicăreaŭ încă de perderea mâncăreĭ.

Cum intră în casă, avĕnd pe cap căciula duhuluĭ de munte, vĕzu pe d'asupra meseĭ o mulţime de stafiĭ carĭ se băteaŭ de la mâncarea ce maĭ era în străchinĭ. El puse mâna pe biciŭ şi începu să dea cu furie în dreapta şi în stânga aşa că toate stafiile fugiră.

După asta soldatul îşĭ luă căciula din cap şi fu vĕzut de meseni cărora le expuse faptele. Meseniĭ se cutremurară gândindu-se la primejdia prin care trecuseră d'a rĕmânea flămânzĭ şi mulţumiră călduros soldatuluĭ care'ĭ scăpase de stafiĭ.

Se aduseră alte bucate şi alte bĕuturĭ şi veselia fu mare.

Maĭ târziŭ, după masă, soldatul încălică iar şi se duse să înapoiască căciula duhuluĭ de munte.

«Crede mĕ, zicea ţĕranul terminând această istorie fantastică,—crede-mĕ că îndată ce-a dat căciula, a întors calul şi l'a dat la goană şi calul fugea mult maĭ tare de cum venise, spre marea mirare a stăpânuluĭ sĕŭ. Cauza era că pe urmele soldatuluĭ era o ceată mare de stafiĭ care voiaŭ să'l prindă şi să'l pedepsească.

«Noroc că soldatul avea un cal bun cumpĕrat din Bohnlän».

Dragu.

Băieţi şi fete sĕlbatecĭ

Copiĭ adoptaţĭ de urşĭ

Se citeşte în istoria Polonieĭ că, pe la anul 1661, nişte vînătorĭ zăriră, într'o pădure a Lituanieĭ, douĭ copiĭ de la 9 până la 10 anĭ, carĭ se jucaŭ cu nişte urşĭ. Vênătoriĭ gonind urşiĭ căutară să prindă pe copiĭ, dar nu putură prinde de cât pe cel maĭ mic care le opuse o mare resistenţă cu dinţiĭ şi cu unghiile. Acel copil, cu pĕrul blond şi cu o fisionomie foarte interesantă, fu prezintat regeluĭ Polonieĭ, care îl boteză şi'ĭ dădu pe regina drept naşă şi pe ambasadorul Franţeĭ drept naş. Cu toată educaţiunea ce i se dete, nu'l putură domestici pe deplin. El suferea din cauza veştmintelor şi le sfâşia în bucăţĭ. Sforţările profesorilor ca să'l înveţe să citească, fură zadarnice; gura tînĕruluĭ sĕlbatec refuza articulaţiunea vorbelor şi până la 22 anĭ epoca morţeĭ sale, el păstră ţipĕtul şi obişnuinţa urşilor.

Connoi, doctor englez, vĕzu la Varşovia, pe la 1694, un alt copil, în vîrstă de 10 anĭ, luat şi crescut de urşĭ, tot în pădurile Lituanieĭ.

Când fu prins începu să scoată nişte urlete spăimântătoare. Avea corpul acoperit cu un pĕr stufos, nu se obişnui de cât foarte greŭ cu traiul nostru. După maĭ mulţĭ anĭ de învĕţătură, când fu în stare să articuleze câte-va vorbe, îl întrebară asupra vieţeĭ sale dinainte, dar el perduse cu totul memoria şi nu putu să dea nicĭ un rĕspuns satisfăcĕtor. Tăetoriĭ de lemne spuneaŭ doctoruluĭ Connoi că urşiĭ dese-orĭ furaŭ copiiĭ întârziaţĭ prin pădure şi se jucaŭ cu eĭ.

Savantul Boërhaave avea obiceiŭ de a povesti în lecţiunile sale istoria unuĭ tînĕr care, perdut în pădurĭ la vêrsta de 5 anĭ, trăi în timp de 16 anĭ cu fiarele sĕlbatice. Se hrănia cu ierburĭ, fructe, rădăcinĭ, pe carĭ le alegea după miros, evitând fără să se înşele, vegetalele veninoase. Când fu adus în societatea oamenilor, nu putu să nu regrete pe aceea a bestiilor, şi făcu o mie de încercărĭ ca să scape. Boërhaave privea această dorinţă instinctivă a tînĕruluĭ sĕlbatec ca o violentă epigramă aruncată pe fruntea societăţilor omeneştĭ.

Fata sĕlbatecă din Ovei-Yssel

Către sfârşitul luĭ August 1717, câţĭ-va călĕtorĭ urmăriră şi prinseră o fată sĕlbatică într'o pădure muntoasă din Ovei-Yssel. Avea de la 18 la 20 anĭ, dar nu ştia de când locuia pe acele locurĭ. Pelea eĭ era brună, aspră şi acoperită cu pĕr; iar pĕrul îĭ era risipit pe umerĭ. Nu ştia să vorbească, şi scotea nişte ţipete lungĭ. Caracterul eĭ era sĕlbatec; instinctul apăr ăreĭ, ajutat de forţa musculară, făcură ca prinderea eĭ să fie periculoasă şi grea.

Această nenorocită fu încredinţată unor călugăriţe carĭ o îngrijră; dar ea nu putu învăţa să vorbească. Sub influenţa funestă a vieţeĭ închise (de mănăstire), sĕrmana fată se stinse cu încetul.

Copilul din Hanovra

In mijlocul uneĭ pădurĭ, din comitatul Hamelu, se prinse, în 1724, un copil de 13 anĭ. Corpul îĭ era acoperit cu cicatrice; fisionomia, urîţită de o gură largă şi de un nas scurt şi lat, arăta un caracter sĕlbatec, avea limba foarte scurtă şi nu putea să articuleze nicĭ un sunet; dar, în schimb, scotea nişte sgomote guturale. Nu mânca întêia oară de cât carne crudă, dar se obicinui şi cu carnea fiartă; se spunea că lăcomia sa era aşa de mare, în cât consuma maĭ mult de cât 3 oamenĭ.

Regele Englitereĭ îl educă în timp de 2 anĭ, într'o casă din Londra. Toate lecţiile ce'ĭ fură date fură în zadar; abia ştia să ceară în englezeşte de mâncat şi de bĕut.

De la Olt

Varietăţĭ

Panorama universală. — Pentru expoziţia de la Paris din 1900 se proiectează o panoramă universală. Un pictor parizian, Louis Dumulin, a avut ideea să aranjeze o panoramă care va fi o adevĕrată desfătare pentru toţĭ aceia carĭ iubesc ţinuturile exotice.

Pe o pânză mare în semi-cerc, se prezintă ochiuluĭ oamenĭ şi animale din toate ţĕrile d. e.: Inaintea Pagodelor din Angkor vor dansa Siamezĭ un balet, după acordurile uneĭ orchestre siameze; vor fi colibĭ, animale, oamenĭ de carton, cu carĭ se vor executa pantomime cu ajutorul unuĭ mecanism. Afară de aceea vor maĭ fi în această panoramă vie şi alte lucrurĭ de mare interes. Clădirea panorameĭ va fi uriaşă, prevĕzută cu cafenele, restaurante, terase largĭ, etc., aşa în cât vor forma la expoziţie un punct principal de atracţiune.

—x—

Penele coroaneĭ prinţuluĭ de Galles.—Prinţul de Galles, moştenitorul coroaneĭ Anglieĭ, posedă pe coroana sa de prinţ de Galles, un mănuchiŭ de pene unice în lume. Sunt pene de Feriwah, un fel de pasĕre a paradisuluĭ de speţa cea maĭ rară, care nu se află în India decât în ţinuturile unde trăiesc tigriĭ în cete marĭ. Aŭ trebuit douĕ zecĭ de anĭ, şi 12 vînătorĭ şĭ-aŭ perdut vieţele, pentru a se strînge acest mănuchiŭ de pene. Ele trebue să fie smulse când pasĕrea e vie, alt fel îşĭ perd strălucirea admirabilă.

Anul II.—No. 84 | 10 BANI ÎN TOATĂ ŢARA | Bucureşti, Miercuri, 2 Decembrie, 1898

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « 1/2 « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia :
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe săptămână
— MARŢEA —

PLANTATORUL DIN SINGAPUR. — *(Vezĭ explicaţia)*

Anunciŭ

Aducem la cunoştinţa cititorilor noştri că *Ziarul Călĕtoriilor* primeşte spre publicare în coloanele sale descrierea localităţilor maĭ însemnate, a băilor, etc., din ţară, precum şi descrierea escursiunilor făcute de societăţĭ, de turiştĭ etc.

Plantatorul din Singapur

Singapur e un oraş mare în al căruĭ port se face cea maĭ vie mişcare navală din lume, fiind punctul de trecere între oceanul Indian şi cel Pacific. Locuesc acolo indienĭ, singalezĭ, malabarĭ, parşĭ. Insă chinezii se află în cel maĭ mare numĕr, peste o sută de miĭ, şi malaezii, cu toate că sunt la dînşiĭ acasă, nu aŭ nicĭ o importanţă.

Populaţiunea europeană se compune maĭ întâĭ din englezĭ, stăpâniĭ ţereĭ, carĭ aŭ făcut din acest oraş capitala comercială a acelor regiunĭ, unul din centrele de afacerĭ cele maĭ însufleţite de pe tot pămîntul. Maĭ sunt apoĭ germanĭ, olandezĭ, belgienĭ, spanioliĭ, italienĭ.

Francezĭ sunt maĭ puţinĭ dintre toţĭ.

In schimb, se află chiar la porţile oraşuluĭ o moşie foarte mare ţinută de un francez, d. Es Chasseriaux, un om înalt, sdravĕn, cu faţa arsă de soare, cu ochiĭ vioĭ, cam aspri, cu barba căruntă şi de o energie ne maĭ pomenită.

Acest francez făcuse din moşia sa un raiŭ. El observase că oraşul Singapur e foarte murdar şi propusese englezilor să'şĭ curăţe oraşul şi să'ĭ dea luĭ gunoiul pentru a îngrăşa pămîntul. In fie care zi plecaŭ la oraş 40 de cotigĭ şi se întorceaŭ pline cu gunoiŭ.

O altă idee a francezuluĭ fusese d'a înlesni malaiezilor şi javanezilor mergerea la Meca, spre a deveni hagiĭ, lucru la care dînşiĭ, fiind musulmanĭ, ţin foarte mult; în chipul acesta un mare numĕr de lucrătorĭ se grămădeaŭ din toate părţile la moşia francezuluĭ.

Prin o cultură înţeleptească şi prin energie, Es Chasserieux ajunsese se comande la zecĭ de miĭ de lucrătorĭ, adevĕrate armate, şi era cunoscut în toată strîmtoarea, şi de la India până la Hong Kong, de unde îşĭ recruta kulişiĭ pentru lucrarea pămîntuluĭ, toată lumea vorbia de plantatorul de la Singapur.

Nicĭ un francez maĭ de ispravă nu trecea prin acest oraş fără a se duce să facă vizită luĭ Es Chasseriaux, care primia pe toţĭ compatrioţiĭ seĭ cu ospitalitatea cea maĭ cordială.

Ast fel s'a făcut că, aflându-mĕ în Singapur, m'am dus şi eŭ să'ĭ fac o vizită, după ce'l anunţasem despre aceasta printr'o scrisoare.

Dînsul îmĭ eşise înainte şi mĕ aştepta pe drum cu o caretă elegantă englează la care era înhămat un cal mic viguros şi avĕnd un mic negru ca groom (Vezĭ ilustraţia).

Pe drum, dînsul îmĭ arată sensitivele, acele plante nervoase, cu o viaţă aproape animală şi carĭ sunt aduse în Europa pentru a fi ţinute în seră, pe când acolo cresc selbatece.

Maĭ departe îmĭ arătă o plantaţie de verze, făcută în sere.

— Vezĭ cum căpĕtăm noĭ varza? îmĭ zise dînsul. Dumnezeŭ ştie cu câte greutăţĭ! Dacă am planta-o afară, verzele ar deveni nişte arbuştĭ.

«Ia priveşte şi fructele astea enorme, adăogă dînsul arătându-mĭ un fel de dovlecĭ atârnând în nişte copacĭ marĭ ca stejariĭ. Fructul acesta e *durianul*, cel maĭ plăcut din lume. Malaiezii îşĭ vînd şi nevestele pentru a'şĭ cumpĕra fructe de astea.

Alăturea de aceştĭ copacĭ, vĕzuĭ arboriĭ numiţĭ papayer, uniĭ de parte bărbătească alţiĭ de parte femeească. Numaĭ aceştia din urmă produc acele smochine foarte marĭ carĭ se mănâncă şi aŭ un gust nespus de plăcut, pe când fructele copaculuĭ de parte bărbătească sunt o otravă violentă. Francezul îmĭ arĕtă plantele producĕtoare de bumbac şi pe cele producĕtoare de vată şi carĭ aŭ douĕ pungĭ atârnate ca nişte ouĕ.

Curând trecurăm bariera de parĭ bătuţĭ în pământ şi carĭ opria pe mistreţĭ d'a veni să mănânce recolta. Această barieră de jur împrejur avea o circonferenţă de 11 chilometri şi în toţĭ aniĭ se lărgea. Intrarăm în plantaţiunea de manioc, o plantă din a căreĭ rădăcină se face un fel de pâne, precum şi tapioca.

In vremea aceasta, francezul îmĭ spunea:

— Aicĭ, sub ecuator, nu avem anotimpurĭ; în toate zilele semănăm, resădim, prăşim şi recoltăm.

In vêrful uneĭ movile, plantatorul opri calul şi se uită lung într'un punct.

— Imĭ pare rĕŭ că nu pot să'ţĭ arăt azĭ nişte şerpĭ frumoşĭ, zise dînsul.

— Şerpĭ?

— Da, ceĭ maĭ frumoşĭ din lume, ca lungime, ca grosime şi ca culorĭ. Ierĭ, când arătam plantaţiile unuĭ alt mosafir, dînşiĭ stăteaŭ întinşĭ d'a curmezişul drumuluĭ, şi a trebuit să trimit un om ca să arunce în eĭ cu cocoloşĭ de pămênt, dar am fost siliţĭ să aşteptăm mult până să se hotărască a pleca din drum.

Şi arătându mĭ ceva maĭ departe, lângă gardul de parĭ, nişte ierburĭ înalte carĭ se mişcaŭ, urmă:

— Priveşte şi acolo; veĭ putea să vezĭ ceva care să te intereseze; e o familie regală: o tigroaică şi doĭ puĭ aĭ eĭ, carĭ ne-aŭ făcut onoarea d'a veni să se instaleze pe pămêntul nostru şi carĭ sunt nişte vecinĭ minunaţĭ. Se hrănesc cu porcĭ sĕlbatecĭ. Ce bucurie aş avea să'ĭ poată distruge pe toţĭ! Eĭ sunt pisicile noastre pentru aceştĭ şoarecĭ marĭ.

— Dar nu e nicĭ o primejdie pentru oamenĭ?

— Nu. Acum 15 anĭ tigrul făcea câte o victimă pe zi, la Singapur; dar sunt anĭ de zile de când accidentele astea aŭ devenit foarte rarĭ.

M'am uitat între buruenĭ şi am vĕzut în adevĕr tigriĭ, şi eĭ aveaŭ cu totul alte mişcărĭ de cât acelea ale tigrilor din menageriĭ.

Am ajuns apoĭ la locuinţa francezuluĭ unde am fost ospătat într'un mod prinţiar.

Câte amintirĭ îmĭ revin încă şi azĭ din acea zi bună şi despre acel minunat plantator pe care l'am întâlnit la India unde făcuse lucrurĭ marĭ, căcĭ e lucru mare să adaogĭ un câmp la domeniul umanităţeĭ, să transformĭ o ţară sĕlbatecă, locuită până atuncĭ de tigri, într'o ţară cultivată unde se ridică azĭ sate şi unde vetrele omeneştĭ înlocuesc vizuinele fiarelor.

Saint-Pol Lias.

10.000 de anĭ

INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică

de

L. BOUSSENARD

CAP. VI

«Nu e lucru vĕdit pentru d-ta, ca şi pentru orĭ-ce om cu bun simţ, că oameniĭ din evul de fer, neavĕnd deprinderea d'a întrebuinţa lemnul, s'aŭ servit de aceste instrumente la jocul acesta a căruĭ tradiţiune s'a păstrat până în zilele noastre?

«Analoghia este isbitoare.

«Aceasta e scena reprezentată în tabloŭ în aşa mod în cât ea să stabilească pentru copiiĭ noştri raporturile extra ordinare carĭ leagă prezentul de trecutul secular.

«Nimic nu poate fi maĭ interesant, nu'ĭ aşa, ca restaurarea acestor epoce depărtate asupra cărora legendele nu spun nimic şi carĭ revin astfel din noŭ sub ochiĭ noştri prin ajutorul hipotezelor ingenioase şi probante.

— Da, foarte ingenioase şi foarte probante, repetă ca un ecoŭ d. Sinteză nepăsător.

— Cât despre această placă enormă de fer, zice iar Ta Lao-Yé, arătând tabla groasă de oţel, totul pare a demonstra până acum că ea servia la sacrificiĭ. Se cunoaşte că, înainte d'a fi fost roasă de rugină, era

patrunghiulară. Cele două fețe ale eĭ sunt plane și paralele și grosimea eĭ considerabilă depărtează ideea că ar fi servit la vr'o industrie.

«Trebuia să fi fost foarte greŭ de strămutat de oare ce oamenii preistoricĭ nu aveaŭ forța noastră.

— Și după ce crezĭ d ta că a servit la sacrificiŭ blocul acesta ?

— După greutatea și forma luĭ și după metalul care 'l compune. Nu e de mirare că oamenii din evul de fer aŭ întrebuințat de preferință acest metal pentru a oferi victime la idoliĭ lor.

— Dar aĭ d-ta vre-o cunoștință despre aceste divinitățĭ preistorice?

— Uite, monstrul acesta de metal, zise Ta-Lao-Yé arătând tunul ridicat pe chiulasă, e foarte greŭ să i se recunoasca forma primitivă...

— Insă cu cea maĭ mare bunăvoință, e cu neputință să se descopere în acest obiect o aparență omenească.

— Cine țĭ spune d-tale că oamenii preistoricĭ dăduseră Dumnezeuluĭ de fer forma unuĭ corp omenesc? Eŭ cred maĭ curênd că era la dînșiĭ un simbol creiat după riturĭ.

— De ce l'ar fi găurit înăuntru ?

— De sigur pentru ca să nu fie așa greŭ, saŭ poate pentru a se întroduce în el niscaĭ substanțe deosebite. Suntem încă la presupunerĭ. Nu'șĭ poate închipui cine va cât de greŭ e studiul acesta, în lipsă de documente. Trebue să se înainteze cu o mare încetineală, sub pedeapsă de a spune enormitățĭ.

«Totușĭ, de o cam dată eŭ conchid ast-fel: Tabla asta de fer și acest soiŭ de coloană, tot de fer, găsite în același loc, la nordul provincieĭ noastre, adânc îngropate în nisip care a fost un timp îndelungat poate acoperit de apele măreĭ, sunt objecte d'ale cultuluĭ evuluĭ de fer.

«Și te voiŭ face să observĭ, în privința asta, tendința ciudată a oamenilor din acea epocă d'a face toate marĭ, cu toată slăbiciunea și imperfecțiunea mijloacelor de carĭ dispuneaŭ.

«Pune în fața acestor corpurĭ așa de grele pe mao tșiniĭ noștri carĭ aŭ remas aproape tot așa cum eraŭ strămoșiĭ lor și nicĭ o dată nu vor isbuti să le miște, cu toate sforțările lor cele maĭ energice.

«Nu trebue oare să rĕmână cine-va uimit vĕzênd aceștĭ oamenĭ reduşĭ la singurele lor forțe, făcênd și rădicând ast-fel de obiecte?

Reconstituirea sceneĭ sacrificiuluĭ, așa cum a figurat o artistul d-voastră, e foarte isbutită, întrerupse d. Sinteză din ce în ce maĭ nepăsător. Așa trebue să fi fost.

Și maĭ e ceva; în jurul acestor obiecte s'aŭ găsit un mare numĕr de schelete omeneștĭ. De ce oasele astea n'ar fi ale victimelor monstruluĭ de metal?

— Aĭ dreptate.

— Poate că fac rĕŭ de sunt așa afirmativ, căcĭ s'aŭ produs multe și marĭ schimbărĭ pe pământ; dovadă despre asta e presența aceste crucĭ de bronz—helicea de vapor—găsită în mijlocul acestor obiecte carĭ țineaŭ vĕdit de o altă epocă.

— Adevĕrat?

— Da; totul dovedește că epoca de fer a fost una și epoca de bronz alta. Totușĭ, crucea de bronz se afla lângă tabla și coloana de fer. Aci, nesiguranța noastră e mare.

«De ce are obiectul forma de cruce? De ce aripele sunt sucite de la dreapta la stânga? D'ar fi fost cincĭ saŭ șease aripĭ de astea, s'ar fi putut presupune că mao tșiniĭ aŭ voit să figureze o stea.

— Dar asta ce crezĭ că a fost? întrebă d. Sinteză arătând un coș de vapor care, cu toată trecerea timpuluĭ, și-a păstrat încă forma cilindrică.

— Obiectul acesta a remas aci în galeria feruluĭ, cu toate că, după părerea mea, el ar fi trebuit pus într'o altă galerie, unde se află olăriile și toate obiectele de pămînt

— Țĭ aș rĕmânea recunoscĕtor dacă mi aĭ explica asta.

— Haĭ, te rog, în acea galerie și o să înțelegĭ îndată.

Vizitatoriĭ, viŭ interesațĭ de aceastǎ convorbire familiară, se duseră îndată în locul arătat și d. Sinteză, care se hotărîse să nu se maĭ mire de nimic, vede întins pe pămînt un coș de fabrică, lung și subțire, construit din cărămidă.

Coșul e rupt în maĭ multe bucățĭ însă toate bucățile aŭ fost îmbinate la locul lor așa ca să păstreze monumentuluĭ configurația sa.

Ta-Lao-Yé zise:

— Obiectul acesta 'țĭ reprezintă o parte de canal subteran, de apeduct prin care mao tșiniĭ își aduceaŭ de la un punct la altul apa de bĕut.

«Canalul e încă destul de bine conservat și pare a fi fost construit într'o epocă foarte depărtată, poate prin evul de fer.

«A fost găsit în pămînturile de aluvion d'impreună cu niște rĕmășițĭ de locuință, la o mare adâncime.

— Dar țava de fer? zise d. Sinteză vrênd să vorbească de coș.

— Ea are esact calibrul cavitățeĭ apeductuluĭ de cărămidă.

«Noĭ presupunem că a servit de tipar lucrătorilor carĭ aŭ dat această formă atât de riguros circulară canaluluĭ interior.

«Ce zicĭ de toate astea, Shien-Chung?

«Nu sunt bune deducțiunile noastre și nu crezĭ că încercările noastre de restaurare merită aprobarea adevĕraților savanțĭ?

— Cred că studiile preistorice sunt foarte atrăgĕtoare și că ele daŭ loc la surprinderĭ ciudate.

CAP. VI

Organizația socială.—Mamele de familiĭ—Compresiunea a creeruluĭ.—In toiul nopțeĭ—Câmpia care devine pe rând și momentan când neagră când albă.—Procedeŭ foarte simplu însă bizar.—Telegrafia optică.—Cincĭ sute de miĭ de oamenĭ ocupațĭ a întoarce și a resîntoarce pânze.—De ce nu semnale luminoase?—Numerațiunea servind la stabilirea semnalelor.

E noapte; atmosfera e d'o claritate admirabilă.

Nu se zărește în sus nicĭ cel maĭ mic nor, nicĭ cea maĭ mică urmă de ceață. Pe albastrul închis al firmamentuluĭ stelele scânteiază într'un chip incomparabil.

E o adevĕrată noapte de poet și.. de astronom.

D. Sinteză, după un dejun tot așa de variat cât și științific, mistue saŭ maĭ bine zis asimilează substanțele absorbite ca unul căruia un post de zece miĭ de anĭ i a servit de aperitiv.

Amabiliĭ sĕĭ însoțitorĭ, foarte bine restaurațĭ și dînșiĭ, se pregătesc pentru o călĕtorie care face pe bĕtrânul savant suedez să tremure de nerăbdare.

— Fiĭ liniștit, Shien-Chung, repetă pentru a zecea oară Ta-Lao Yé. D-ta cunoștĭ uimitoarea iuțeală a curseĭ noastre. La ce ne ar folosi ca să plecăm acum pentru ca să ajungem acolo prea curând ?

«Nu e încă timp.

«Dacă vreĭ, să maĭ stăm de vorbă până atuncĭ.

— Bine, să stăm de vorbă. Dă'mĭ voe maĭ întêĭ să observ o ciudățenie care m'a isbit, de și sunt numaĭ de o zi cu d-ta.

«Am vĕzut un oraș populat, Tombuctu, dar n'am zărit nicĭ o urmă de comerciŭ saŭ industrie.

«Asta mĕ miră foarte mult, fiind dat că eŭ am adormit într'o epocă în care oamenii se înverșunaŭ în negoț și industrie.

— La ce ne ar folosi specula și traficul?

«Putem noĭ spori bunul nostru traĭ când avem un necesar ce nu are trebuință de nicĭ un prisos? Trebuințele noastre materiale sunt reduse la minimum și lăcomia e un viciŭ necunoscut pentru noĭ.

«Climatul nostru temperat nu e supus la nicĭ o schimbare și nu avem a ne preocupa cătușĭ de puțin de ano-timpurĭ.

«Hainele noastre simple, largĭ, comode, sunt potrivite cu gustul și conformația noastră.

«Moda lor neschimbăcioasă a trecut în moravurile noastre.

— Dar și așa, tot trebuesc fabricate vestmintele și alimentele produse.

— Mao-tșiniĭ sunt țesetorĭ; cât despre hrana noastră, ne sunt d'ajuns câte-va laboratoriĭ unde lucrăm pe rînd, ca la școală.

— Dar se poate ca substanţele alimentare să nu vĕ fie la îndemână.

— Ele se află tot d'auna în vecinătatea laboratoriilor carĭ sunt aşa făcute în cât să producă într'una.

«Cât despre aprovizionarea generală, d-ta poţĭ înţelege că fie-care om poate să 'şĭ transporte acasă, într'o clipă, hrana pentru un timp nedeterminat.

(Va urma)

Peştiĭ electricĭ

Un naturalist englez, d. Kendrik, publică în *Fortnightly Review* un articol interesant asupra peştilor electricĭ.

S'aŭ găsit organe electrice la vr'o cincĭ-zecĭ de soiurĭ de peştĭ însă aceste organe n'aŭ fost studiate cu de-amĕnuntul de cât la cincĭ speciĭ.

Cele maĭ cunoscute sunt *torpilele* carĭ trăesc în marea Mediterană şi marea Adriatică; acestea daŭ cele maĭ marĭ descărcărĭ electrice.

De multe orĭ, corăbieriĭ aud pe mare câte o detunare teribilă: eĭ ştiŭ atuncĭ că o *torpilă* se apără de vr'un peşte maĭ mare care vrea s'o înghită.

Sunt apoĭ *gimnotele* carĭ trăesc în lagunele Ornioculuĭ în America de sud. Sunt *malapterurele*, originare din Nil, din Niger, din Senegal şi din alte râurĭ africane. Peştiĭ electricĭ se află în adevĕr atât în apele dulcĭ cât şi în Ocean.

Chiar în fluviul Congo se vĕd noaptea prin apă fulgere lungĭ emise de peştiĭ electricĭ.

Organul electric, la peştĭ, în întregul luĭ, poate fi considerat ca format din treĭ părţĭ: centrele electrice ale creeruluĭ, nerviĭ electricĭ carĭ rĕspund la organul electric, şi în sfârşit organul electric propriu zis.

Electricitatea nu e produsă de centrele cervicale şi transmisă de nerviĭ electricĭ.

Electricitatea se formează chiar în organul electric însă acest organ nu funcţionează de cât sub influenţa impulsiunilor nervoase carĭ 'ĭ sunt transmise de nerviĭ electricĭ.

Alma.

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

Primul lucru pe care trebue să'l vezĭ în acest oraş din Orient e bazarul. Smirna are unul din cele maĭ ciudate, un dedal cu bolte negre, cu ocolurĭ peste ocolurĭ. Icĭ, colo se vede o viţă sĕlbatică, care îşĭ întin de foile sale protectoare asupra trecĕtorilor.

In acest codru extraordinar, în mijlocul străzişoarelor strimte în toate direcţiile, circulă o mulţime bizară. Turcĭ, armenĭ, europenĭ, locuitorĭ indigenĭ, fie-care îşĭ vede de afacerĭ: negustorul, stând în uşa saŭ în fundul prăvălieĭ sale, aşteaptă liniştit pe cumpĕrătorĭ saŭ adresează câte un salut amical trecĕtorilor; samsariĭ, carĭ furnică ca în toate bazarele Orientuluĭ, pândesc cu lăcomie vr'un strĕin pentru a'l duce din prăvălie în prăvălie să cumpere lucrurĭ miraculoase.

Bâlciurile noastre nu seamănă întru nimic cu aceste bazare orientale: nicĭ un strigăt, nicĭ o înghesuială, nicĭ acel praf care te orbeşte, nicĭ sgomotul asurzitor al mulţimeĭ. Icĭ colo se aude o voce, saŭ sunetul clopotuluĭ unuĭ măgar care merge mândru în capul unuĭ lung şir de cămile. Aceste animale sunt foarte frumoase la Smirna. Aŭ pĕrul lung şi mătăsos, şi talia enormă. Din când în când caravana se opreşte la vr'o fântână. Nimic maĭ pitoresc, dar nu e tocmaĭ uşor pentru conducĕtor să adape animalele sale.

Strada care duce la podul caravanelor este încurcată de cămile. Cea maĭ mare parte vin din Asia mică, de la Eufrat, din Persia, şi chiar din Asia centrală. Smirna e un centru comercial de primul rang şi principalele sale obiecte de comerţ sunt armele, ţesăturile, covoarele scumpe, mătasea, smochinele şi nuca de gal.

Ne reîntoarserăm în grabă către bazar. Câte-va bucătăriĭ ambulante se stabiliseră în aerul liber; era destul de curat şi un miros plăcut ne delecta foarte mult.

Ne apropiarăm şi vĕzurăm cum bucătarul făcea cu iuţeală un fel de gogoşĭ prăjite în seu de oaie şi capră şi le presăra cu zahăr. Gustarăm şi eraŭ excelente. Grăbirăm pasul spre a apuca vaporul. De astă dată vameşul era la port. Ii arătăm *teskéres* (bilete de segnalmente şi permis de circulare).

Iată-ne la Ruşĭ! de astă dată călĕtoriĭ carĭ rĕmăseseră la Smirna, ne făcuseră loc, şi cu o mare plăcere părăsim colţul de sub scară, pentru o cabină confortabilă. Pe punte o mulţime de maghernite carĭ daŭ steameruluĭ nostru un aspect de sălaş ţigănesc. De odată isbucneşte o furtună; în maĭ puţin timp de cât trebue a spune asta, grămăzile de bagaje şi de oamenĭ dispar sub un înveliş de apă. Fie-care se ascunde unde poate. Dar durata furtuneĭ e scurtă şi se schimbă într'o ploaie fină, apoĭ în ceaţă şi în fine se risipeşte. In depărtare cerul se descoperă şi ultimele raze ale soareluĭ aureşte vêrfurile munţilor.

Plecarăm în timpul nopţeĭ şi am mers maĭ bine de o oră d'a lungul insuleĭ *Chio*. Cine n'a auzit de marea insulă al căreĭ sol minunat produce portocalele, lămâele, mierea, migdalele şi mastica rĕ pândite în lumea întreagă?

Barbariile turcilor şi cutremurele de pămênt aŭ sărăcit insula.

Cine-va trebue să fie un bun pilot pentru a putea naviga în acest labirint de insule a căror regină e *Chio*. Iati, Samos, Nikaua, Patmos, Kalymnos, Kos, ş. a.

Samos nu e separat de coasta Asieĭ de cât printr'o strâmtoare de 2 kl. Inălţimele sale, altă dată acoperite cu pădurĭ, sunt azĭ bătute de vênturile nordice, dar natura e încă frumoasă, solul fecund şi munţiĭ plinĭ de avuţiĭ. De la 1821 această insulă se bucură de o semi-independenţă, se guvernează de un guvernator numit de Poartă, dar ales dintre grecĭ; are un senat, o cameră de deputaţĭ ş'o administraţie separată. Pentru a se bucura de această semi independenţă ea plăteşte Turcieĭ un tribut de 400 000 piaştri.

Kos nu e de cât urme şi amintirĭ. Aceasta e patria luĭ Hipocrat şi cultivă plante medicinale renumite.

Rhodos sfârşeşte lanţul de insule pe care îl începe Chio. Este străbătută de munţĭ şi împărţită de aceştia în două grupe în mijlocul cărora este Tayros. Capitala îşĭ ridică fortificaţiile sale la 12 k. de la coasta Asieĭ. Din zidurile eĭ nu aŭ rĕmas de cât nişte ruine înegrite de sutele de lupte ce am vĕzut acĭ. Rhodos era bulevardul creştinătăţeĭ spre Ierusalim.

Ca tot orientul, Rhodos, e plină de istoriĭ miraculoase.

Se zice că Rhodieniĭ ridicaseră un colos, pe care l'a făcut Chares de Lindos în 12 anĭ, şi costa $1\frac{1}{2}$ milion.

De abia ridicat şi colosul fu rĕsturnat de un cutremur.

Legenda pretinde că cele maĭ marĭ corăbiĭ puteaŭ trece pe sub el. Sfărâmăturile sale aŭ fost vândute de califul Moavith unuĭ ovreiŭ care a încărcat cu ele 900 de cămile.

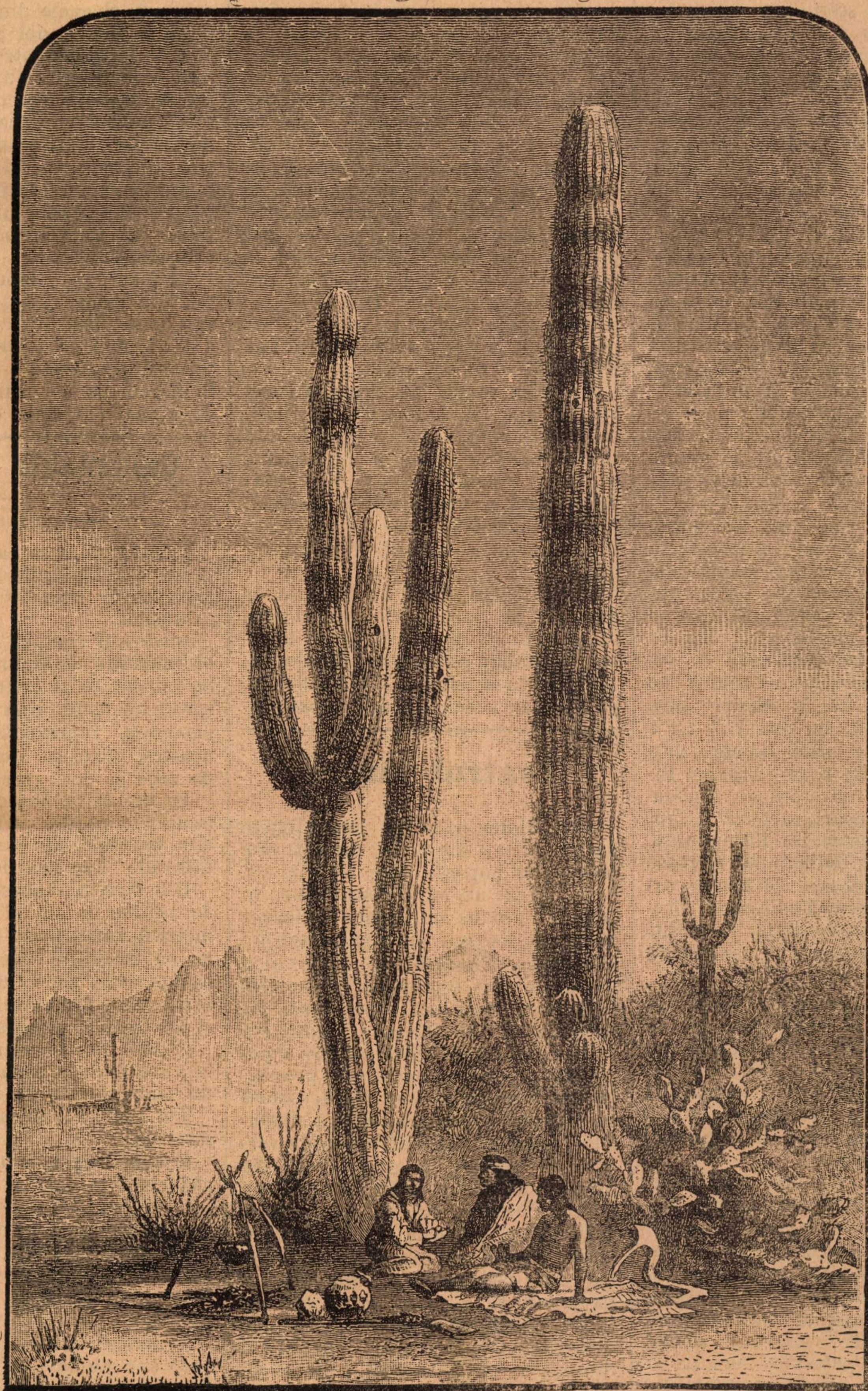
După această socoteală, greutatea sa ar fi fost peste 200 000 kilogr.

(Va urma)

O călĕtorie la Ierusalim

acum 400 de anĭ

In revista germană «Marine-Rundschau» care apare la Berlin, publică locotenentul de marină baronul Natzmer un raport asupra călĕtorieĭ duceluĭ Bogislaw X de Pomerania spre locurile sfinte (1496—1498). Această descriere este foarte interesantă acum când împĕratul Wilhelm a făcut călĕtoria sa la Palestina, de oare-ce arată câte greutăţĭ aveaŭ să întâm-

Curiozitățile botanicei. — (Vezĭ explicația în pag. 670)

pine călĕtoriĭ de acum 400 de anĭ mergênd l Mormîntul sfânt. Iată ce zice numi ul locotenent:

«Ducele Bogislaw X de Pomerania era unul dintre ceĭ din urmă și maĭ puternicĭ ducĭ din casa Swantiber și a căruĭ domnie a fost numită «Aniĭ de aur» adică 40 la numĕr, în care timp ducatul n'a purtat niciĭ un rĕzboiŭ.

După moartea primeĭ sale soțiĭ, sora principeluĭ elector de Brandenburg, se căsători el pentru a doua oară cu Ana, sora regeluĭ Sigismund al Polonieĭ, care ĭĭ aduse o zestre mare și cu care făcu mulțĭ copiĭ. Fiind ast-fel succesiunea la tron asigurată, se hotărî ducele Bogislaw să ĭșĭ împlinească vechea sa dorință de a face o călĕtorie la mormîntul sfânt. Sfetniciĭ sĕĭ l'aŭ sfătuit să nu facă

această călĕtorie, de oare-ce costa prea mult. Dar spiritul de întreprindere al tinerilor nobili pomeranĭ învinse chibzuinţa bĕtrânilor şi cu bucurie se adunară cavalariĭ în jurul duceluĭ lor.

Cancelarul Kleiste a fost însărcinat cu pregătirile pentru călĕtorie. Se formă o ceată de 200 de oamenĭ, cavalerĭ, pagĭ şi servitorĭ carĭ eraŭ bine echipaţĭ.

In toamna anuluĭ 1496, porniră spre locurile sfinte, prin Berlin, Naumburg, Nürberg, Heidelberg, Worms şi Speier până la Insbruck, unde se afla împĕratul german Maximilian I, care la început nu era învoit cu acéstă călĕtorie, dar care, cu toate astea, ospătă 12 zile pe ducele şi suita sa.

De aci plecară la Veneţia unde republica le puse la dispoziţie corăbiĭ şi la 1 Iunie 1497 porniră pe marea Adriatică şi ajunseră după patru sĕptămânĭ la Iaffa.

Neajunsurile călĕtorieĭ pe mare, căldura cea mare, care domneşte în cursul vereĭ pe marea Mediterană făcea să sufere mult pe nouiĭ cruciaţĭ. Dar fiind-că aveaŭ mâncare şi bĕutură în abundenţă, toţĭ eraŭ cu voe bună. Dar cât p'aci eraŭ s'o păţească, de oare-ce la o distanţă de 1000 de metri de la Moden, spre vest de Matapan, se întâlniră cu o escadră de piraţĭ, care numĕra vr'o 1000 de turcĭ. Işĭ poate orĭ-cine închipui spaima de care aŭ fost cuprinşĭ creştiniĭ noştri, carĭ s'ar fi lup tat bucuros pe uscat, iar nu pe mare. Până la marea Baltică le mersese vestea acestor tâlharĭ de mare, carĭ neliniştеaŭ marea Mediterană. Cruzimea lor era proverbială. Pe mulţĭ creştinĭ iĭ vênduseră ca sclavĭ în Africa.

Comandantul corăbiilor veneţiane întrebuinţă un vicleşug. Ascunse pe toţĭ peleriniĭ sub bord şi ridică pavilionul veneţian «Leul Sf. Marcu». Dar turciĭ nu se astîmpără ci copleşiră corăbiile creştine cu săgeţile. Atuncĭ creştiniĭ eşiră pe bord şi se puseră la luptă cu păgâniĭ.

Lupta ţinu patru ore, dar creştiniĭ fură biruiţĭ. Atuncĭ ducele Bogislaw rugă pe comandantul veneţian să parlamenteze cu turciĭ pentru capitulare. Acesta se duse pe corabia şefuluĭ piraţilor, care se învoi, cu condiţiune însă să estrădeze pe toţĭ peleriniĭ, iar veneţieniĭ să fie liberĭ. Atât de puternică era pe atuncĭ republica veneţiană, încât in sufla respect chiar şi hordelor barbare.

Comandantul veneţian nu se învoi. El expuse ordinul ce-l avea de la guvernul sĕŭ de a duce pe pelerinĭ la locurile sfinte. După multe parlamentărĭ piraţiĭ se retraseră, temĕndu-se de rezbunarea puterniceĭ republice.

Ast-fel călĕtoria se continuă. La 5 August 1497, călĕtoriĭ noştri ancorară la Iaffa. Pe şoseaua străveche pentru caravane, care încă pe timpul regeluĭ Solomon lega Sionul cu Marea, ducea drumul spre Ierusalim. Toate locurile sfinte aŭ fost vizitate: valea Iosafat, grădina Getsemanĭ, muntele Maslinilor, biserica sf. Mormînt, unde primiră cu toţiĭ, în frunte cu ducele, «lovitura de cavaler» de la marele maestru al ordinuluĭ Ioaniţilor. După aceea vizitară Betleemul, Nazaretul şi apoĭ plecară spre casă. Când ducele ajunse iarăşĭ la Veneţia, a fost primit cu mare pompă. Dogele Veneţieĭ şi întregul consiliu îĭ eşiră înainte pe cincĭ galere frumos decorate. Festivităţile ţinură opt zile.

După ce vizită pe Papa, ducele, cu întreaga luĭ suită plecă, călare spre Germania. In toate oraşele fură întâmpinaţĭ cu cinste şi cu veselie, şi fură ospătaţĭ după cuviinţă. Eĭ vizitară şi pe împĕratul Maximilian la Insbruck, unde împĕrateasa oferi duceluĭ o coroană de mărgăritare.

Când ducele, după o călĕtorie de douĭ anĭ, se întoarse în ducatul sĕŭ, fu întêmpinat de nobilĭ, preoţĭ şi popor, cântându se cântece de laudă.

Călĕtoria a costat 1768 de florinĭ, pe vremea aceea o sumă colosală.

Teatrul turcesc

Una dintre cele maĭ remarcabile particularităţĭ ale vieţeĭ turceştĭ este teatrul lor poporal, care nu este alt-ceva de cât un joc de marionete, în care se produc un numĕr nelimitat de artiştĭ. Necesarĭ sunt patru artiştĭ: Karaghioz, Chadschivat, Zeibek şi o persoană care reprezintă pe nobilul tată. Karaghioz este o persoană vicleană şi prefăcută, care reprezintă tipul naţional al claseĭ de jos a poporuluĭ şi prin glumele sale provoacă ilaritatea publiculuĭ. Cu deosebire se distinge el prin parodiarea versurilor poeţilor vestiţĭ. El însoţeşte vorbele cu gesturĭ originale carĭ fac publicul să rîdă cu poftă. Karaghioz e chel şi cocoşat; faţa sa este comică şi costumul sĕŭ este caraghioz. Camarad a luĭ Karaghioz este Chadschivat, care reprezintă pe înţeleptul a tot ştiitor. El a vĕzut totul, ştie tot şi are dibăcia de a se salva din toate situaţiile. De multe orĭ ceĭ-l'alţĭ îl înfundă şi pe Karaghioz cu toată viclenia sa.

Nobilul tată corespunde luĭ Pantalone în harlekinadă. El este mereŭ înşelat şi bătut şi cu toate acestea este pururea mulţumit. Zeibek este un sĕlbatic başbuzuk, dar curagios, şi e contra tovarăşilor sĕĭ. El strigă, înjură, e tot-d'auna însă tras pe sfoară, la urmă însă se revanşează.

Acestea sunt cele patru tipurĭ ale teatruluĭ turcesc.

Sujetul este de regulă o intrigă amoroasă. Scenele din piesă, care se joacă în dosul uneĭ pânze, sunt fără nicĭ o legătură între ele. Reprezintaţia ţine de obiceiŭ douĕ ore. Intre intervale cântă o orchestră evreească saŭ armeană, ale căreĭ singure instrumente sunt tamburine şi aşa numitele «Zivuri» (un fel de harfe).

Aceste reprezintaţiĭ se daŭ în toate părţile imperiuluĭ turcesc şi cu deosebire în Constantinopol, pe timpul ramazanuluĭ.

Publicul se compune din spectatorĭ din toate clasele societăţeĭ, cu deosebire însă din clasa de jos, soldaţĭ şi copiĭ de ambe sexe. Femeile turce din societatea înaltă îl chiamă în harem pe Karaghioz, care le produce cea maĭ mare desfătare.

Curiozităţile Botaniceĭ

Cactuşiĭ uriaşĭ

Printre plantele carĭ daŭ vegetaţiuneĭ din regiunile tropicale un aspect foarte ciudat, este şi familia cactuşilor.

Intre toţĭ cactuşiĭ, ceĭ maĭ extraordinarĭ sunt de sigur aşa zisele *făclii*. Se cunosc până acum douĕ sute de speciĭ de făcliĭ. Una din ele, *cireus giganteus*, reprezentată de gravura noastră, poate să ajungă la înălţimea de zece şi doui-spre zece metri.

Ea creşte cu deosebire pe platourĭ înalte, în părţile aride şi lipsite de alte vegetale, ale statelor Arizona şi Colorado (America de Nord).

Din trunchiul acestuĭ cactus cresc, de ordinar în sus şi în poziţiune simetrică, ramurĭ carĭ se ridică paralel cu trunchiul, ceea ce dă acestuĭ cactus uriaş aspectul unuĭ candelabru imens. Trunchiul nu este rotund ci are colţurĭ cu spinĭ foarte ascuţiţĭ.

Când taie cine va trunchiul orizontal, are înainte forma uneĭ stele cu un mare numĕr de raze.

Tot aşa sunt formate şi ramurile laterale.

Cactusul uriaş e aşa de adânc înrădăcinat în cât, cu toată înălţimea luĭ, nu poate fi doborît de uraganele groaznice, foarte dese prin acele părţĭ.

Făclia uriaşă are în lunile Maĭ şi Iunie florĭ marĭ albe la capĕtul ramurilor şi la acela al trunchiuluĭ principal.

Fructele acestuĭ cactus, cunoscute sub numele de «pitahaya» sunt foarte mult căutate de indienĭ, carĭ le mănâncă. Fructele se coc în luna August şi sunt une orĭ maĭ marĭ de cât pumnul, de o culoare ca a drojdieĭ de vin saŭ verzuie pe dinafară, şi roşiĭ pe dinăuntru.

Printre botaniştiĭ carĭ s'aŭ ocupat de cactuşĭ se poate cita prinţul de Salm-Dick, care a lăsat opere de mare valoare în privinţa cactuşilor.

G. Regelsperger

LEGENDE SCANDINAVE

Stânca

Pe coasta unuĭ munte înalt era o stâncă mare care semĕna cu capul unuĭ uriaş căcĭ partea eĭ cea maĭ subţire se pleca spre munte, pe când partea ce maĭ groasă era rotundă ca un cap.

Un lichen alb acoperia partea de d'asupra a stânceĭ, ca o coamă, şi că te va burueni tremurată maĭ sus, ca o coroană de pene.

Stânca aceasta era de maĭ multe miĭ de anĭ pe munte; de aceea se plictisise să stea mereŭ în acelaş loc şi să tot vadă jos în vale arboriĭ schimbându'şĭ coloarea după anotimpurĭ.

Intr'o zi, când trecea o vulpe pe acolo, stânca 'ĭ zise:

— Ia spune, tu care eştĭ atât de şireată, n'aĭ putea să 'mĭ ajuţĭ ca să plec d'aci?

Vulpea ocoli de maĭ multe orĭ stânca, privind-o bine, apoĭ dând din cap, zise:

— Pe tine nu poate nimenĭ să te ajute şi de sigur că aĭ să stai aci până la sfârşitul lumeĭ.

Şi vulpea plecă.

Pe o zi rece de iarnă, o furtună de la nord veni să bată cu furie peste munte.

— Ia-mĕ, strigă stânca.

— Ca şi când am juca, nu'ĭ aşa? întrebă uraganul repezindu-se din toate forţele contra stânceĭ.

Insă stânca rĕmase nemişcată.

Numaĭ zăpada care o acoperia sbură, într'un vârtej, spre pădurile din vale.

— Nimenĭ nu poate să te ajute, urlă uraganul; tu aĭ să staĭ de sigur acĭ până la sfârşitul lumeĭ.

Şi 'şĭ continuă cursa pe d'asupra crestelor de brazĭ.

Primăvara, cirezile lăsate în libertate veniaŭ în fie care zi pe coastă ca să 'şĭ facă trecerea spre verdeaţa suculentă.

— Să mĕ folosesc de ocazie, se gândi stânca.

Şi strigă către taur:

— Tu care eştĭ aşa mare şi puternic o să poţĭ de sigur să mĕ ajuţĭ ca să plec d'aci.

— Dacă cine-va poate să te ajute, rĕspunse taurul, apoĭ sunt eu acela, căcĭ eŭ singur sunt maĭ tare de cât 12 oamenĭ împreună şi o să 'ţĭ daŭ o isbitură care să te facă să te rostogoleştĭ la vale.

Taurul se duse în partea de sus a munteluĭ şi, repezindu-se asupra stânceĭ, o isbi din toate forţele sale. Insă stânca nu se mişcă nicĭ d'o linie. Atuncĭ animalul se înfurie şi începu să lovească cu coarnele aşa de tare încât coarnele i se rupseră din rădăcină.

Taurul se întoarse la cireadă răgênd, cu frutea sângerândă.

— Nimenĭ nu poate să te ajute, zise dînsul către stâncă, şi de sigur tu aĭ să staĭ acĭ până la sfârşitul lumeĭ.

Un băiat, care păzea cireada, vĕzênd pe taur rupêndu'şĭ coarnele de stâncă, se apropiă zicênd:

— Iată o stâncă pe care am s'o fac să se rostogolească la vale. Eheĭ! ce maĭ sgomot o să facă între munţĭ.

Stânca, auzind glas omenesc, se cutremură şi se gândi:

— Dacă şireata vulpe 'mi a refuzat ajutorul eĭ, dacă furtuna de la miză-noapte a fost neputincioasă, dacă taurul care e maĭ tare decât 12 oamenĭ n'a putut să 'mĭ fie de nicĭ un ajutor, ce o să poată face o fiinţă slabă ca asta?

Tînĕrul păstor se duse de luă doĭ parĭ din copac; apoi punêndu-se de o parte a stânceĭ, băgă vêrful paruluĭ între stâncă şi muntele petros şi apăsă.

Atuncĭ stânca începu să se clatine.

— Mĕ mişcă, mĕ mişcă, se gândi capul uriaş.

Insă de rostit nu putea să rostească nimic căcĭ în faţa oamenilor stâncile sunt mute.

— Incă o apăsare şi treaba e făcută, esclamă micul păstor şi băgă sub stâncă şi cel-l'alt par.

— Acesta are cu adevĕrat forţă mare, se gândi stânca.

In acelaşĭ moment capul uriaş îşĭ perdu echilibrul şi se rostogoli pe coastă cu un zgomot spăimântător. Când ajunse jos de tot, se sfărîmă într'un mare numĕr de bucăţĭ carĭ intrară adânc în pămênt.

Ele sunt şi azĭ acolo şi povestesc legenda aceasta tuturor acelora carĭ înţeleg limba natureĭ.

P. G. Rigot.

Moravurĭ şi obiceiurĭ

O purificaţie la indienĭ

Un călĕtor sosit de curând din India la Londra, raportează un fapt care s'a petrecut în împrejurimile oraşuluĭ Tizabad şi care arată puterea întinsă pe care o aŭ preoţiĭ brahmanĭ asupra populaţiunilor indiene.

Un om din casta Ahir se ducea la târg cu o viţea în spate. D'odată, când urca un munte stâncos, animalul sbătêndu-se îĭ căzu de pe umerĭ şi remase mort pe loc.

Preoţiĭ brahmanĭ, auzind de aceasta, declarară că omul se făcuse vinovat de un pĕcat spăimântător, de oare-ce contribuise la moartea uneĭ vacĭ, animal sfînt la indienĭ, precum se ştie.

Prin urmare omul fu excomunicat şi o ispăşire straşnică fu declarată necesară.

In curs de şease lunĭ, indianul a trebuit să ducă o viaţă de cerşetor, să facă pelerinagiĭ la un mare numĕr de pagode situate în mijlocul codrilor neumblaţĭ, pentru ca să se închine.

In tot timpul acesta era silit să poarte mereŭ o frânghie în jurul gâtuluĭ şi pe umerĭ o parte din coada viţeleĭ.

Nicĭ un membru al familieĭ sale nu putea să'l primească în casa sa nicĭ să 'ĭ dea vr'un ajutor sub pedeapsă d'a fi şi el excomunicat.

De curênd Ahirul, după ce a rătăcit în lume flămînd şi însetat, a putut în sfârşit să se întoarcă în satul seŭ, unde are familie şi avere.

Insă cu astea tot nu şĭ a ispăşit pĕcatul. In satul luĭ trebue să se facă un mare numĕr de ceremoniĭ, din carĭ unele foarte plicticoase şi chinuitoare, până ca să fie permis în sfîrşit nenorocituluĭ păcătos, să între plin peste tot de balegă de vacă, în rîul Sarju.

După ce se va afunda de maĭ multe orĭ în apele recĭ ale acestuĭ rîu, va putea să se considere ca purificat şi va fi din noŭ admis în castă, când apoĭ va trebui să dea o masă mare la 50 de brahmanĭ şi la 100 de Ahirĭ.

Aldea.

Ţĕrile recĭ

Peisagiĭ din Norvegia

Am putea zice că Norvegia este de modă nouă. Maĭ înainte nu era cunoscută de cât din geografie. Câţĭ-va călĕtorĭ o descriseserĕ. Dînşiĭ îĭ lăudaŭ peisagiile pitoreştĭ, minunatele efecte de lumină. Insă pe acea vreme, orizonul călĕtoruluĭ celuĭ maĭ îndrăzneţ se mărginea la munţiĭ Elveţieĭ şi la malurile Rinuluĭ. Nimic nu putea să întreacă în frumuseţă piscul troenit al munteluĭ Iungfrau şi ruinele mãreţe de la Reinecke.

De atuncĭ încoace lucrurile s'aŭ schimbat. In Germania maĭ întâĭ, după exemplul împĕratuluĭ Wilhelm, şi apoĭ în Francia s'a luat obiceiul d'a se face excursiune, în timpul căldurilor vereĭ, la capul Nord.

Şi nimĕnuĭ nu'ĭ pare rĕŭ de această călĕtorie.

D'a lungul coasteĭ norvegiene, pe unde se întind munţiĭ scandinavĭ, călĕtorul dă în tot momentul peste o nouă surpriză.

Fjordurile majestoase sunt de o mĕreţie ce nu se poate descrie, prin liniştea şi seninătatea lor.

Soarele îşĭ aruncă întocmaĭ ca la tropice, razele pe pămênt, însă lumina sa pare în Norvegia cu totul alt-fel. El transformă în cascade re-

pezĭ gheţurile şi zăpezile şi încoronează cu miĭ de focurĭ, de toate culorile, vârfurile munţ lor, descoperind ochilor uimiţĭ pajiştĭ de o verdeaţă când foarte închisă când foarte deşchisă, d'asupra cărora se înalţă brazĭ uriaşĭ.

Atâta sĕlbătăcie sus în munţĭ şi atâtea frumuseţĭ jos în văĭ nu se pot vedea în nicĭ o parte a lumeĭ.

Drumurile sunt rarĭ în Norvegia însă când călĕtorul dă peste unul poate să'l urmeze în cea maĭ deplină siguranţă.

Unde va vedea o casă, n'are de cât să se ducă acolo, căcĭ va fi primit cu cea maĭ dragă inimă şi cu cea maĭ întinsă ospitalitate.

Călĕtorul e în casa norvegianuluĭ ca la el acasă: toţĭ se pleacă înaintea luĭ. Şi când pleacă, spre marea părere de rĕŭ a gasdeĭ sale, aceasta îl conduce până departe, la altă casă, unde va avea aceeaşĭ primire, aceeaşĭ delicateţă de sentimente şi de simpatie.

Insă sunt alte regiunĭ maĭ ridicate unde nu poate ajunge cine-va nicĭ pe drumurĭ nicĭ pe cărărĭ. Din fericire ascensioniştĭ se găsesc în toate ţĕrile.

Dînşiĭ aŭ pus stăpânire pe munţiĭ scandinavĭ şi, mulţumită numaĭ acestor agăţătorĭ, putem ridica un colţ al vĕluluĭ care ascunde de ochiĭ noştri profanĭ tainele platourilor norvegiane.

In acest îngust colţ unde iarna nu'şĭ rosteşte nicĭ odată ultimul cuvînt, artistul, înmărmurit de zgomotul ce fac apele repezindu se din înălţimĭ şi carĭ se prefac cu totul în aburĭ până să ajungă jos, a prins drama palpitantă ce se joacă în acel decor ameţitor.

Reniĭ sunt acolo la eĭ acasă. Eĭ nu ştiŭ ce vrea să zică a trage la jug; nimenĭ nu'ĭ împuşcă pentru a se nutri cu carnea lor saŭ pentru a le tăbăci pelea în mod savant. Eĭ aspiră cu deliciĭ aerul rărit al zăpezilor eterne. Se hrănesc cu lichienĭ, carĭ sunt o minune de vegetaţie; trăesc despărţiţĭ în familiĭ, ca şi oameniĭ. Adese orĭ, din cauza vr'unor neînţelegerĭ, se daŭ rĕzboaie crâncene între dînşiĭ.

Haralamb.

Simunul

Un călĕtor francez dă următoarea descripţie despre teribilul vînt numit *Simun* şi care bate de obiceiŭ în pustiile Sahareĭ, ale Arabieĭ şi Persieĭ:

Simunul se anunţă printr'o pată deosebită care se arată la orizon. Pata se măreşte mereŭ până ce începe să se simţă vîntul. Tot cerul se întunecă, umbra obiectelor se şterge, verdeaţa copacilor pare un albastru murdar. Pasĕrile sunt îngrijate, animalele spăimântate încep să alerge încoace şi încolo fără rost.

Căldura devine năbuşitoare; termometrul poate să ajungă până la 52 de grade.

Nisipul se mişcă întocmaĭ ca valurile de apă şi se gramădeşte în formă de dealurĭ. Omul e silit să se întindă jos şi să'şĭ acopere faţa pentru a nu fi înăbuşit. Pelea se usucă din cauza evaporăreĭ sucurilor; respiraţia e foarte deasă, gâtlejul arde şi setea devine o tortură.

Simunul evaporează şi apa din urcioare, chiar bine astupate fiind acestea, lipsind ast-fel pe nenorociţiĭ călĕtorĭ de mijlocul d'a'şĭ potoli focul care'ĭ consumă. Nisipul ferbinte de care e încărcat şi care pătrunde în ochĭ şi în căile respiratoriĭ, pune culme suferinţeĭ lor.

Călĕtorul francez a fost surprins de simun în şesurile carĭ despart Farşintul de Berdys.

«Când s'a rădat vîntul, zice dînsul, eram singur, călare pe cămila mea, departe de orĭ ce copac şi de orĭ-ce locuinţă. Mĕ siliam să'mĭ apĕr faţa acoperind'o cu o batistă. Cămila deveni foarte îngrijată, o croi de fugă şi eŭ, pierzênd scările, căzuĭ în nisip. Stătuĭ culcat, căcĭ nu vedeam nimic nicĭ la douĭ paşĭ înainte şi'mĭ înveliĭ capul cu hainele până ce vîntul se potoli. Atuncĭ m'am ridicat şi m'am dus să'mĭ caut cămila pe care am găsit o la o distanţă foarte mare, culcată lângă o tufă care 'ĭ apĕrase capul de nisip.»

Dragu

Torţa eternă

Vrem să vorbim de muntele «Iarmatach» (peatra-arsă), înalt de 350 de metri şi prin al căruĭ vêrf ese o flacără ce nu se stinge nicĭ odată.

Vulcanul acesta liniştit, însă totd'a-una în acţiune, nu e altul de cât acela căruia ceĭ vechĭ îĭ ziceaŭ *Chimera*. El se află într'un ţinut foarte puţin umblat din Asia Mică. Existenţa luĭ era cunoscută de poeţiĭ şi povestitoriĭ antichităţeĭ. Homer, Strabon, Pliniu şi Servius vorbesc de el şi'ĭ consacră o mulţime de legende. Plutarc spune că «Chimera» era un munte în Licia, care reflecta razele soareluĭ. Vestitul Belorofon ar fi despicat stânca şi ast-fel ar fi distrus acea lumină «aducĕtoare de nenorocire» ceea ce a făcut să se zică că dînsul a distrus Chimera.

Lucru adevĕrat este că muntele acesta, căruia turciĭ îĭ zic «torţa eternă», există şi azĭ, şi noaptea luminează la o mare distanţă împrejur, întocmaĭ ca şi atuncĭ. Un călĕtor l'a descoperit de curînd.

Varietăţĭ

Prima tăiare a pĕruluĭ. — In Algeria, prima tăiare a pĕruluĭ (luarea din pĕr) la copiiĭ indigenĭ, se face la vêrsta de douĭ anĭ. Aceasta e pentru familie o sĕrbătoare la care sunt invitaţĭ toţĭ veciniĭ. Dacă anul a fost bun şi familia e în îmbelşugare, atuncĭ se tae o oae şi se găteşte mâncarea numită «cuscusu.»

Baiatul e adus şi imbrăcat cu o haină care lasă braţele şi picioarele goale. Un bĕtrân îĭ tae pĕrul din creştetul capuluĭ. O babă ia pĕrul tăiat, îl pune într'o strachină plină cu cenuşă şi, începênd a striga: «iu! iu!» aruncă pĕrul şi cenuşa în vênt, chiemând bine cuvîntarea ceruluĭ.

După ce se termină operaţiunea, copilul aleargă la mama sa care se încearcă a'ĭ explica că a devenit un om

—x—

Producţiunea parfumuluĭ în Franţa.—«Revue de Statistique» publică un interesant articol asupra producţieĭ parfumuluĭ în departamen-Alpilor maritimĭ. S'aŭ întrebuinţat două milioane chilograme trandafirĭ, 2 şi jum. milioane chilogr. florĭ de portocale, 200.000 chilograme jasmin, 150,000 kgr. şi 200,000 kgr. viorele. Preţul mediu pentru un chilogram de viorele este 4 francĭ, 2 şi jum. pentru jasmin, 65 banĭ pentru trandafirĭ şi 70 banĭ pentru florĭ de portocale. O culegĕtoare de florĭ poate culege în patru ore 20 chilograme de florĭ de trandafirĭ şi treĭ chilograme de asmin. Pentru a face un chilogram de esenţă de florĭ trebue 1000 de chilogr. florĭ de portocale, adecă 1,200,000 de florĭ. Pentru un chilogram de esenţă de trandafirĭ trebue 16,000 chilograme de trandafirĭ saŭ cincĭ milioane de trandafirĭ. In fiecare an se fac acolo 500,000 chilograme de pomadă saŭ oleurĭ şi patru milioane de litrurĭ de apă de trandafirĭ. Valoarea acestor produse este de vre-o 15 milioane de francĭ.

—x—

Construirea uneĭ insule artificiale. — După cum raportează «Colliery guardian», un antreprenor american, d. Carol Coen, se ocupă cu un proiect ciudat, acela adică d'a creea o insulă artificială în mijlocul oceanuluĭ Atlantic, la depărtare de 116 kilometri de Long Island. Adâncimea apeĭ în acel loc e numaĭ de 21 de metri. Temeliile insuleĭ vor fi 60 de bolovanĭ de fer, de un diametru de 4 metri fie-care. Insula va primi numele de «Atlantis» şi va avea pe ea un otel de primul rang. Oceanul ne fiind al nicĭ unuĭ Stat, locuitoriĭ insuleĭ nu vor plăti birurĭ şi nu vor avea alte legĭ decât pe acelea ce şĭ vor face eĭ înşişĭ.

Anul II.—No. 85. 10 BANI IN TOATA ŢARA Bucureşti, Miercuri, 9 Decembrie, 1898

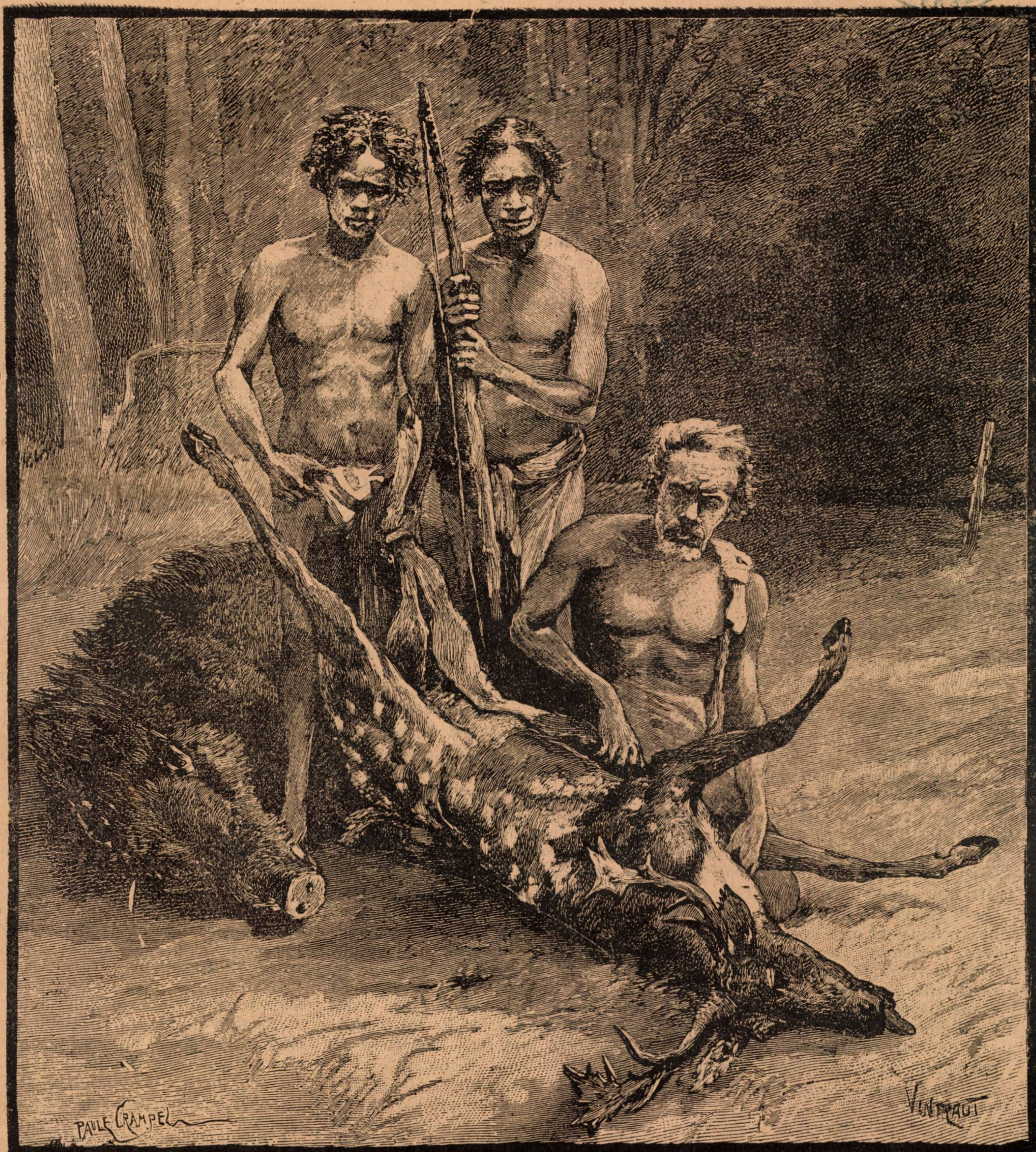
ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată ţara
» 2.50 « 1/2 « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARŢEA —

DIN ŢARA CELOR «O MIE ŞI UNA DE NOPŢI». — (Vezĭ explicaţia)

Anunciŭ

Aducem la cunoştinţa cititorilor noştri că *Ziarul Călĕtoriilor* primeşte spre publicare în coloanele sale descrierea localităţilor maĭ însemnate, a băilor, etc., din ţară, precum şi descrierea escursiunilor făcute de societăţĭ, de turiştĭ etc.

Din ţara celor „o mie şi una de noptĭ"

Poporul care nu rîde nicĭ odată

Călĕtorul care vine de la Bengal, lăsând în urmă'ĭ delta melancolică a Gangeluĭ şi coasta arsă de soare a Coromandeluluĭ, precum şi europeanul care a vĕzut nisipurile arzĕtoare ale Egiptuluĭ şi platourile crăpate de căldură ale Arabieĭ, rĕmân încântaţĭ, fermecaţĭ când daŭ de insula Ceilan, care se ridică ca un buchet de florĭ şi verdeaţă din oceanul Indian.

Această insulă forma unul dintre cele maĭ vechĭ regate de pe pĕmênt şi pe vîrful unuia din ceĭ maĭ înalţĭ munţĭ aĭ eĭ, pe Piscul luĭ Adam, zic indigeniĭ că se vede şi azĭ urma piciorului celuĭ d'ântêĭ om.

Originea locuitorilor aceşteĭ insule se perde în noaptea timpurilor şi cronicele eĭ istorice cuprind o serie neîntreruptă de 23 de secole, în cursul cărora insula a fost ocupată pe rând de cuceritorĭ veniţĭ din Bengal, de portugezĭ, olandezĭ şi în sfârşit de englezĭ.

Intre rasele de populaţiune din Ceilan, carĭ atrag maĭ mult studiile savanţilor, este aceea numită Weddah despre care se crede că e urmaşa directă a celor dintêĭ oamenĭ ce aŭ existat pe pământ şi carĭ se numiaŭ *yakkas*.

Oameniĭ din rasa Weddah staŭ şi azĭ retraşĭ în pustietăţĭ, fugind de orĭ-ce contact cu civilizaţia.

Câţĭ-va călĕtorĭ pretind că dînşiĭ nu ştiŭ să numere, nicĭ să deosibească culorile nicĭ să mĕsoare timpul. Dînşiĭ plâng şi strigă dar nu rîd nicĭ odată. In privinţa aceasta, după cum zice savantul Bayley, dînşiĭ ar fi unicĭ între popoarele din toată lumea. Se hrănesc cu tot felul de animale pe carĭ le ucid cu arcul. (Vezĭ ilustraţia). După ce usucă carnea la soare, o înmagazinează în scorburile de copacĭ ale căror gurĭ le astupă cu lut. Nu beaŭ nicĭ odată decât apă şi nu ştiŭ ce este tutunul.

Lipsa lor totală de dispoziţiune pentru rîs atrăsese de anĭ îndelungaţĭ atenţiunea cingalezilor din districtul Kandy.

Cauzele carĭ provoacă rîsul sunt foarte deosebite la diferiţĭ indivizĭ. Insă toate mijloacele întrebuinţate d'a face pe un Weddah să rîdă aŭ remas zădarnice. Nu numaĭ atâta, dar vederea uneĭ persoane care rîde inspiră un mare disgust Weddahilor.

Orĭ de câte orĭ aŭ fost întrebaţĭ dacă nu li s'a întâmplat nicĭ o dată să rîdă, dînşiĭ aŭ rĕspuns:

— Nu, nicĭ odată. De ce am rîde? Unde e ceva de rîs?

De alt-fel, în regulă generală, popoarele orientale cred că rîsul e o mică necuviinţă şi cingaleziĭ de la Kandy aŭ păstrat de un timp imemorial obiceiul de a'şĭ acoperi gura cu mâna saŭ d'a întoarce capul în altă parte, când rîd.

Cincĭ Weddahĭ, doĭ oamenĭ şi treĭ femeĭ, aŭ fost presentaţĭ prinţuluĭ de Valles în cursul ultimeĭ sale vizite la Ceilan. Femeile aveaŭ mutrele foarte blânde; oameniĭ eraŭ micĭ şi urîţĭ. Dînşiĭ dădură dovadă de mare îndemânare în tragerea cu arcul şi, din ordinul barnumuluĭ lor, se încercară să imiteze rîsul; făcură tot felul de strîmbăturĭ carĭ de carĭ maĭ oribile, dar nu isbutiră să rîdă.

Ţinutul locuit de Weddahĭ e păduros şi relativ jos, căcĭ nu se ridică la maĭ mult de 60 de metrĭ d'asupra niveluluĭ măreĭ.

Weddahiĭ sunt de statură mică, aŭ cap foarte mic, picioare subţirĭ, slabe, cotul ascuţit, nasul turtit, coloarea feţeĭ maĭ neagră de cât a cingalezilor, pĕrul cam creţ, uscat, neîngrijit. Imbrăcămintea lor mizerabilă şi negligenţa lor sistematică de orĭ-ce spălătură prezintă un aspect de nespusă barbarie. Privirea lor este maĭ mult aspră de cât brutală; ochiĭ lor exprimă tot-d'a-una o mare grijă, de şi sunt strălucitorĭ şi viĭ.

Wedahiĭ nu aŭ olărie şi nu ştiŭ să'şĭ ascută săgeţile de fer de cât prin loviturĭ de peatră.

Ferul pentru săgeţĭ îl capĕtă de la negustorĭ cărora le dă în schimb pieĭ, coarne, ceară de albine şi altele.

Exploratoriĭ sosiţĭ de curând din Ceilan spun ca aŭ maĭ rĕmas foarte puţinĭ Weddahĭ în pădurile lor, şi trăesc singuratecĭ.

Cu nicĭ un preţ nu voesc să iasă din satele lor şi, o dată, câţĭ-va din eĭ fiind aduşĭ cu forţa la oraş, aŭ rĕmas împetriţĭ de uimire la vederea uneĭ case de cărămizĭ. Când le-a eşit înainte o căruţă, aŭ fost cuprinşĭ de o spaimă nebună şi respingeaŭ ca hotărîre orĭ-ce hrană li se dădea. Numaĭ după numeroase consfătuirĭ se deciseră să guste orez fert.

Le plăcu sarea, necunoscută încă pentru eĭ, şi la plecare cerură atâta sare cât puteaŭ să ia la dînşiĭ, spre a o duce în ţara lor. Insă refuzară cu dispreţ tutunul şi narcoticele.

Un Weddah fusese condamnat la moarte pentru că ucisese pe un vecin al sĕŭ despre care credea că i-a vrăjit câniĭ. Pedeapsa i-a fost schimbată în muncă silnică pe viaţă, de oare-ce juriul a cerut indulgenţa curţeĭ pentru «acel ucigaş ignorant ca un animal». Părerea aceasta s'a justificat pe deplin când s'a constatat că, după treĭ lunĭ de frecventare a scoaleĭ penitenciaruluĭ, dînsul abia isbutise să înveţe patru litere ale alfabetuluĭ cingalez şi să numere până la optu-spre zece. Dînsul auzise vorbindu-se de o fiinţă superioară, numită Ouallyham, dar nu ştia dacă era un zĕŭ saŭ un drac: era necunoscutul.

V. Demays

10.000 de anĭ

INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică
de
L. BOUSSENARD

CAP. VI.

— In adevĕr. Eŭ uit mereŭ acea minunată facultate care vĕ procură darul d'a vĕ afla în acelaşĭ timp orĭ-unde voiţĭ.

— Noĭ n'avem prin urmare a ne preocupa de mijloacele de comunicaţiune carĭ eraŭ pentru strămoşiĭ noştri o chestiune esenţială.

«In loc să aducem alimentele la noĭ, mergem noĭ la ele, orĭ-când credem necesar.

«Prin instantaneitatea mişcărilor noastre, prin forţa noastră psihică a căreĭ desvoltare este aproape nesfârşită, putem realiza ceea-ce alţĭ oamenĭ caută atât de mult şi cu aşa mare greutate.

«De altă parte, pământul locuibil mărginindu-se la o zonă circulară şi ne'ntreruptă, care urmează aproape linia tropicelor, producţiunile sunt aproape identice.

«E dar nefolositor a se transporta icĭ şi colo cutare una saŭ cutare alta substanţa pe care suntem sigurĭ că o vom găsi pretutindenĭ.

—Cu toate astea, d-voastră lucraţĭ în mod intelectual

«Lucrăm enorm, însă într'un chip inconştient, ca să zic aşa.

«Noĭ trăim maĭ cu seamă prin gândire. Singură gândirea ne procură bucuriĭ nespuse.

«Să nu crezĭ însă că noĭ ne închidem în noĭ înşi ne, că ne absorbim ca odinioară iluminaţiĭ cărora le era d'ajuns această contemplare intimă, un fel de hipnotism permanent.

«Noĭ suntem din contra într'un schimb continuu de ideĭ.

«Spiritul nostru e tot-d'a-una în mişcare, ca şi corpul nostru. Şi după cum punem în comun toate bogăţiile noastre, tot aşa ne schimbăm ideile, descoperirile, rezultatele lucrărilor noastre.

«Mulţumită aceşteĭ organizaţiĭ sociale care ne micşorează numĕrul trebuinţilor şi ne face să trăim fără

preocupare, putem să ne consacrăm între totul ştiinţeĭ pe care ne-o înfăţişăm sub numeroasele'ĭ aspecte şi pe care ne o asimilăm în toate manifestaţiile eĭ.

«Vezĭ d-ta, Shien-Chung, noĭ suntem cu adevĕrat, în raport cu d-ta, o rasă deosebită care, precum îţĭ spuneam adineaoarea, urmăreşte de mulţĭ anĭ o operă de «desmaterialisare».

«Unde o să ne scoată asta nu ştiŭ. Poate peste câte-va sute de anĭ o să ajungem la spiritualizarea absolută.

«Pentru moment, poţĭ să observĭ că după frigurile de maĭ înainte a urmat o linişte desevêrşită.

«Nu maĭ sunt lupte, nicĭ pofte de împlinit, nicĭ lucrărĭ aspre, nicĭ grijĭ. Omenirea unificată se odihneşte.

— Sunteţĭ cu adevĕrat fericiţĭ, Ta-Lao Ye. Viaţa asta trebuie să fie cu drept idealul fericireĭ.

«Dar permite'mĭ încă o întrebare cu privire la starea d voastră socială.

«Cum înţelegeţĭ d-voastră familia?

«Am vĕzut pe copiiĭ d-voastre la şcoală şi am aplaudat în sinceritate procedeurile d voastre de educaţiune. Dar mamele lor, nevestele d-voastre cum staŭ?

— Situaţiunea femeeĭ e de mult timp hotarîtă la noĭ.

Femeea este întru totul egala noastră. Ea se bucură de toate drepturi le, de toate prerogativele noastre şi, la nevoie, împarte toate rĕspunderile noastre.

«Istoria ne arată că odinioară când sub influenţa numeroaselor cause carĭ ne-aŭ modificat rasa, creerul nostru a început să predomine, femeile, maĭ nervoase, maĭ puţin echilibrate, maĭ puţin raţionabile—scuză banalitatea acestuĭ cuvînt—aŭ pus omenirea în primejdie.

«Nemulţumite d'a fi egale cu noĭ, ele pretindeaŭ să fie stăpâne absolute, să aibă dominaţiunea desăvârşită asupra noastră.

«Fie-care familie devenia un iad, viaţa intimă era nesuferită.

«Saŭ că elementele cerebrale nu eraŭ bine coordonate la femeĭ saŭ că sistemul lor nervos nu era în proporţie cu organismul lor, saŭ poate din tr'un alt motiv pe care strămoşiĭ noştri nu l'aŭ putut afla, oameniĭ trebuiră să treacă printr'o periodă teribilă.

Ajunseră lucrurile acolo încât legislatoriĭ, ne maĭ avênd nicĭ un argument şi nicĭ o pedeapsă de întrebuinţat, decretară ca să se împedice creşterea creeruluĭ la femeĭ prin o compresiune indentică a ţesteĭ capuluĭ lor în copilăria cea maĭ fragedă.

— Aşa dar aţĭ hotărît să faceţĭ din femiele d-voastre nişte microcefale, nişte idioate?

— Maĭ bine era să fie idioate decât aşa monştri carĭ aŭ tiranizat pe părinţiĭ noştriĭ ast-fel că pe mulţĭ l'a făcut să fie apucaţĭ de nebunie furioasă.

— A strânge capetele pentru a nimici gândirea, asta e cu adevĕrat ceva chinezesc, întrerupse d. Sinteză.

«Uite, îmĭ duc aminte, practica asta, căreia nu pot să'ĭ refuz un brevet de originalitate, era deja începută înainte de marea pornire a raseĭ mongolice.

«Ştiĭ că strămoşiĭ d-voastră, oameniĭ aceia cu totul practicĭ, strîngeaŭ până la diformaţie picioarele fetelor lor, pentru a le sili ast-fel să stea acasă?

— Ştim şi ştiaŭ şi părinţiĭ noştri.

«Tocmaĭ obiceiul acesta a dat, cred, legislatorilor noştriĭ, ideea d'a combate printr'un mijloc la fel, creşterea prea mare a creeruluĭ femeesc.

— Şi mijlocul acesta eroic a isbutit cel puţin?

— Intr'un chip admirabil. Creşterea creeruluĭ la femeĭ a fost oprită în curs de o periodă destul de îndelungată.

«Oameniĭ s'aŭ folosit de acest răgaz: creerul lor a crescut şi dînşiĭ aŭ trăit liniştiţĭ stabilindu'şĭ dominaţiunea fără nicĭ o contestare.

«Când oameniĭ făcură un progres simţitor lăsând în urmă pe femeĭ, atuncĭ legislatoriĭ desfiinţară măsura, dupa maĭ multe generaţiunĭ. Creerul femeilor reîncepu a creşte, însă oamenii, maĭ înaintaţĭ, păstrară distanţa în vreme ce dirigiaŭ cu blândeţă, însă şi cu tărie, spiritul soţiilor lor.

«Acestea se lăsară fără rezistenţă în voia bărbaţilor; ele fuseseră domesticite, ca să zic aşa şi când ajunseră maĭ târziŭ la acelaşĭ grad de progresiune encefalică, nu se maĭ deosebiaŭ moraliceşte de oameniĭ carĭ le educaseră.

«Ast-fel se sfârşi această rovoluţiune socială care putea să aducă nu numaĭ predominarea femeeĭ asupra bărbatuluĭ dar şi punerea luĭ în stare de robie.

«Dar e timp să plecăm şi să ne îndreptăm spre locul unde se operează acum comunicaţiunile între Marte şi Pămênt.

«Am aşteptat într'adins ultimul moment, de oare-ce fiind noapte nu veĭ putea să vezĭ nimic pe drum şi aşa putem face călĕtoria într'un moment.

«Cât despre d voastră amiciĭ meĭ, bine-voiţĭ a vĕ grupa ca maĭ înainte în jurul luĭ Shien-Chung pentru ca să'l învĕluim în atmosfera forţelor noastre reunite.

— Acum plecăm, Născut-Inainte.

«Şi sosim, zise tot dînsul după câte-va momente.

— Unde ne aflăm? întrebă d. Sinteză cam zăpăcit, cu tâmplele apăsate, cu peptul gâfâitor.

— Ne aflăm la o înălţime mare de unde veĭ putea să observĭ toate manoperele, foarte simple de alt-fel, prin carĭ se stabileşte conversaţia între planete.

— Aşa dar pentru asta simt în respiraţiune această greutate pe care o atribuesc rărireĭ aeruluĭ.

— Vreĭ să te laşĭ ceva maĭ jos? Noĭ suntem atât de mult deprinşĭ cu aceste incursiunĭ la limitele extreme ale atmosfereĭ încât maĭ nu simţim nicĭ un ne-ajuns din cauza acesteĭ scăderĭ a elementelor respiratoriĭ.

— Iţĭ mulţumesc; vom vedea maĭ pe urmă dacă lipsa de aer îmĭ e nesuferită.

— Ce vezĭ de desuptul d tale?

— Mulţumită lumineĭ luneĭ care s'a arătat acum la orizon, vĕd o câmpie vastă albă, aşa de albă ca şi cum ar fi acoperită de zăpadă.

— Iluziunea e în adevĕr aproape desevîrşită. Şi cu toate astea nu e zăpadă ci pânză albă.

— Pânză? întrerupse d. Sinteză înmărmurit. Un aşa spaţiŭ groaznic acoperit cu pânză?

— Tocmaĭ aşa.

— Sunt uimit!

— Eĭ, o să maĭ vezĭ şi altele! Spune, ce maĭ zăreştĭ?

— O lumină destul de tare însă neîndestulătoare pentru un semnal între planete.

— Şi pe urmă?

— Ce lucru ciudat! esclamă d-l Sinteză. Câmpul alb a dispărut d'o dată pentru a face loc uneĭ pete negre imense.

«Lumina se stinge de asemenea.

«Şi pata neagră dispare iar, pentru a lăsa să se vadă din noŭ câmpia albă. Şi lumina apare din noŭ.

— Eĭ bine, atâta e tot; comunicaţiunile cu planeta Marte aŭ început şi veciniĭ noştri astralĭ, carĭ 'şĭ îndreaptă acum încoace instrumentele lor optice cele maĭ bune, aŭ să respundă de sigur.

— Ne aflăm în împrejurimile unuĭ observator astronomic, nu'ĭ aşa?

— Da, cel maĭ bun şi maĭ bine organizat de pe pămînt

— Am mare dorinţă să'l vizitez.

— Peste un moment, după ce'ţĭ veĭ da bine seamă de mijlocul foarte simplu prin care ne putem schimba ideile cu locuitoriĭ din Marte, cu toată groaznica distanţă ce ne desparte.

Ocultaţiile continuă după un oarecare ritm pe pămînt, care trece de la alb la negru şi vice-versa, însă aşa ca aceste ocultaţiunĭ să concorde riguros cu acelea ale lumineĭ.

D. Sinteză zise iar:

— Maĭ la urmă, asta nu e de cât o simplă experienţă de telegrafie optică.

— Simplă dacă vreĭ, întru cât pri-

veşte manevra însă, foarte complicată ca elemente.

— Explică-te, te rog, d-le unchiaş.

— Acum o să ne coborîm şi să ne apropiem cât maĭ iute de pămînt pentru ca să'ţĭ arăt amĕnuntele experienţeĭ.

«O să înţelegĭ atuncĭ, dintr'o singură aruncătură de ochiŭ, fără să maĭ recurg la explicaţiĭ carĭ nu ţi ar folosi la nimic.

Imediat, grupul se lăsă drept în jos. Pata se mări repede, luă dimensiunĭ enorme şi se întindea de toate părţile cât ţinea privirea, cu cât pămîntul era maĭ aproape.

D. Sinteză şi tovarăşiĭ sĕĭ ating pămîntul.

— E aci o armată colosală, urmă Ta-Lao-Yè; 450 până la 500 de miĭ de oamenĭ.

— Sunt mao tşiniĭ? întrebă repede d. Sinteză.

— Aşĭ! nu! Mao-tşiniĭ sunt oamenĭ nedemnĭ d'a colabora d'aproape saŭ de departe la ceea ce este pentru noĭ o parte din marea operă a vieţeĭ noastre ştiinţifice, a existenţeĭ noastre cerebrale.

«Toţĭ aceia carĭ se mişcă aci cu iuţeala gânduluĭ sunt semenĭ d'aĭ noştri.

«Dar apropie-te, Născut Inainte, nu te teme că aĭ să deranjezĭ operaţiunea.

«Ne aflăm chiar la marginea câmpuluĭ de operaţiune şi elementele sunt aşa numeroase în cât funcţionarea uneĭ cantităţĭ oare-care nu are nicĭ o importanţă.

Incurajat de această invitare cordială, d. Sinteză se apropie cu paşĭ domolĭ şi contemplează d'aproape un spectacol cu adevĕrat uimitor.

In faţa sa, o pânză de dimensiunĭ considerabile, pe care o evaluează la 100 de miĭ de metri pătraţĭ cel puţin, e întinsă de pămĕnt.

D'o parte, pânza e prinsă de douĭ parĭ bătuţĭ în pămĕnt, de cea l'altă parte se află în mâinile a douĭ oamenĭ carĭ pentru moment staŭ nemişcaţĭ.

Lângă această bucată de pânză e alta şi apoĭ alta şi alta cât ţine privirea.

La dreapta d-luĭ Sinteză, dominând de sus câmpul întreg, o lumină foarte tare străluceşte în vêrful unuĭ turn. Când lumina dispare pentru un moment, ceĭ douĭ oamenĭ cu iuţeala gânduluĭ trec de cea-l-altă parte a stâlpilor, întorcênd pânza care e neagră pe cea-l-altă parte; treaba asta o fac în aceeaşĭ secundă, toţĭ ceĭ-l-alţĭ oamenĭ carĭ ţin pânzele, cu o precisiune de neînchipuit.

Operaţiunea aceasta ciudată continuă în curs de aproape o oră, fără alte întreruperĭ decât acelea produse de ocultaţiunĭ carĭ aŭ vădit o semnificare pentru aceĭ carĭ cunosc cheia misterioaselor semnale.

D'o dată, totul se opri.

— Pentru moment s'a terminat, zise Ta-Lao-Ye. Locuitoriĭ din Martie aŭ recunoscut semnalele noastre şi e acum datoria astronomilor noştri să supravegheze cu băgare de seamă manevra corespondenţilor noştri planetarĭ şi să nu piardă nicĭ una din ocultaţiunile lumineĭ pe care o vor zări în Martie cu telescoapele lor.

— Ah! aşa dar locuitoriĭ din Marte n'aŭ adoptat sistemul d-voastră?

— Nu, şi dintr'un motiv foarte simplu. E mult maĭ uşor să se manevreze făşiĭ luminoase, orĭ-cât de numeroase şi de tarĭ ar fi, decât să se obişnuească sute de miĭ de oamenĭ cu o aşa precisiune.

«Insă poziţiunea pămĕntuluĭ, în raport către soare, ne împedică d'a uza de procedeul întrebuinţat de veciniĭ noştri planetarĭ.

— In adevĕr, pămĕntul aflându-se între Marte şi Soare, e ca să zic aşa înecat în lumina acestuia din urmă, aşa că o lumină artificială, chiar foarte tare, ar risca să nu fie zărită de locuitoriĭ din Martie cu toată forţa şi preciziunea ce ar avea instrumentele lor.

— Strămoşiĭ noştri aŭ încercat în principiŭ mijlocul acesta, după ce în curs de sute de anĭ, generaţiunile observaseră că de pe planeta Marte se făceaŭ semne luminoase.

«S'aŭ vĕzut, în timp de secole, nişte luminĭ apărênd şi dispărênd după legĭ periodice foarte simple însă avênd un caracter foarte viŭ.

(Va urma)

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

De la Rhodos spre Egipt marea e liberă. La stânga în orizont se distinge Ciprul, în profundul golf format de Asia mică şi Siria. Ciprul domină dublul drum spre India, acel de la golful Alexandretta spre golful Persic, prin valea Eufratuluĭ, şi cel-l'alt prin canalul de Suez, marea Roşie, la Bombay. Ciprul e un punct strategic însemnat, şi nu e de mirare că l'aŭ ocupat Englezii. Sir Gamet Wolseley a debarcat cu trupe la 1878 şi a complectat şirul de staţiĭ pe carĭ Anglia le-a stabilit pe drumul spre India: Gibraltar, Malta şi Egipt. Ast-fel Turcia, fără a fi demembrată, a perdut cea maĭ bună parte a eĭ.

In zorĭ de zĭ, ajunserăm la Alecsandria. Inaintea noastră se întinde coasta Africeĭ, monotonă şi goală; d'abia zăreştĭ icĭ şi colo vr'un palmier izolat saŭ vr'un om.

Vama e primul monument pe care îl întâineştĭ peste tot în Orient. Amploiatul care examina valisele noastre se puse la vorbă cu noĭ într'un mod foate amabil. Nimenĭ nu e grăbit în aceste ţĕrĭ. Mâinile sale rĕscoleaŭ cu atenţie bagajele pe când el se informa de scopul voiajuluĭ nostru. In timpul acesta examina fără a părea că observă câte-va obiecte micĭ luate ca amintire de pe drumul de la Constantinopol la Smirna.

Deodată zise: 12 fr. 50, d lor. Aceastâ conclusie ne surprinse, de la el care avea aerul unuĭ aşa om bun!

Asta ne-a învĕţat să nu ne maĭ încredinţăm la aspectul acestor oamenĭ.

De la Alexandria la Cair

Alexandria este oraşul de la porţile Egiptuluĭ. Stradele se aliniază ca nişte şforĭ drepte între două rândurĭ de case cu câte şease etage; magazinele, costumele şi obiceiurile sunt europeneştĭ. De abia icĭ şi colo zăreştĭ câte un palmier izolat saŭ vr'un negru în haină albă, care ne amintesc că suntem în Orient, şi lucru maĭ bun e să'ţĭ iaŭ bagajele fără să le desfacĭ şi să te ducĭ de la port direct la gară şi să plecĭ spre Cair.

Trenul care ne ducea nu semăna de loc a Orient. Un spectacol admirabil se desfăşura înaintea noastră. Este valea Niluluĭ. Praful pe care îl ridica trenul nu ne împedica de loc a admira acest frumos peisagiŭ. La prima staţie, nişte felahĭ micĭ, cu faţa bronzată, oferă călĕtorilor apă rece pe care o aŭ în ulcioare de gresie. Maĭ vînd şi smochine foarte gustoase şi strugurĭ cu boabele auriĭ. Cu d'acestea făcurăm un dejun oriental.

Trenul îşĭ reluă cursa sa; mergea cu toată viteza de alungul unuĭ canal, pe marginea căruia un lung şir de cămile se duc spre oraş cu paşĭ cadenţaţĭ. Ele se duc pe o şosea făcută în albia Niluluĭ în mod natural din noroiul depus de el şi bătătorit de paşiĭ trecĕtorilor. Indigeniĭ trec uniĭ călărĭ pe caĭ, alţiĭ pe nişte bieţĭ măgarĭ micĭ. Picioarele le târăsc în praf. Dincolo se vĕd pietonĭ încărcaţĭ cu diferite articole pe carĭ le vênd în oraş, dar îmbrăcaţĭ aproape tot aşa de uşor ca şi tovarăşiĭ lor cu patru picioare. O simplă cămaşe e tot costumul lor. Un rîuleţ mic le tae drumul, fie-care îşĭ ridică cămaşa pe corp şi trec cu picioale prin el. Nimic maĭ simplu.

Toată câmpia este străbătută de canale care distribue peste tot locul nămolul bine-făcĕtor al Niluluĭ. Suntem în timpul când apa sa începe să se retragă (finele luĭ Septembre).

Delta e încă subt apă, dar, cu cât înaintăm maĭ sus, spaţiurĭ marĭ verzĭ se întind înaintea noastră. Grâul începuse să iesară. Intre două inundărĭ acelaşĭ câmp poate da treĭ recolte. De abia semănat, bumbacul înflorise deja şi florile sale seamănă cu cele de răsură. In depărtare tur-

me marĭ de boĭ se adăpaŭ. Lucrul cel maĭ minunat al Niluluĭ este datorit creşteriĭ sale anuale. Poate nu e nimic în natură maĭ extra-ordinar. Nilul e umflat de apele imenselor basinurĭ din munţiĭ Africeĭ orientale ca un torent, şi sosind în regiunea câmpiilor, tîrăşte cu el şi apele care daŭ în el. Apele sale schimbă culorile; dîntâiŭ sunt verzĭ şi produc dureri marĭ acelora care aŭ imprudenţa de a bea din el. *Nilul verde*, din fericire nu durează mult: două saŭ treĭ zile; apoĭ devine roşu, sângeros, căcĭ în munţĭ Abisinieĭ, un noŭ fluviu îĭ măreşte volumul (Bahr-el-Azrek) care aduce cu el gresie şi zurile sunt deschise şi canalele sunt umplute imediat. Atuncĭ e o sărbătoare generală.

După ce Nilul a fecundat pământul, se seamănă, şi secerişul vine numaĭ de cât; după două lunĭ porumbul îşĭ înclină fructul auriŭ la razele soareluĭ. Imediat după creştere Nilul îşĭ reia culoarea obişnuită, adică albastră. Noĭ priveam cu nesaţiu apele Niluluĭ pe când un egiptean foarte amabil ne da toate aseste detaliĭ.

Căutam în zadar cu ochiĭ plantele Egiptuluĭ, *papyrus*, din care se făcea un pergament solid, şi *lotus*, floarea graţioasă iubită de artiste, şi cu care îşĭ făcea intrarea în lume Horus, zeul sgomotul vieţeĭ occidentale ne urmărea încă; înaintea găriĭ toate accesoriile drumuluĭ de fer umpleaŭ piaţa; trebue să ieĭ un omnibus ca să te ducĭ la hotel prin strade aliniate drept şi între două rândurĭ de case înalte. E posibil? Magazine, omnibus, o gară şi simetria şi uniformitatea oraşelor noastre europene la douĭ paşĭ de Nil şi de Piramide!

De hotel nu zic nimic. Este un caravanserail, o instituţiune cu totul orientală. In locul portaruluĭ galonat saŭ a valetuluĭ elegant, găseştĭ oamenĭ respectuoşĭ dar cu obraz bronzat, cu capul acoperit de un turban, cu haina lungă, carĭ conduc pe că-

REGELE PUSTIEI. — (Vezĭ explicaţia în pagina 678)

nămol colorat. Asta e cel puţin explicaţia *Niluluĭ roşu.* Acest fenomen nu e visibi de cât în Egiptul de sus. Când ajunge la Cair, are deja o culoare gălbue pe care nu o părăseşte până la finele creştereĭ. Cu toate astea apele sale sunt recĭ.

Creşterea Niluluĭ pentru Egipt e o condiţiune de viaţă,

Dacă ea atinge 14 metri, anul va fi fertil; dacă nu are de cât 6 m. va fi secetă căcĭ apa nu e îndestulătoare pentru a acoperi câmpiile pe carĭ trebue să le fertilisese. Creşterea începe în Iunie şi ţine până în Septembrie. Când nilometrul de la Cair indică maximul creşteriĭ, zăgadimineţeĭ. Lotus se maĭ găseşte dar papyrusul a dispărut căcĭ a fost distrus de pe malurĭ împreună cu crocodiliĭ şi ipopotamiĭ care se ascundeaŭ în el... [1].

Ca să vezĭ un crocodil la Cair, trebue să te ducĭ într'un aquarium. De abia îmĭ vine să crez: Nilul fără crocodilĭ!..

Noul Cair

Cairul! oraşul califilor! ţara pharaonilor! Sărim veselĭ din tren plinĭ de praf dar visând numaĭ Orient. Amară ne fu decepţia. Tumultul şi lĕtor cu toate bagagele sale. In grădină printre florĭ, masa e gata pentru prânz, căcĭ aicĭ se prânzeşte la 9 ore, în rĕcoreala seriĭ şi sub cerul înstelat. E foarte delicios.

D'abia sosiţĭ, eram deja pe stradă. Ce aspect! Tarbucul roşu, turbanul cadrat, pălăria europeană, casca albă a soldaţilor şi turiştilor, se amesteca într'o desordine pitorească.

Un om sdrenţăros, călare pe o cămilă, merge legănându-se după pasul cadenţat al eĭ. Lângă el galopează un măgar, mândru, căcĭ el e regele stradelor la Cair; el a păstrat subt cerul Africeĭ toate calităţile raseĭ sale. Iată-l încărcat cu

[1]) Crocodiliĭ sunt acum numaĭ în partea de sus a Niluluĭ.

o persoană enormă a căreĭ, grăsime îl face să se îndoae; el îl duce ca pe o pană împreună cu umbrela cu ocheleriĭ verzĭ şi cu mantaua luĭ ridiculă.

Maĭ departe un soldat englez a căruĭ siluetă slabă se încovoaie mereŭ după saltul măgaruluĭ sĕŭ.

Stăpâniĭ măgarilor închiriaţĭ la străinĭ sunt nişte copiĭ, carĭ îĭ urmează peste tot. Am vĕzut uniĭ alergând 5 klm. pe un soare arzĕtor fără ca o picătură de sudoare săĭ acopere faţa. Eĭ sunt ca şi animalele lor. Nimic nu'ĭ mai amuzant ca modul după cum îşĭ modifică manierele pentru a prinde clienţĭ. Dintr'o singură aruncătură de ochĭ, disting un francez de un englez saŭ de un german. Eĭ laudă animalul lor cu o măestrie care ar face gelos pe cel maĭ bun diplomat. Concurenţii sunt numeroş; eĭ strigă, se bat în spinarea călĕtoruluĭ pe care îl ameţesc, îl zăpăcesc cu strigătele lor. Dacă ĭaŭ un măgar stăpâniĭ celor l'alţĭ măgarĭ nu se daŭ bătuţĭ, aleargă, după călĕtor. Am vĕzut pe unul pe care nu l'aŭ putut depărta nicĭ strigătele nicĭ loviturile de baston şi care, după ce a alergat o jumĕtate de oră, cerea bacşiş pentru că «ne-a însoţit».

Noĭ luarăm un măgar şi vizitarăm oraşul.

(Va urma),

REGELE PUSTIEI

E lucru cunoscut că arabiĭ nu sunt fricoşĭ, cu toate astea nicĭ unul din eĭ n'a crezut că e cu putinţă ca leul, domnul pustieĭ, sĭ fie atacat în faţă şi ucis de la zece paşĭ, — când ştie foarte bine că leul a eşit biruitor din lupte cu câte 400 oamenĭ, făcênd victime şi ducênd în pielea luĭ gloanţe carĭ nu'ĭ făceaŭ mare supĕrare. Franceziĭ Gerard, Bonbonel, Pertuiset şi, de curând, germanul Scheibler, aŭ dovedit că ast-fel de vînătoare se poate face cu o carabină bună, cu răceală şi cu îndemânare la ochit.

Cel-d'ântêiŭ leŭ a fost ucis de Scheibler în ţara Somalilor, la 160 de kilometri de Berber. Cu ocazia aceasta a trebuit să se dea foc buruenilor uscate, înalte, nepătrunse, în carĭ se afla leul. Pe jumĕtate înăbuşit de fum, leul căuta să iasă din cercul de foc în care se afla şi dădea mugete carĭ îngheţaŭ sângele în vine.

In vreme ce lovarăşiĭ sĕĭ trăgeaŭ la întêmplare, îndrăzneţul vînător, cu carabina la ochiŭ, cu degetul la trăgaciŭ, urmărea toate mişcările fiareĭ. Folosindu-se de un moment în care leul îĭ prezinta flancul, la 12 paşĭ, îĭ trimise un glonte în umĕr, apoĭ încă două în jurul umĕruluĭ. Leul, rănit în inimă, căzu ca un mal şi rĕmase mort pe loc.

Era un leŭ frumos, cu coama neagră, lung de aproape 2 metri şi înalt de 1 m. şi 20 cm. (Vezĭ ilustraţia).

De atuncĭ încoace Scheibler a tras în mulţĭ leĭ însă leiĭ n'aŭ avut maĭ nimic din gloanţele intrate la o mică adîncime în corpul lor.

Sunt numaĭ două locurĭ unde leul poate fi lovit la sigur: capul şi inima. In cele l'alte părţĭ ale corpuluĭ, gloanţele nu'ĭ fac alt ceva de cât săĭ sporească iuţeala mişcărilor şi forţa.

Fruntea leuluĭ, deşi lungă de un cot, e foarte greŭ de ochit, căcĭ dacă leul nu fuge din faţa vênătoruluĭ, înţelege de minune ce vrea omul cu dînsul.

Vede armele şi nicĭ o mişcare a omuluĭ nu pierde din vedere. El aşteaptă primul foc şi când e ochit se culcă la pământ ca şi pisicile, neprezintând puşteĭ de cât înălţimea capuluĭ. Dacă vînătorul se învêrteşte cu puşca la ochĭ în jurul leuluĭ, acesta se învêrteşte şi el, în loc, în aceeaşĭ direcţiune. Omul e silit să facă numaĭ 2—3 paşĭ într'o parte saŭ alta, până descopere tâmpla fiareĭ; trebue să ochiască bine şi repede, să tragă şi să ucidă, alt fel e mort, saŭ aproape mort, înainte d'a da măcar un ţipĕt.

Leul se vînează ast fel numaĭ noaptea. Cum e leneş şi'ĭ place să facă din noapte zi, se duce în revĕrsatul zileĭ în vizuina luĭ din coastele munţilor spre a'şĭ mistui mâncarea. In amurg i se face iar foame şi pleacă să găsească oĭ, boĭ, caĭ, pe carĭ îĭ omoară strângêndu'ĭ de gât cu dinţiĭ, îĭ ia în gură şi'ĭ duce în vizuina luĭ, adese orĭ la distanţe marĭ.

Vînătorul de leĭ are în tot-d'a-una de studiat obiceiurile particulare ale leuluĭ care bântue vr'un sat şi de recunoscut locurile în carĭ îşĭ are vizuina; apoĭ, în revĕrsatul zorilor, trebue să se afle pe una din cărările pe unde trece leul sprea se întoarce la vizuină. Adese-orĭ trec maĭ multe nopţĭ în aşteptare zadarnică, prin gâturĭ de munţĭ spăimântătoare, frecuentate de alte animale, carĭ numaĭ bine nu voiesc omuluĭ.

Apoĭ când vînĕtorul începe a se plictisi de atâtea nopţĭ de veghiere, cu puşca 'n mână, aude d'odată troznind ramurile din tufişurile învecinate. Zgomotul se apropie şi 2 luminĭ apar în întuneric la marginea tufişuluĭ. Leul a apărut. Surprins maĭ întêiŭ că o fiinţă aşa de slabă îndrăzneşte a'ĭ aţine calea, fiara se pune îndată în apărare. Acesta este momentul în care vînătorul trebue să aibă ochiul sigur, nerviĭ de oţel şi inima tare.

Un om fără arme saŭ fără să aibă timpul d'a lua o poziţiune de apĕrare, întâlnindu-se noaptea cu un leŭ e perdut la sigur.

Leul negru maĭ cu samă nu iartă nicĭ o dată.

Leul are o poftă de mâncare foarte mare şi, ca un mare boer ce este, lasă rĕmăşiţele prânzuluĭ sĕŭ animalelor inferioare carĭ se ţin după el la distanţe marĭ. El consumă anual caĭ, catârĭ, boĭ, cămile şi oĭ în valoare de şease miĭ de francĭ. Un leu trăind, în termen mijloc, 35 de anĭ, face pagubă arabilor de 210.000 de fr. Abd-el-Kader, guvernator în Egipt, a socotit că un arab plăteşte leuluĭ un bir de 50 de orĭ maĭ mare decât acela pe care-l plăteşte Statuluĭ.

Cu cât un leu este maĭ aproape de moarte cu atât este maĭ primejdios. Când e grav rănit, atrage sub dînsul pe omul pe care a isbutit să îl apuce cu ghiarele'ĭ puternice, şi se pare că se bucură de agonia luĭ. Pe când rupe încet cu unghiile carnea victimeĭ, ochiĭ luĭ înflăcăraţĭ fascinează pe aĭ omuluĭ care nu îndrăzneşte nicĭ să strige nicĭ să se plângă.

Ali-Ben-Amar.

Sacrificiĭ de oameni în Siberia

Rasa de oamenĭ *tuctşi* carĭ locuesc în Siberia orientală de sus, e foarte blândă. Totuşĭ ea are obiceiul d'a sacrifica, în mod foarte regulat, pe bĕtrâniĭ şi infirmiĭ carĭ, sătuĭ de viaţă, voiesc săĭ pună odată capĕt, spre a se duce să se întâlnească cu rudele lor şi a spori numĕrul spiritelor binefăcĕtoare.

Misionariĭ catolicĭ şi administraţiunea rusească şi-aŭ dat marĭ silinţĭ ca să stârpească acest obiceiŭ barbar însă n'a fost cu putinţă.

Bĕtrânul saŭ infirmul care vrea să moară, vesteşte maĭ întêiŭ pe rudele sale. Ştirea se rĕspândeşte repede şi curând toţĭ aleargă spre a'l ruga să se lase de planul sĕŭ. Insă rugăminţĭ, plângerĭ, toate sunt în zadar; nimic nu poate să învingă stăruinţa fanaticuluĭ care aduce miĭ de motive pentru a părăsi viaţa, vorbind de morţiĭ carĭ 'ĭ apar în somn şi une-orĭ şi când e deştept, şi'l chiamă la dânşiĭ.

Atuncĭ prieteniĭ luĭ pleacă spre a face pregătirile necesare.

După vr'o două-spre-zece zile, se întorc cu haine albe mortuare şi cu arme carĭ vor servi bĕtrânuluĭ, pe cea-l'altă lume, să lupte cu duhurile rele şi să vîneze renĭ.

După ce se îmbracă cu cele maĭ bune haine ale sale, bĕtrânul se aşează într'un colţ al colibeĭ sale. Ruda sa cea maĭ d'aproape, se aşează lângă el ţinând în mână instrumentul de sacrificiŭ, un cuţit, o ţăpuşă de fer saŭ e frânghie. Vin oameniĭ din depărtărĭ pentru a'şĭ lua ziua

bună de la cel care pleacă din lume şi a'l ruga să ducă tot felul de ştirĭ la rĕposaţiĭ lor. Toţĭ se arată veselĭ şi mulţumiţĭ; însă, în ultimul moment, se face o tăcere adâncă.

Bĕtrânul îşĭ descoperă partea stângă a corpuluĭ şi se reazimă de peretele colibeĭ. Dacă vrea să fie ucis cu cuţitul, douĭ prietenĭ aĭ sĕĭ îl ţin de braţe şi de pumnĭ şi la un semnal pe care el însuşĭ îl dă strigând: «Akalne, Hagal madle» «ucide repede!» sacrificatorul îĭ bagă cuţitul în pept.

Dacă vrea să moară de ţeapă, atuncĭ douĭ prietenĭ ţin bine ţeapa iar alţĭ douĭ îl isbesc cu peptul în vêrful eĭ. Când omorul se face cu frânghia, douĭ sacrificatorĭ trag laţul dintr'o parte şi din alta până ce bĕtrânul moare strangulat.

Copiiĭ şi femeile privesc nepăsătorĭ această scenă de moarte, chiar dacă bĕtrânul e ruda lor cea maĭ d'aproape şi maĭ iubită.

După ce omul moare, asistenţiĭ se apropie de cadavru, îşĭ roşesc feţele şi mâinile cu sângele luĭ, îl pun într'o sanie trasă de renĭ şi'l transportă la locul de funeraliĭ.

Ajungênd la destinaţie, omoară reniĭ, desbracă mortul, îĭ sfâşie hainele în bucăţĭ şi pun cadavrul pe un rug. In tot timpul ardereĭ cadavruluĭ, asistenţiĭ se roagă, cerênd prea fericiţilor să vegheze asupra lor şi a rudelor.

Obiceiurile astea oribile, descrise de călĕtoriĭ Bellings şi Wrangel, nu sunt nicĭ azĭ părăsite după cum presupunea Nordenskiold.

De curênd, un alt călĕtor, Avgustinovicĭ, a dat amĕnunte groaznice.

Singurul progres este că maĭ înainte tşuktşiĭ ucideaŭ pe bĕtrâniĭ lor din milă filială şi lăsaŭ cadavrele ca hrană lupilor, pe când acum înşişĭ bĕtrâniĭ comandă fiilor să'ĭ sacrifice, când nu voesc să se ucidă eĭ înşişĭ, iar corpurile lor sunt arse.

Călĕtorul Hooper povesteşte că a vĕzut un fiŭ care ucisese pe mama sa după cererea eĭ, şi toţĭ îl lăudaŭ pentru supunerea luĭ filială.

«Gazeta de Iakutsk» afirmă, pe de altă parte, că aceste sacrificiĭ omeneştĭ se fac şi azĭ cu aceeaşĭ punctualitate ca şi în timpurile vechĭ şi că incagiriĭ, lamuţiĭ, oameniĭ măreĭ şi ruşiĭ, fiind invitaţĭ la aceste ceremoniĭ sângeroase, se duc bucuroşĭ şi iaŭ parte la ele, cu toate că nu aŭ aşa obiceiŭ.

Alma.

Istoria omuluĭ

Constructoriĭ de munţĭ

Poporul constructorilor de munţĭ «Mounds-Builders» din America de Nord, n'a lăsat nicĭ o mărturie precisă despre vechimea sa.

«Istoria lor, zice istoricul Short, e o carte sigilată şi data, chiar aproximativă, a apariţiuneĭ lor în bazinul Misisipuluĭ e tot aşa de nesigură ca aceea a primeĭ originĭ a omuluĭ.

Săpăturile făcute în Statul Iowa aŭ scos la iveală probe curioase despre industria lor: topoare de aramă învelite în ţesăturĭ, pipe (lulele) de peatră cu sculpturĭ reprezintând diferite animale, scoicĭ marine, resturĭ omeneştĭ, tăbliĭ de ardezie carboniferă, acoperite de o mulţime de figurĭ şi desenurĭ hieroglifice. Muntele funerar din Termesse, saŭ tumulusul luĭ Brentwood, cuprindea vr'o sută de schelete, cea maĭ mare parte închise în sicriurĭ de peatră.

Constructoriĭ de munţĭ eraŭ un popor agricol; dînşiĭ cultivaŭ pămênturile din vecinătatea Visconsinuluĭ şi Missouriluĭ. Exploataŭ şi minele, după cum atestează vechile lucrărĭ subterane din regiunea laculuĭ Superior.

Cât despre religiunea, moravurile, obiceiurile şi legile constructorilor de munţĭ, nu se ştie absolut nimic, şi afirmaţiunile savanţilor trebuesc să fie primite cu oare-care neîncredere. Uniĭ îĭ consideră ca pe nişte fiinţĭ preistorice, pe când alţiĭ spun că dînşiĭ aŭ existat numaĭ cu câteva sute de anĭ înainte de descoperirea Americeĭ de către Cristofor Columb.

După aceştĭ din urmă savanţĭ, dînşiĭ ar fi strămoşiĭ indienilor actualĭ şi la dînşiĭ s'ar fi adresat ceĭ d'ântêĭ colonĭ de rasă albă pentru ca să aibă grâŭ, căcĭ alt-fel ar fi murit de foame.

Munţiĭ ridicaţĭ de dînşiĭ nu sunt alt-ceva de cât nişte morminte (ca şi piramidele din Egipt) şi sunt înconjuraţĭ de gardurĭ.

Congresele americaniste carĭ se ţin mereŭ în oraşele marĭ ale Europeĭ, caută cu ardoare adevĕrul asupra acestor originĭ întunecoase. La unul din ultimele congrese s'a vorbit foarte mult de constructoriĭ de munţĭ şi d. Fontpertuis (francez) zicea următoarele:

«Lucrările militare pe carĭ constructoriĭ de munţĭ le aŭ ridicat în diferitele puncte ale întinseĭ lor ţĕrĭ, arată o stare de civilizaţie destul de înaintată.

«Aceste lucrărĭ sunt de două felurĭ: coprinsurile fortificate, propriu zise, şi munţiĭ fortificaţĭ, carĭ serviaŭ de observatoriĭ saŭ de avant-posturĭ; acestea din urmă se aflâ d'a lungul cursurilor de apă, Ohio, Misisipi şi afluenţiĭ lor.» Savantul englez Davis zice că munţiĭ aceştia artificialĭ din bazinul Ohio ar data de o mie de anĭ. Sunt miĭ d'aceştĭ munţĭ numaĭ în bazinul Misisipi.

Luca.

Craiova

Craiova,—cuvînt compus din *Craĭ* (rege) şi *Iova* (Ioan), —adică oraşul luĭ Iovan (Ioniţă) fostul rege al Româno-Bulgarilor în secolul al 13-lea, e primul oraş din Oltenia, e capitala judeţuluĭ Doljiŭ. Are ca la 40.000 de locuitorĭ, dintre carĭ 8,000 sunt străinĭ şi vre-o 3,000 israeliţĭ. E destul de mare, dar nu e frumos; e un oraş cu totul comercial. E aşezat pe partea stângă a râuluĭ Jiŭ, la o depărtare de $^1/_2$ oră de rîŭ. Ceea ce'ĭ lipseşte foarte mult e pavagiul. Puţine strade sunt pavate.

Pavarea drumuluĭ găreĭ «Carol I» a adus o oare-care bucurie în sufletul craiovenilor. Ca strade principale sunt «Unirea» şi «Lipscanĭ». Apoĭ sunt şi alte strade destul de curate.

Grădinĭ publice de preumblare avem: «Grădina Bibescu», un loc foarte frumos. Este aşezată afară din oraş la spatele cimitiruluĭ Ungurenĭ; are o suprafaţă de 4 hectare şi 800 m. p. şi e înzestrată cu o mulţime de răzoare, unde găseştĭ orĭ-ce fel de florĭ. Poartă numele de la Domnul Munteniеĭ, George Bibescu.

Ţiŭ minte de când eram mic, că în mijlocul grădineĭ se afla un castel derăpănat al fostuluĭ Domn, dar l'aŭ dărîmat şi n'aŭ lăsat ca aducere aminte de la Bibescu, de cât statuele luĭ aranjate prin grădină.

In faţa grădineĭ este un eleşteŭ şi tot acolo e aşa numitul *«La Bordeĭ»* unde e o frumuseţe să vezĭ vara cum maĭ joacă poporul de jos la sunetul a 2 lăutarĭ, un cobzar şi un contrabasist, iar la mese oamenĭ bĕtrânĭ şi ceĭ ce nu ştiŭ să joace, mănâncă saramură de peşte şi bea vin.

* * *

Alt loc de preumblare e «Mihaĭ-Bravul», luminat electric. Această grădină a fost închisă cât-va timp din cauză că arboriĭ aŭ fost tăiaţĭ şi în locul lor s'aŭ plantat nişte copacĭ tinerĭ; şi aleele aŭ fost aranjate în alt mod. Vara aceasta a fost deschisă, şi până la creşterea nouilor arborĭ, grădina rămâne un loc de preumblare numaĭ seara.

Alt loc de preumblare e aşa numita «Şose», dar să nu credeţĭ că seamănă întru cât va cu şoseaua din Bucureştĭ. De loc; e o prelungire a strădeĭ Bechetuluĭ (Calafatuluĭ), care ţine de la Fântâna cu Ţeapă şi până la bariera Calafatuluĭ.

Loc de preumblare e şi «Lunca» cu renumita cârciumă «La Lazu», unde petrece maĭ mult poporul de jos.

* * *

Craiova e, cum ziseĭ, maĭ mult un oraş comercial. Cea maĭ întinsă industrie e tăbăcăria, care se face de o mulţime de particularĭ, instalaţĭ pe lângă

așa zizul pârîul Tabacilor. Maĭ e și măcinatul de la șeapte morĭ. Apoĭ maĭ avem în Craiova toate străzile Unireĭ, Lipscanĭ și Madona Dudu pline de magazine cu lucrurĭ de comerț, industrie și agricultură. Și maĭ sunt în Craiova vr'o treĭ străzĭ pline cu plăpumăriĭ, cojocăriĭ, cismăriĭ și căldărăriĭ.

Niște adevĕrate fâbricĭ puse în mișcare prin puterea brațelor.

Dar ceea ce e maĭ adevĕrat, e că Craiova e un adevĕrat focar de cultură. Craiova a dat naștere la atâția bărbațĭ valoroșĭ carĭ s'aŭ distins în literatură, științe etc.

Ca instituțiunĭ de cultură avem: «Teatrul Theodorini», închiriat de către comitetul Societățeĭ dramatice de la d-na Theodorini, întreținut de comună și subvenționat de Stat.

Construirea unuĭ teatru în Craiova se impune, maĭ cu seamă din cauză că actualul local nu va maĭ putea servi mult timp scopuluĭ sĕŭ și ar fi trist ca, din lipsă de local, să înceteze școala carĭ a produs artiștĭ de mare valoare, printre care mulțĭ din ceĭ actualĭ fac onoare teatruluĭ din Craiova.

Avem «Liceul Carol I-iŭ», o clădire de toată frumusețea. E local noŭ, mare, așezat în fața pośteĭ. Apoĭ școala Comercială cu 6 clase, un gimnaziŭ real, o școală normală de învĕțătorĭ și alta de institutorĭ, o școală militară, un externat secundar de fete, o școală profesională întreținută de biserica Madona-Dudu, 7 școale primare de fete și 9 școale primare de băiețĭ. Bisericĭ avem vr'o 25, dintre carĭ Madona-Dudu e catedrala orașuluĭ. Apoĭ Sf. Dumitru, Mântuleasa și Sf. Ilie sunt niște adevĕrate bisericĭ de artă. Maĭ cu seamă Sf. Dumitru.

Această biserică e foarte veche. D. Hăjdeŭ ne spune că banul Barbu Craiovescu a clădit biserica și că i-ar fi dat numele de «Băneasa». Din isvoare istorice rezultă însă că biserica a fost reclădită la 1652 de Mateĭ Basarab și reparată la 1724 de Obedeanu; iar la 1775 de Constantin Argetoianu cu soția sa Maria».

Apoĭ biserica a fost lăsată în părăsire, și la 1842 a fost închisă. Pentru importanța eĭ istorică a fost reconstruită iarășĭ după planurile architectuluĭ Lecomte de Nouy. In curênd o vom revedea deschisă.

Acum câte-va sute de anĭ, Craiova era capitala Banatuluĭ Olteniеĭ care aproape era ca un Stat independent; numaĭ cu numele ținea de Țara Românească, avênd Baniĭ sĕĭ.

Da la Olt

Ospitalitate la negrii africanĭ

La o mică distanță de Ségu—zice călĕtorul scoțian Mungo-Park — fuĭ silit să mĕ opresc la rădăcina unuĭ copac fără să am nimic de mâncare. Spre seară, o negresă, întorcându se de la lucrul câmpuluĭ, se opri și mĕ privi lung și vĕzêndu-mĕ prăpădit de oboseală și de foame, se informă de situația mea. Iĭ spuseĭ ceea ce'mĭ lipsea. Atuncĭ dânsa apucă calul meŭ de căpĕstru și cu un aer de bunătate, îmĭ zise s'o urmez. Mĕ conduse în coliba sa, aprinse o lampă, întinse jos o pătură și eși. Se întoarse curând cu un pește pe care'l fripse pe cărbunĭ și mi'l servi fierbinte.

După ce a îndeplinit această primă datorie de ospitalitate, îmĭ arătă pătura întinsă și 'mĭ spuse că pot să dorm în toată siguranța. Apoĭ adresându se celor-l'alte femeĭ din familie carĭ veniseră și se uitaŭ la mine cu mirare, le zise să'șĭ ia lucrul obicĭnuit care nu era altul de cât torsul. Lucrară o parte din noapte intonând melodiĭ dulcĭ. O fată cânta singură maĭ întêĭ, apoĭ din când în când, cele-l'alte femeĭ o acompaniaŭ, formând un cor.

Am observat că ceea ce cântaŭ eraŭ improvizat și că eŭ eram obiectul improvizăreĭ lor.

După cum am aflat în urmă, cuvintele lor eraŭ următoarele:

Fata.—Vîntul mugeștc în aer, ploaia cade deasă. Sĕrmanul om alb, slab și flămând, a venit să se odihnească sub palmierul nostru. Vaĭ! dânsul n'are mamă ca să'l alăpteze, n'are soție ca să'ĭ macine grâul!

Corul.—Vaĭ! să ne fie milă de bietul om alb: el n'are mamă ca să'l alăpteze, n'are soție ca să'ĭ macine grâul».

Pilgrim.

Recepțiune de dame la Curtea chineză

Știrĭ diplomatice din Peking anunță: Împĕrăteasa-vĕduvă a Chineĭ s'a învoit ca să primească opt dame europene: șeapte vor fi alese dintre soțiile ambasadorilor marilor puterĭ din Peking, a opta damă va fi delegată de ambasada americană. La început împĕrăteasa a voit, ca la această recepțiune să stea lângă dînsa interpretul ambasadeĭ franceze. Acest drept însă l'a cerut și ambasadorul englez pentru interpretul sĕŭ, referindu se la faptul că Tsungli-Yamenul (ministerul de externe al Chineĭ) corespunde cu Statele streine în limba engleză. Atuncĭ și cele-l'alte ambasade cerură ca interpretiĭ lor să fie chemațĭ la recepțiunea de la Curte. Chestia aceasta încă nu s'a rezolvat.

Împĕrăteasa Chineĭ, care va sta la această recepție pe un tron așezat pe o tribună, s'a învoit ca să se ridice de pe tron în fața fie-căreĭ dame europene, și apoĭ să i se dea un semn de către interpret, ca să stea la stânga tronuluĭ. După recepția diplomatică, se va servi damelor o gustare. La despărțire împĕrăteasa va da mâna cu fie care dintre dame spunêndu-le să transmită grațioasele eĭ salutărĭ soțiilor suveranilor. și a președinților Felix Faure și Mak-Kinley.

Varietățĭ

Pofta de mâncare la racĭ.—Câțiva învĕțațĭ germanĭ aŭ constatat, prin experiențe curioase, marea poftă de mâncare ce aŭ raciĭ, poftă care întrece pe a orĭ-căruĭ alt animal cunoscut, de oare-ce eĭ se mănâncă uniĭ pe alțiĭ în familie. De obiceĭ, partea bărbătească mănâncă pe cea femeească.

Iată cum aŭ procedat savanțiĭ germanĭ pentru a stabili acest fapt. Dînșiĭ aŭ pus într'un mic heleșteŭ 165 de perechĭ de racĭ căroa le-a dat în mare cantitate mâncarea cea maĭ favorită: peștișorĭ aleșĭ.

Dupe șease lunĭ dînșiĭ aŭ golit eleșteul și n'aŭ găsit de cât pe ceĭ 165 de racĭ de parte bărbătească. Ceĭ de parte femeească fuseseră mâncațĭ.

—x—

Haină din pieĭ de șoarecĭ. — Un emigrant rus a debarcat de curând la New-York și toată lumea se ținea de el ca după un animal rar. El era îmbrăcat cu o manta îmblănită cu o mie de pieĭ de șoarecĭ micĭ, un fel de șoarecĭ cu pĕrul foarte moale de carĭ se află în nordul Rusieĭ.

—x—

Somnul peștilor. — Un naturalist american, A. E. Verril, a făcut de curând studiĭ curioase asupra somnuluĭ și a colorațiuneĭ animalelor în cursul somnuluĭ, ocupându se maĭ cu seamă de peștĭ și de caracatițe. (American Journal of Science). Dînsul și-a făcut observațiunile într'o stațiune de piscicultura unde se dûcea în puterea nopțeĭ și, potrivind becurile de gaz, examina peștiĭ dormind saŭ îĭ deștepta brusc.

In general, a constatat că peștiĭ, când dorm, aŭ o coloare maĭ mult saŭ maĭ puțin deosebită de aceea pe care o aŭ când sunt deșteptĭ și schimbarea aceasta pare a avea de scop protegiarea peștilor în timpul somnuluĭ. In adevĕr, coloarea ce iaŭ peștiĭ când dorm se apropie de aceea a funduluĭ apeĭ în care staŭ.

Tot în scop de protecțiune peștiĭ păstrează în timpul somnuluĭ pozițiunĭ ciudate.

Ceĭ maĭ mulțĭ peștĭ aŭ somnul destul de ușor și se deșteaptă la cele maĭ ușoare vibrațiunĭ ale aeruluĭ și ale apeĭ.

Uniĭ dintre eĭ dorm cu dosul rezimat de o peatră; alțiĭ se îngroapă pe jumĕtate în nisip, petriș saŭ nămol.

Caracatițile dorm pe fundul apeĭ cu picioarele rezimate de pămînt și cu corpul sus.

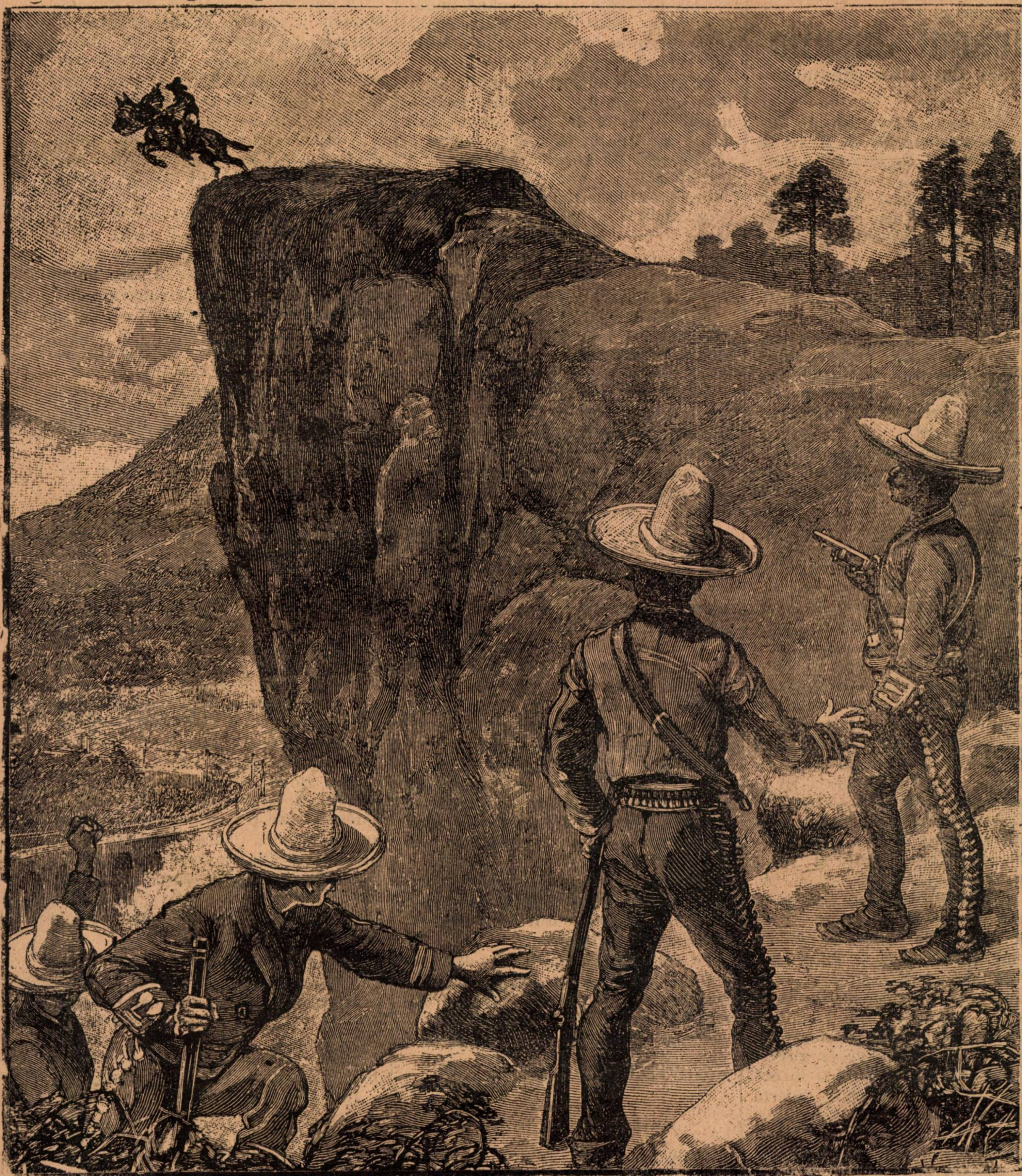
Anul II.—No. 86. 10 BANI IN TOATA ŢARA Bucureştĭ, Miercurĭ, 16 Decembrie, 1898

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an in toată ţara
» 2.50 « 1/2 « « «
Abonaţiĭ pe un an primesc şi un roman de 1 volum.

Redacţia şi Administraţia:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe săptămână
— MARŢEA —

VULCANUL JORULLO IN TARA AZTECHILOR (Mexic). — (Vezi explicata)

Vulcanul Jorullo

In ţara aztechilor (Mexic)

Pe o frumoasă dimineaţă de Decembrie, luaĭ trenul de la Mexic la Morelia, în statul Michoacan, avênd de scop vizitarea curiosuluĭ vulcan Jorullo care, în secolul trecut, a eşit din pămênt ca un neg enorm spre marea spaimă a locuitorilor fugiţĭ pe munţiĭ d'împrejur.

D'a lungul întreguluĭ drum, se succedează peisagiile cele maĭ pitoreştĭ, întocmaĭ ca într'un caleidoscop minunat. Pretutindenĭ, munţĭ cu pădurĭ, văĭ adâncĭ în fundul cărora curg rîurĭ drăgălaşe şi capricioase, arătându se şi ascunzêndu-se necontenit, pentru a reapare maĭ departe, sărind peste stâncĭ.

Trenul trecu pe la Cima, cea maĭ înaltă staţiune a Mexiculuĭ, şi se opri după câte va minute în mijlocul unuĭ platoŭ foarte sĕlbatic unde nu se pot vedea decât amploiatul căilor ferate şi birtaşul chinez avênd d'o parte şi de alta douĭ conaţionalĭ aĭ sĕĭ cu pelea de culoarea lămâieĭ, în demânatecĭ în câştigarea banilor într'un loc unde toţĭ mor de foame.

După amiazĭ, trecurăm pe lângă o stâncă renumită, «el salto de Medina», după numele unuĭ bandit vestit care, fiind urmărit de jandarmĭ şi aproape d'a fi făcut prizonier, a preferat să se sinucidă d'împreună cu calul sĕŭ decât să cadă în mâna autorităţilor. (Vezĭ ilustraţia). El a acoperit ochiĭ caluluĭ cu o haină a sa şi l'a repezit în fugă peste marginea stânceĭ care, în acel punct, era dreaptă ca peretele. Calul şi omul aŭ fost găsiţĭ jos sfărâmăturĭ. Aceasta a fost ultima festă pe care Medina a jucat'o autorităţilor.

După două zile de călĕtorie cu trenul, mĕ opriĭ în oraşul Patzcuaro, la treĭ chilometri de staţiune, şi cel d'întêĭ lucru la care mĕ gândiĭ, fu să mĕ duc la colonelul din localitate spre a'ĭ cere o escortă, conform recomandaţieĭ ce aveam de la guvernatorul provincieĭ. A doua-zi la ora fixată—lucru rar în Mexic — escorta compusă din patru oamenĭ şi un sergent era gata.

Mulţumiĭ coloneluluĭ şi plecaĭ călare cu soldaţiĭ meĭ.

După două ore, ne oprirăm la un han ca să dejunăm; hanul era în marginea unuĭ sat unde sosirea noastră fu un mare eveniment. Hangioaica îmĭ dete la masă nişte vin admirabil; întrebând'o că de unde'l are, îmĭ rĕspunse că'l cumpĕrase în bloc de la stareţul uneĭ monăstirĭ din marginea satuluĭ şi care monastire a fost desfiinţată. Luaĭ cu mine câte-va sticle din acest minunat vin pe un preţ derizoriŭ.

Abia eşiserăm din sat când dădurăm peste cadavrele a douĭ caĭ tinerĭ, morţĭ la ham, şi din carĭ mâncaŭ o mulţime de câinĭ şi vulturĭ.

Seara, într'amurg, trecurăm prin-tr'un alt sat unde tăbărî asupra noastră o haită de câinĭ ferocĭ; soldaţiĭ aŭ trebuit să scoată săbiile şi să lovească cu energie; alt-fel am fi fost sfăşiaţĭ.

Ceva maĭ departe, intrarăm într'un ţinut muntos şi păduros, unde siguranţa trebuia să fi lăsat mult de dorit, de oare-ce toţĭ oamenii cu carĭ ne-am întâlnit o croiră de fugă la vederea soldaţilor escorteĭ mele.

In sfârşit, a treia zi ajunseĭ la satul Playa, în faţa căruia se află vulcanul Jorullo, situat în faţă la distanţă numaĭ de 3 chilometri.

Dimineaţa la 5 ore, porniĭ călare spre vulcan, însoţit de soldaţĭ şi de călĕuze, însă de oare-ce caiĭ se îngropaŭ până la genuchĭ în cenuşa aruncată de vulcan (29 de chilometri patraţĭ sunt acoperiţĭ de cenuşă) merserăm foarte încet.

La poalele vulcanuluĭ lăsarăm caiĭ şi pornirăm pe jos.

Acest vulcan se înalţă la 513 metri d'asupra platouluĭ unde e situat şi la 1300 metri d'asupra niveluluĭ măreĭ. Craterul luĭ e înconjurat de crăpăturĭ largĭ, de al căror fund nu s'a putut da şi din carĭ iese mereŭ un fum sulfuros. In una din aceste crĕpăturĭ, savantul Humbold a pus un termometru şi a vĕzut că mercurul se urcase la 85 de grade.

Vulcanul Jorullo a sbucnit la 19 Septembrie 1759 în mijlocul unuĭ platoŭ rodnic în trestie de zahar, cu o climă admirabilă şi unde se aflaŭ instalate o mulţime de fabricĭ de rom şi de zahar.

Catastrofa s'a anunţat nenorociţilor locuitorĭ prin mugirĭ subterane în vreme ce pămĕntul se umfla mereŭ pârîind şi trosnind.

In treĭ zile, pămêntul s'a urcat de 450 de metri şi în urmă cenuşa a complectat înălţimea de azĭ de 513 metri.

J. Claine.

Marea Galileeĭ

Ruinele de la Tel-Hum

Unul din ofiţeriĭ carĭ aŭ însoţit pe împĕratul Germanieĭ în Palestina publică, asupra locurilor ce a vizitat, o dare de seamă din care extragem următoarele:

Cincĭ oraşe micĭ, despre carĭ omenirea va vorbi în eternitate, tot aşa cum vorbeşte de Roma şi Atena, se aflaŭ, în vremea luĭ Isus Christos, între Medjel şi Tel-Hum. Din aceste cincĭ oraşe, Madjala, Dalma-nuta, Capernaum, Settsaide şi Choranzin, numaĭ cel d'întêĭ se maĭ regăseşte azĭ cu siguranţă.

In adevĕr, groaznicul sat de azĭ Medjela a păstrat numele şi locul oraşeluluĭ în care s'a născut Maria Magdalena. Betsaide şi Capernaum sunt presupuse a fi fost situate când la Tel Hum, când la Ain-Medavara, la Ain-et-Tin saŭ la Rhan-Minieli.

Mulţĭ oleandri dar şi mulţĭ spinĭ sunt în câmpia Genazaretuluĭ a căreĭ vegetaţie este de alt-fel curat spontanee.

După ce călĕtorul străbate distanţa până dincolo de Medjel, trece vr'o două saŭ treĭ rîuleţe şi ajunge în jumătate de oră la Khan Minieh unde sunt câte va ruine şi o cale romană. Cuvîntul khan se pare că datează din epoca luĭ Saladin.

E un drum foarte frumos de la Khan-Minieh la Tel-Hum, şi care trece prin Ain Tabigha; e un colţ drăgălaş de verdeaţă cu un isvor foarte sgomotos care învêrteşte o moară arabă.

Interesante sunt asemenea şi ruinele de la Tel-Hum carĭ, de departe, se arată nişte masse negre, confuse, cu câte-va puncte cenuşiĭ, acolo unde peatra nu maĭ e bazalt. Ruina principală este aceea a uneĭ sinagoge de marmoră albă; câte-va trunchiurĭ de coloane sunt amestecate cu câte-va capitele cu săpăturĭ delicate.

Ceĭ maĭ mulţĭ călĕtorĭ cred că ruinele de la Tel Hum reprezintă resturile a două sinagoge cel puţin; una din aceste două sinagoge ar fi aceea clădită de centurionul roman pe care Isus Christos l'a vindecat într'un chip aşa de miraculos.

Alţiĭ zic că ruinele de la Tel-Hum reprezintă chiar Capernaum. De aci, călĕtorul are o privelişte admirabilă asupra laculuĭ (marea Galileeĭ) care precum se ştie are forma uneĭ ţitere.

La marginea de nord a laculuĭ este o câmpie (El Batiha) ale căreĭ lanurĭ galbene se vĕd de departe undulând.

Ne aflăm la gura rîuluĭ Iordan. La câţĭ-va chilometri spre nord, orizonul e tăiat de o perdea de dealurĭ joase carĭ se ridică în fundul văieĭ; pe coasta unuia din ele sunt ruinele «Iulias» carĭ ar fi, se zice, adevĕrata Betsaida din timpul luĭ Christos.

In partea de nord-est a laculuĭ e o altă câmpie; d'acolo, malurile devin povîrnoase. Ruinele în acea parte devin maĭ rarĭ. Se citează însă acele ale citadeleĭ El-Hoesn, situate în vîrful unuĭ deal care mărgineşte

lacul şi, ceva maĭ departe, ruinele Gamaleĭ, pe teritorul vecheĭ Gamalitide la extremitatea de miază zi a laculuĭ. **Alma**

10.000 de anĭ
INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică
de
L. BOUSSENARD

CAP. VI.

«S'a dat rĕspuns de pe pămênt sporindu-se din ce în ce maĭ mult intensitatea surselor luminoase, însă a fost în zadar.

Semnalele n'aŭ putut să fie vĕzute din Martie din motivul pe care îl spuseşĭ.

— Asta e perfect vĕdit. Să presupunem producţiunea de fenomene luminoase pe Martie, pe pămênt şi pe Venus.

«Se va vedea de pe pămênt lumina luĭ Martie, se va vedea de pe Venus aceea a pămêntuluĭ, însă nu se va vedea din Martie aceea de pe pământ nicĭ de pe pămênt aceea din Venus.

— In adevĕr, aşa este. Prin urmare, în faţa atâtor sforţărĭ zadarnice şi prelungite, un astronom al antichităţeĭ s'a apucat să întrebuinţeze un procedeŭ care i-a fost inspirat chiar de aspectul luĭ Martie.

«Observând că petele albe formate de gheţurĭ la ceĭ doui polĭ aĭ planeteĭ vecine se modifică sub influenţa ano timpurilor, şi a zis că poate ar fi cu putinţă să se atragă privirile locuitorilor luĭ Martie modificându-se într'un chip ritmic şi viŭ o suprafaţă albă oare care de pe pămênt.

«Acesta a fost germenul ideeĭ care acum e exploatată într'un chip aşa de fericit.

«Aĭ crede d ta că aŭ trebuit maĭ multe secole cerebralilor din acele timpurĭ, organizaţĭ deja după cum suntem şi noĭ, pentru ca să pună ideea în practică, cu tot nesuccesul continuu al semnalelor luminoase?

«Cu încetul însă, ideea a progresat, a găsit adepţĭ carĭ şi-aŭ consacrat viaţa în executarea eĭ.

«Căcĭ să nu crezĭ că sistemul comunicaţiunilor interastrale s'a stabilit dintr'o dată aşa cum îl vezĭ funcţionând azĭ.

— Mĕ îndoiesc eŭ de una ca asta. Chiar numaĭ pentru stabilirea mişcărilor ritmice, adică a cheieĭ, trebuia un timp îndelungat.

— Insă maĭ înainte trebuiră să se facă încercărĭ îndelungate, să se cheltuiască maĭ multe vieţĭ până a se face să fie observate semnele noastre şi a fi sigurĭ că aŭ fost observate.

— Acesta era în adevĕr lucrul esenţial.

— S'a ales un loc cu totul orizontal, lipsit de vegetale şi de dealurĭ saŭ coline, acoperit de nisip foarte alb.

«E acelaşĭ loc pe care'l ocupăm azĭ.

«S'aŭ strîns oamenil în număr mare şi aŭ fost înşiraţĭ în grupe pe acest pacific câmp de manevre, după ce li se dăduseră bucăţĭ marĭ de pânză neagră, aşa ca să poată face s'apară pămêntul când negru când alb.

«Cu toată insuficienţa procedeuluĭ, locuitorii din Marte, care stăteaŭ într'una la pândă, aŭ zărit semnalul şi aŭ rĕspuns.

«Poţĭ să'ţĭ închipuĭ impresiunea puternică de bucurie şi de mândrie când faptul a fost bine constatat.

— E vĕdit, întrerupse d. Sinteză, locuitorii planeteĭ Marte care e mult maĭ veche ca pămêntul şi maĭ înaintată în evoluţiunea siderală, aŭ trebuit să facă încercărĭ îndelungate înainte d'a corĕspunde cu noĭ.

«Ideea aceasta era foarte acreditată în secolul meŭ.

«Eŭ îmĭ închipuesc bucuros că dînşiĭ ne-aŭ făcut semne pe carĭ noĭ n'am putut nicĭ să le vedem nicĭ să le interpretăm, din causa imperfecţiuneĭ instrumentelor noastre.

— Incercările lor durează de sute de secole, după cum dînşiĭ ne-aŭ informat de când comunicaţiunile s'aŭ stabilit în mod regulat şi după cum poţĭ vedea în dările de samă publicate de observatoriile noastre.

— Despre asta nu mĕ îndoesc de loc. Din moment ce instrumentele lor aŭ fost maĭ perfecte decât ale noastre, ceea ce eŭ cred hotărît, chiar în secolul XIX-lea dînşiĭ aŭ trebuit să cunoască deja maĭ bine pămêntul de cum cunoaştem noĭ luna noastră.

«Probabil, dînşiĭ aŭ constatat modificările suferite de planeta noastră şi unele fenomene de ordin material. Cine ştie dacă dînşiĭ nu vor fi observat şi faptele particulare ale existenţeĭ noastre.

«Despădurirea uneĭ regiunĭ, creşterea oraşelor marĭ, lucrările necesitate de marile grămădirĭ de oamenĭ, precum canalul de Suez, canalul de Panama. Marile rĕsboaie precum acela de secesiune saŭ acela dintre Franţa şi Prusia. Câte bucuriĭ perdute pentru savanţiĭ din timpul meŭ.

Ta-Lao-Yé reluă:

— Indată ce s'a dovedit că Marţieniĭ aŭ observat semnalele noastre, ocupaţia principală a fost d'a se perfecţiona instrumentele noastre defectoase înainte chiar d'a se stabili un sistem oare-care de numeraţiune.

«Terenul fu riguros nivelat şi făcut aşa orizontal ca şi suprafaţa apelor liniştite.

«S'aŭ pus apoĭ toţĭ mao-tşiniĭ disponibilĭ ca să ţese cantităţĭ enorme de pânză uşoară însă foarte rezistentă.

«S'a sporit în urmă, în proporţiĭ imense, numĕrul transmiţĕtorilor omeneştĭ şi s'a început educaţiunea lor.

«Trebue să crezĭ că nu era lucru uşor să se disciplineze treĭ, patru saŭ cincĭ sute de miĭ de oamenĭ, aşa ca la un semnal să se mişce toţĭ d'odată, ca nişte automaţĭ.

«Din fericire, conformaţia cerebralilor se potriveşte de minune cu acest soĭ de exerciţiĭ.

«Prin forţa lor psihică pot să se strămute tot aşa de repede ca şi gândul mişcând în acelaşĭ timp greutăţĭ sdrobitoare.

«Nişte oamenĭ organisaţĭ cum eştĭ d-ta n'ar fi isbutit nicĭ o dată să acopere şi să descopere ca noĭ spaţiĭ imense cu repeziciunea şi precisiunea gânduluĭ.

«Totul era bine; corespondenţa se stabilise dar nu ne puteam înţelege.

«Nu se făcea alt-ceva de cât să se repete semnalele vĕzute pentru a se arăta că ele fuseseră observate.

«Atuncĭ ceĭ maĭ savanţĭ dintre noĭ aŭ căutat un sistem de numeraţiune compus din semne foarte elementare şi i-aŭ utilizat toate aranjamentele posibile în ordinea formăreĭ lor.

«Această numeraţiune coprinde maĭ întâĭ ocultaţiunea simplă, ocultaţiunea dublă, triplă, etc.

S'aŭ stabilit treĭ semne elementare pe carĭ pot să ţi le reprezint pe nisip prin puncte ale căror intervale sunt proporţionale cu durata dispoziţiunilor suprafeţeĭ albe:

. . . . etc.

«Studiul cel maĭ scurt al acesteĭ seriĭ îĭ arată legea. E un şir de grupărĭ diferite compuse din unul, doĭ, treĭ termeni elementarĭ şi aşa maĭ departe

Şi aceştĭ termenĭ elementarĭ sunt numaĭ de treĭ felurĭ: ocultaţiunea simplă, ocultaţiunea dublă, ocultaţiunea triplă.

«Ele se substituesc unele altora într'un termen oare-care al grupelor consecutive dupe ordinea lor de mărire.

«Sistemul acesta, precum se vede, se poate continua la nesfârşit servind a reprezenta seriile numerelor ordinare.

«Marţieniĭ aŭ înţeles de minune şi aŭ rĕspuns la ocultaţiunea ritmică a suprafeţeĭ noastre albe prin fulgere succesive produse într'un ordin identic.

«După ce modul acesta de numeraţiune a fost admis pe pămênt şi în Marte, s'a făcut încercare d'a se stabili raporturĭ cu adevĕrat lămurite.

«Precum ştiĭ, nu se pot transmite de cât numere.

«Prin numere dar s'a isbutit a se face înţelegerea. Trebuia să se traducă, printr'un procedeŭ geometric simplu, figurĭ plane, convenabil alese, în seriĭ numerice, şi să se transmită succesiv termeniĭ acestor seriĭ.

«Matematicii cunosc maĭ multe procedeurĭ grafice prin mijlocul cărora o figură plană—saŭ chiar solidă—este representată în mod fragmentar printr'o serie de numere.

«Şi eĭ ştiŭ, din contra, să traducă o serie de numere într'o figură construită prin puncte.

«Diferitele mijloace grafice trebue să fie dar clasate aşa ca să se aleagă maĭ întâĭ cele maĭ simple.

«Şi în asta Marţieniĭ, vĕdit maĭ înaintaţĭ de cât noĭ, aŭ înţeles tot.

«Dînşiĭ aŭ încercat diferite procedeurĭ, aŭ găsit maĭ la urmă pe acela pe care'l adoptaserăm noĭ şi aŭ isbutit să readucă ocultaţiunile noastre ritmice la o transmisiune de desenurĭ, de proiecţiunĭ plane.

D. Sinteză ascultase cu băgare de seamă această definiţiune lungă şi cam plicticoasă fără să dea cel maĭ mic semn de nerabdare.

— Aĭ înţeles, nu'ĭ aşa, Shien-Chung? zise iar Ta Lao-Yé cu glasu'l dulce.

— Am înţeles, d-le unchĭaş, şi'ţĭ mărturisesc în sinceritate că procedeul acesta, de şi foarte ingenios, nu e potrivit cu civilizaţia d-voastră.

— Da, nicĭ eŭ nu îndrăznesc să zic că e cel maĭ bun însă e cel maĭ puţin rĕŭ din toate câte s'aŭ experimentat până azĭ. In lipsa altuia, ne mulţumim cu el.

— Dar întrebuinţarea luĭ trebue să fie groaznic de lungă.

— De sigur, cu toate că de mult timp deja am isbutit a stabili convenţiunĭ de scurtare.

«Şi apoĭ, la încetineala asta trebue să se adaoge timpul material necesar la transmisiunea semnaluluĭ până la Marte, adecă treĭ minute când Marte se află maĭ apropiat de noĭ.

«D-ta ştiĭ asta, nu'ĭ aşa, Shien-Chung?

— Mĕ ĭaĭ oare drept un copil saŭ drept un mao-tşin al anuluĭ 11880, Ta-Lao-Yé?

«Da, d-le Unchĭaş, ştiŭ că orbitele descrise de Marte şi de pământ în jurul soareluĭ, în loc să fie circulare, sunt uşor eliptice, aşa că distanţa care desparte aceste două planete se schimbă mereŭ.

«Această distanţă care în termen mijlociu este de 19 milioane de leghe, adecă 76 milioane de chilometri, cum se zicea odinioară, poate, în unele puncte, să scadă până la 14 milioane de chilometri.

«Decĭ lumina străbătând pe secundă 76 de miĭ de leghe saŭ treĭ sute de miĭ de chilometri, semnalul va ajunge la Marte, în acest din urmă caz în treĭ minute şi cincĭ secunde.

«Insă puţin importă câte-va minute saŭ câte-va milioane de chilometri maĭ mult saŭ maĭ puţin.

«Eŭ care'ţĭ vorbesc, visasem ceva maĭ bun odinioară.

«Ah! dacă aş fi avut la disposiţie un miliard de cerebralĭ ca aceĭ carĭ locuesc acum pământul, planeta noastră ar fi stăpâna infinituluĭ.

«Dar, lasă, ce să maĭ evocăm amintirea acestuĭ vis uriaş a căruĭ realizare e acum imposibilă pentru mine.

Apoĭ adăogă brusc după o pauză lungă:

— Spune'mĭ, d-le unchĭaş, nu pot să iaŭ cunoştinţă de toate lucrările d-voastră relative la Marte?

— Orĭ când veĭ voi. Veĭ putea chiar, dacă'ţĭ va face plăcere, să examinezĭ d-ta însuţĭ toate planetele cele maĭ apropiate de noĭ şi să le studiezĭ cu instrumente carĭ ne daŭ mărirĭ de carĭ d-ta nu'ţĭ poţi face nicĭ cea maĭ mică idee.

Iţĭ promit o noapte interesantă, numaĭ dacă veĭ fi avênd cunoştinţă de astronomie.

(Va urma)

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

CAIRO

Cairul are un aspect dublu; oraşul califilor doarme la adăpostul citadeleĭ. In faţă, în câmpie, s'a ivit un oraş cu totul european, ale căruĭ palate şi gradinĭ se întind până la Nil. Noul Cair este creaţiunea Kedivuluĭ Ismail, stranepotul ilustruluĭ Mohammed Mehmet-Ali fondatorul dinastieĭ domnitoare, care a fost ajutat de inginerĭ francezĭ de Cerisy şi Linant de Bellefonds.

Unuĭ stat noŭ îĭ trebuia şi o capitală nouă. Vechiul Cair fu redus; se dărîmară maĭ multe mahalale. Kedivul a imaginat un sistem noŭ: a concedat teren gratis la orĭ cine se angaja să construiască o casă în valoare de cel puţin 30,000 francĭ, în timp de un an şi jumĕtate. Cu mijlocul acesta eşiră ca din pămînt o mulţime de palate şi hotelurĭ superbe.

Aşa piaţa «Ezbiklyeh», unde altă dată eraŭ bălţĭ puturoase azĭ e rendez-vous-ul societăţeĭ înalte şi aceleĭ europene.

Aicĭ se află bursa, teatrul, consulatele, magazinele cu galantare strălucite. Un squar de verdeaţă se află în mijlocul pieţeĭ. Oamenĭ mulţĭ, soldaţĭ egipteni şi cavaşĭ cu uniforme strălucite, copiĭ negri şi europenĭ cu bone cu faţa arămie, fellahĭ, copţĭ, levantinĭ, toată lumea se întâlneşte acĭ. Seara musica cântă în grădina iluminată.

De la Ezbiklyeh până la malul drept al Niluluĭ, se întinde un cartier maĭ liniştit, care a luat numele fondatoruluĭ sĕŭ «Ismailia». Este un parc cu alee magnifice şi largĭ. După palmierĭ, sicomorĭ, bananierĭ se ascund casele aristocraţieĭ, palate aurite saŭ chioşcurĭ elegante.

Parcul se termină la podul Niluluĭ (Kasr-el Nil) o operă franceză.

La capĕtul poduluĭ, pe malul stâng al fluviuluĭ, treĭ alee largĭ se deschid în formă de evantaliu între două rîndurĭ de salcâmĭ. Una din alee duce la palatul «Schoubra» construit de Mehemet-Ali; e o preumblare delicioasă. Catre 6 ore, acĭ se întâlneşte toată lumea bogată şi elegantă, călăreţĭ frumoşĭ, paşale şi funcţionarĭ înalţĭ în landourĭ elegante. Echipagele sunt bogate şi strălucitoare, iar vizitiiĭ sunt corecţĭ.

Nilometrul

Părăsind aleele Schoubra, drumul care duce în Cair trebue să treacă peste Kasr el-Nil. Puţin maĭ sus de pod, fluviul se divide în două braţe care înconjoara insula «Roda». Acĭ, în mijlocul uneĭ grădinĭ de palmierĭ, de eucalypţĭ şi de migdalĭ, arabiĭ aŭ stabilit faimosul «Nilometru».

El e o coloană octogonală şi gradată în aşa mod în cât să indice prin grade creşterea apeĭ. In tot timpul nilometrul a jucat un mare rol în viaţa poporuluĭ egiptean. In timpul faraonilor ca şi în zilele noastre, el servia de a se fixa impozitele, căcĭ fertilitatea se măsura după creşterea apeĭ. Era, de alt-fel, şi mijlocul cel maĭ sigur prin care preoţiĭ preziceaŭ fertilitatea saŭ seceta.

Legenda zice că se jertfea Niluluĭ ca unuĭ zeŭ pentru a'l face favorabil, o tînĕră fată aleasă dintre cele maĭ frumoase şi gătită ca o logodnică. După ce se făceaŭ rugăciunile, în momentul când apele Niluluĭ năvăleaŭ prin gurile canaluluĭ în câmpie, victima era aruncată în valurile luĭ, în mijlocul strigătelor şi aclamaţiunilor poporuluĭ.

Soukkarieh

Nu departe de Ezbiklyeh, la douĭ paşĭ de oraşul european, începe oraşul arab. Soukkarieh e strada cea maĭ animată, câte o poartă solidă o închide de fie-care parte. Daca trecĭ prin aceasta poarta în Cairul vechiŭ te amestecĭ imediat într'o grămadă extra-ordinară de oamenĭ şi animale.

O linişte absolută domneşte pe străzĭ, paşiĭ nu se aud, căcĭ pavaj nu există. Numaĭ din când în când strigatul agentuluĭ de poliţie saŭ şueratul biciuluĭ sĕŭ. Acĭ fie-care agent poartă un biciŭ. Am vĕzut pe o biată femee care şedea lângă o fântână şi asta trebuia să fie în contra reglementelor, căcĭ fără a zice nimic, el o lovi cu biciul peste obraz. Biata femee scoase un ţipat, dar agentul o apucă de braţ şi se pregătea să o lovească din noŭ; o înconjurarăm şi agentul fu rugat s'o scutească de rest şi d'abia consimţi. Nu înţeleseĭ de loc această procedare

dar mi se pare că e singurul mijloc eficace.

Nu e nevoe să spun că Soukkarieh are o mulţime de cotiturĭ. Fie-care e la el acasă şi se aşează aşa cum ĭĭ place. Aci, băncile uneĭ cafenele sunt în mijlocul strădeĭ. Maĭ departe un cârpaciŭ face papucĭ roşĭ şi galbenĭ. Iată prăvălia unuĭ bărbier, uşa e vĕpsită albastru, ornată de arabescurĭ albe. Bărbierul e considerat ca ceva; o femee ĭĭ aduce un copil al căruĭ braţ e scrîntit; bărbierul ĭĭ pipăĭ braţul, îl masează şi încearcă să'l mişte.

noĭ; casa sa e un sanctuar [în care nicĭ un profan nu trebue să străbată.

Dacă e bogat, are o sală specială, «mandora», destinată primireĭ vizitelor. Sala e mare, rĕcoroasă şi gătită cu gust. Aci primeşte pe amiciĭ sĕĭ. In harem nu poate intra nimenĭ. Aci, departe de zgomotul afacerilor şi al oraşuluĭ el gustă în sînul familieĭ linişcea şi dulceaţa repausuluĭ.

El apĕră secretul haremuluĭ cu o gelozie feroce.

Femeea nu se plânge; străină de grijea afacerilor ea se consacră cu totul familieĭ sale. Narghileaua, băile, maĭ celebră e *El-Ahzar*, fondată la 909 de Djohâr, cuceritorul Egiptuluĭ. Moscheea El-Ahzar e tot de o dată loc de rugăciune şi studiŭ; ştiinţa şi religia nu e de cât una; unde maĭ nainte se prosternau credincioşiĭ, acum ascultă eleviĭ de toate vêrstele, cursurile unor profesorĭ renumiţĭ. Eleviĭ sunt numeroşĭ aci, peste 10.000, veniţĭ din părţile musulmane din India până în Maroc şi 300 de profesorĭ ĭĭ instruesc.

Moscheea El Ahzar e centrul ştiinţific al Orientuluĭ şi de aceea e şi protegiată de guvern. Deficitele şcoa-

ANIMALELE CIUDATE: CAMELEONUL. — Vezĭ explicaţia în pag. 686

Pe toate uliţele care daŭ în Soukkarieh domneşte o tăcere delicioasă. Peste tot, «mashrébiyéhs» un fel de cuştĭ scoase afară cu sculpturĭ fine, se pleacă peste capetele noastre şi ne apĕră contra razelor soareluĭ. Cele maĭ frumoase mashrébiyéhs sunt în Soukkarieh, unele sunt chiar capo d'opere. Usagiul lor e cunoscut. In ele se pun vasele porose cu apă pentru a se răci. Femeile arabilor privesc din ele, fără a fi vĕzute, trecerea oamenilor pe stradă.

Arabul pricepe viaţa alt fel de cât plimbarea în trăsură, conversaţiile şi privirea din mashrébiyehs, iată cu ce îşĭ petrece viaţa femeea arabă.

Aspectul Soukkarich uluĭ se schimbă la fie-care pas. Prăvăliile, moscheele, fântânile se amestecă ca şi oameniĭ din stradă. Fântânele sunt numeroase la Cair; cele maĭ multe sunt datorite vr'unuĭ pios fondator, al căruĭ nume îl reaminteşte inscripţia care începe de obiceiŭ aşa: «*Sebil Alah*» (calea luĭ D-zeŭ). Operele caritabile ca fântânele, şcoalele (médresehs) se întreţin din veniturile moscheelor.

Din toate moscheele Cairuluĭ, cea leĭ se acopere din casa Statuluĭ, profesoriĭ şi *muphti*-ul se numesc de Stat.

Muphtiul e cel maĭ mare profesor al şcoaleĭ, el se numeşte Scheik-el-Gami, primeşte o leafă de 40.000 fr. pe an şi e considerat ca cel maĭ însemnat personagiŭ musulman din Cair.

Altă parte a Cairuluĭ, e *citadela*, care domină câmpul morţilor din înălţimea platouluĭ calcaros. Ea a fost construită de Saladin. Inăuntrul citadeleĭ el a construit o moschee şi un puţ. Moscheea e ruinată şi serveşte de magazin. Puţul e celebru prin adâncimea sa.

N. de J.

Animalele ciudate
CAMELEONUL

Sunt puţine reptile cu un aspect aşa ciudat ca al cameleonilor. Acest grup prezintă în acelaşĭ timp caractere aşa de deosebite de ale celor-l-alţĭ saurienĭ încât a trebuit să se facă din eĭ o familie a parte.

Corpul cameleonuluĭ, turtit la laturĭ, are o creastă foarte mult eşită d'a lungul spinăreĭ. Capul luĭ, foarte mare în raport cu corpul, pare a sta direct pe umerĭ, atât de scurt îĭ este gâtul, ceea ce face ca membrele luĭ d'înainte să fie foarte apropiate de cap. Fruntea luĭ e ridicată într'afâta încât formează un fel de cască ascuţită.

Ochiĭ luĭ par enormĭ şi seamĕnă cu douĭ cocoloşĭ marĭ; în realitate însă ochiĭ sunt foarte micĭ şi abia se vĕd în vîrful cocoloaşelor.

Ochiĭ cameleonuluĭ aŭ proprietatea ciudată d'a fi cu totul independenţĭ unul de altul, în mişcările lor, aşa că pe când un ochiŭ de pildă, priveşte înainte saŭ în sus cel l alt poate să privească îndĕrĕt şi în jos.

Prin facultatea aceasta, cameleoniĭ pot să vadă tot ce e în jurul lor, fără să mişce capul, şi'şĭ descopere ast fel maĭ lesne prada.

Cele patru picioare ale lor, slabe şi subţirĭ, par foarte lungĭ. Ele sunt conformate ca la păsările agăţătoare şi se termină prin câte un cleşte. In adevĕr, degetele sunt reunite între ele în douĕ pachete neegale, unul de douĕ, cel l'alt de treĭ degete.

Coada lor e foarte lungă şi pot să apuce cu ea orĭ ce lucru, întocmaĭ ca şi cu orĭ-care picior, aşa că se poate zice că aŭ cincĭ membre.

Structura aceasta a picioarelor şi a cozeĭ arată soiul de viaţă al cameleonilor. Eĭ sunt agăţătorĭ şi staŭ aproape în tot-d'a-una atârnaţĭ de ramurile arborilor. Pe o suprafaţă plană, se mişcă cu oare-care greutate.

Unul din organele cele maĭ curioase ale cameleonilor este limba lor. Ea se poate întinde şi sgârci, aşa că e maĭ mult un instrument de luarea alimentelor de cât de gustarea lor. In stare de neacţiune, limba cameleonilor stă toată sgârcită în gură însă animalul poate, după voinţă, s'o întindă până la distanţă de 20 de centimetri.

Cameleoniĭ se hrănesc cu animale micĭ viĭ, maĭ cu samă cu larve, cu omizĭ, cu muşce. Dînşiĭ le pândesc toate mişcările cu o răbdare de necrezut şi când cred că prada se află la o distanţă potrivită, îşĭ reped limba cu cea maĭ mare repeziciune şi nicĭ o dată nu daŭ greş. Insecta se prinde de vêrful limbeĭ înmuiată de o materie cleioasă şi e adusă în gura cameleonuluĭ.

In sfîrşit, una din particularităţile carĭ fac din cameleon animalul cel maĭ ciudat este facultatea ce are acest animal de a'şĭ schimba coloarea.

Din vremurĭ vechĭ s'a căutat a se descoperi cauza acesteĭ ciudate proprietăţĭ. Aristote spune că schimbarea aceasta de coloare nu se produce de cât atuncĭ când animalul se umflă. Pliniu zice că animalul ia coloarea obiectelor din jurul seŭ în scop d'a se ascunde de numeroşiĭ seĭ duşmanĭ. De aceea s'a dat calificativul de cameleon orĭ-căruĭ om care'şĭ schimbă opiniunile după interese.

In timpurile moderne, diferite teoriĭ aŭ fost propuse pentru explicarea acestuĭ fenomen. Din lucrările luĭ Milne-Edwards, ale luĭ Paul Bert şi ale altor învĕţaţĭ, se ştie azĭ că schimbarea de coloare a cameleonilor se datoreşte unor straturĭ de materiĭ colorate.

Aceste straturĭ produc modificările de coloare trecĕnd unul alăturea de altul, saŭ unul în dosul altuia, dar maĭ cu samă pătrunzĕndu-se unul pe altul.

Ast-fel, animalul, care de cele maĭ adese orĭ e verde, poate să ia nuanţe carĭ variază între portocaliŭ, verde-galbenĭ, negru deschis, roş coloarea căr'neĭ, albastru-violet.

Aceste schimbărĭ în coloare se produc sub influenţa directă a sistemuluĭ nervos, fie în mod inconscient, fie cu voinţă, însă maĭ probabil în mod inconscient.

O singură speţă de cameleon trăeşte în Europa: Cameleonul zis vulgar care se găseşte la sudul SpanieĭTot această speţă se află şi în Africa de Nord, de la Maroc până la Egipt.

G. Regelsperger.

O călĕtorie prin munţiĭ Himalaia

Călĕtorul englez Verril care a vizitat de curând nordul Indieĭ şi munţiĭ Himalaia (ceĭ maĭ înalţĭ de pe pămênt), face despre aceştĭ munţĭ o descripţie interesantă din care extragem următoarele:

Himalaia este fără cea maĭ mică îndoială, lanţul de munţĭ cel maĭ interesant de pe pămênt. In regiunea zăpezilor eterne, acest lanţ se compune din muchĭ aproape paralele carĭ despart unele de altele văile adâncĭ şi gâturile de munţĭ.

In mijlocul acestor din urmă se încrucişează muchile maĭ micĭ carĭ formează văile secundare.

Himalaia nu cuprinde poate nicĭ un singur platou afară de acela al Nepoluluĭ; văile sunt nişte râpĭ imense cu malurile colţuroase şi carĭ aŭ în fund câte o albie de torent.

Ce privelişte măreaţă prezintă, aceste imense regiunĭ! Creşte acoperite de ceaţă perpetuă, unde n'a călcat încă picior de om, isvoare calde, cascade strălucitoare şi repezĭ, râurĭ liniştite, lacurĭ solitare; torente carĭ şerpuesc prin gâturile strâmte, formând insule, se rostogolesc, spumează şi se reped cu un vuet ca al tunetuluĭ. Inălţimĭ prăpăstioase şi pleşuve, râpĭ înfiorătoare, povârnişurĭ acoperite de pădurĭ enorme şi de pajiştĭ presărate de florĭ; plante numeroase, variate în forme şi speciĭ; frunze uscate pe carĭ vântul le alungă cu miliardele saŭ le grămădeşte în movile enorme; viĭ şi bos chete, imense teancurĭ de ardesie, de quartz şi de granit, amestecate într'o confuziune sĕlbatecă; crăpăturĭ de adâncimĭ colosale, stâncĭ rupte, piscurĭ grămădite peste piscurĭ, găurĭ oribile, piramide de peatră neagră, peşterĭ sinistre, sate suspendate în aer, trunchiurĭ de copacĭ desrădăcinaţĭ grămădite în fundul abisurilor, pustietăţĭ imense, haos fără marginĭ, iată ce privelişte prezintă şirul munţilor Himalaya.

Domneşte acolo în acelaşĭ timp un frig glacial şi o căldură nesuferită.

Cerul e când groaznic de furtunos şi încărcat de ploĭ când strălucitor ca o boltă de safir.

Vênturile luptă cu noriĭ în văĭ pe când în înălţimĭ stâncile, desprinse de pe temeliile lor, se rostogolesc la vale în avalanşe spăimântătoare, sdrobind pădurĭ seculare şi amestecându'şĭ detunările cu ale vulcanilor în erupţiune, cu murmurul cavernos al cutremurelor de pămênt.

Aceste tablourĭ ţin pe om într'o emoţiune care 'ĭ taie respirarea. Ele întrec tot ce şĭ ar fi închipuit vre-o dată că există, formând pentru dînsul o lume sublimă şi chimerică în acelaşĭ timp.

Haralamb.

Cum se îmblânzesc animalele sĕlbatice

Cu spaimă şi uimire vedem pe îmblânzitorul de animale la lucru. El îşĭ vîră capul în gura leuluĭ, dă cu biciul în tigru 'şĭ încolăceşte şerpiĭ în jurul gâtuluĭ sĕŭ.

Imblânzitorul de animele este socotit ca un model de putere şi de îndrăzneală. In orĭ-ce moment îşĭ expune viaţa. Şi când el dă cu biciul în bestiile carĭ sar urlând, atuncĭ toţĭ esclamă: «Ăsta e om!»

Zilele trecute a apărut la Berlin o carte sub titluĭ: «Dresarea animalelor», prin care se reduce cu totul meritul îmblânzitorilor.

Aceştia sunt oamenĭ simpli, fără calităţĭ deosebite, foştĭ lucrătorĭ, calfe de măcelărie etc.

Foarte interesantă este lista pe care o face autorul asupra inteligenţeĭ diferitelor animale.

Iată această tabelă:

1. Animale carĭ se pot dresa prin

înduplecare. Numaĭ în cazurĭ speciale se face apel la instinctele lor primitive. Intre acestea se numěră maimuța, câinele, elefantul.

2. Animale la care frica joacă rolul cel maĭ mare. Inteligența animamalelor ar permite aplicarea înduplecăreĭ, dacă sělbătăcia lor nu ar împiedeca dresarea. Intre aceste se numěră leiĭ, tigriĭ, panterele și pisicele.

3. Un animal, la care înduplecarea are succes în cele maĭ multe cazurĭ: câinele de mare.

4. Animale la carĭ se aplică nu maĭ în cazurĭ esceptionale metodul de înduplecare. La acestea se reușește numaĭ prin inspirare de frică, ca: asinul, calul, capra, șoarecĭĭ și guzganiĭ, papagalul, gâștele, paserile răpitoare, porcul.

5. Animale la a căror dresare n'are nicĭ un efect arta de înduplecare, ci numaĭ foamea: porumbelul, ciocârlanul.

6 Animale carĭ pot fi dresate prin influența musiceĭ: reptilele.

Autorul zice maĭ departe, în opul sěŭ, că îmblânzitorul trebue să fie în prima linie comediant și om foarte îndrăzneț. A îmblânzi un animal nu înseamnă alt ceva de cât a intra în cușca sa, fără a clipi din ochĭ.

Animalele selbatice arată mare frică, când sunt surprinse; ele de frică se întind la pămînt. De momentul acesta trebue să se folosească îmblânzitorul.

Nutrirea animalelor trebue să o facă îmblânzitorul cu un «hocus pocus» dramatic, trebue să plesnească cu biciul, etc.

E o farsă privirea energică a îmblânzitoruluĭ, căcĭ leuluĭ î-ĭ este indiferent că e privit saŭ nu.

Porciĭ se dresează cu biciul. Iĭ învață să balanseze, să aporteze, și-ĭ resplătesc cu zahar și grăsime de vită, de multe orĭ însă și cu biciul.

Reptilele sunt ușor de dresat. Ele simt o mare plăcere când aud musica. Șerpiĭ python sunt aceia cu care se încing șarlataniĭ. Sunt animale foarte blânde. Când cântă cine-va cu harmonica, eĭ es veselĭ din cușca lor.

Puriciĭ se dresează foarte ușor. Iĭ prind și la toate reprezentațiile carĭ le fac sunt provocațĭ de o bucată de cărbune aprins care se pune în dosul lor. Firește că eĭ fug și trag «carul» la care sunt înhămațĭ.

C.

Obiceiuri și Moravuri

Cum se poartă copiiĭ la diferite popoare

In Africa și maĭ cu seamă în țările sělbatice, omul calcă în picioare învěțătura scriptureĭ: «Iți veĭ câștiga pâinea în sudoarea frunțeĭ tale.» Acolo oameniĭ vânează, fac rěsboiŭ, iar restul timpuluĭ dorm și visează pe când femeea, în afară de grijele caseĭ, e ca o vită de jug, purtând sarcinile cele maĭ grele și făcĕnd treburile cele maĭ chinuitoare. E lesne de înțeles că copiiĭ sunt de mare încurcătură pentru dînsa. De aceea, femeea beduină, ca să împace dragostea de mamă cu datoria eĭ d'a munci, își leagă copilul cu un cearșaf de mijloc, la spate, și așa are mâinele libere ca să râșnească grâŭ, să facă mâncare, să spele rufe etc.

Maĭ practice încă sunt femeile indiene. Dânsele de asemenea aŭ aspra meserie de roabe și de animale de forță. Ele iaŭ o scândură, întind copilul pe ea și'l înfașă la un loc cu scândura pe care apoĭ o leagă la spate în călětorie. Când trebue să muncească, atârnă scândura cu copilul de un copac; ast fel copiiĭ sunt ferițĭ de mușcătura animalelor veninoase.

In Brazilia, copiiĭ sunt legațĭ cu o curea pe care mamele o poartă în jurul capuluĭ.

In Asia centrală copiiĭ se leagă de asemenea la spate. Chinezele îĭ învălue într'o bucată de stofă având la colțurĭ panglice pe care le înoadă pe piept. Japonezele își pun copiiĭ în rochie care formează un sac natural; alte mame îĭ atârnă la cingětoare.

In țerile recĭ, copiiĭ sunt înconjurațĭ de marĭ precauțiunĭ. Femeile eschimose și lapone, după ce'ĭ înfașă bine, îĭ bagă în sacĭ de blană din carĭ li se věd numaĭ fețele.

In Suedia, copiiĭ sunt purtațĭ în panere carĭ se iaŭ la braț, ca și târguelile din piață.

In Java femeile își poartă copiiĭ la subțioară ca pe un pachet și le e rușine să'l poarte alt fel.

In sfîrșit, în Rusia, copiiĭ sunt lăsațĭ slobozĭ acasă, și acesta e singurul mijloc ca dînșiĭ să crească bine.

Dragu

Termiții saŭ furnicile albe

Un savant englez, care s'a întors de curênd dintr'o călětorie în Africa de sud, publică următoarele observațiunĭ, pe lângă cele cunoscute deja, asupra termiților saŭ a furnicilor albe:

Termițiĭ trăesc în societățĭ marĭ ca și albinele și se deosibesc în cincĭ categoriĭ: masculiĭ, femelele, soldațiĭ, lucrătoriĭ, carĭ sunt considerațĭ uneorĭ ca larve, și nimfele.

Femela seamănă mult cu masculul și are și ea aripĭ, înainte de împerechiare; însă după ce a fost fecundată, își perde aripele, fie că ele îĭ cad în mod natural, fie că i le rup lucrătoriĭ pentru a o sili să stea pe loc în timpul facereĭ ouělor. Atuncĭ burta eĭ devine enormă; călětorul englez zice că burta poate să dobândească un volum de 1500 de orĭ maĭ mare decât restul corpuluĭ. Această burtă seamănă cu o běșică mare albă cu pete de culoare închisă.

Când vine vremea să facă ouěle, le produce neîntrerupt și în mare numěr. Călětorul asigură că poate să dea 80 000 de ouě în 24 de ore.

Neutriĭ saŭ soldațiĭ, după cum îĭ numesc aproape toțĭ călětoriĭ, se deosibesc foarte mult de masculĭ și de femele. Capul lor este enorm și adesea maĭ mare decât restul corpuluĭ, care este mult maĭ mare și maĭ puternic decât al insectelor reproductoare; gura lor are mandibule (falcĭ) puternice carĭ se încrucișează una cu alta, și aŭ toțĭ aripĭ.

Lucru curios este că nu li se věd ochiĭ și s'ar părea că le lipsește, ceea ce e imposibil, de vreme ce lor le este încredințată paza locuințeĭ comune. Eĭ veghiază ca sentinele, resping năvălirile animalelor străine, lucru pe care'l pot face maĭ lesne ca cele-l'alte insecte de oare-ce mandibulele lor sunt arme puternice. Deosebit de asta, eĭ aŭ însărcinarea d'a sili pe lucrătorĭ la muncă.

Lucrătoriĭ sunt maĭ micĭ decât cele-l'alte insecte și se pare că le lipsesc și lor ochiĭ; n'aŭ nicĭ odată aripĭ și corpul lor este maĭ moale. Lucrătoriĭ sunt arhitecțiĭ *colibelor* de termițĭ; eĭ umblă după hrană, îngrijesc de ouě și de nouiĭ născuțĭ. Eĭ sunt ceĭ maĭ numeroșĭ în termitiere.

Nimfele seamănă foarte mult cu lucrătoriĭ; nu se știe dacă muncesc și ele însă trebue să rěmână în starea aceasta, până la metamorfosă, douĭ anĭ.

Termițiĭ își construesc, cu o dibăcie admirabilă colibĭ de pămênt înalte de peste un metru, și sunt tot-d'a-una maĭ multe colibĭ la un loc, așa că se pare că e acolo un sat de negri.

Fie-care colibă are pe dinăuntru maĭ multe etagiĭ și fie care etaj e despărțit în cămeruțe. Termițiĭ lucrătorĭ, orĭ de câte orĭ voiesc să ajungă de la un punct la altul, nu se arată nicĭ odată la lumina zileĭ ci construesc o galerie de comunicație.

Termițiĭ aduc pagube omuluĭ în sěmănăturĭ și la pomĭ.

Negrilor le plac foarte mult termițiĭ pe carĭ'ĭ gătesc în diferite chipurĭ pentru a'ĭ mânca imediat saŭ pentru a'ĭ conserva.

Alma.

Un caz de canibalism

Asupra unuĭ caz recent de canibalism întâmplat pe insulele Samoa, se anunță din Sidney, următoarele detaliĭ:

Căpitanul german Kohlshohn care se afla pe vaporul «Sea Ghost» şi făcea comerţ pe propria sa socoteală, voise să treacă de la Queensland, pentru ca să descarce marfă, la Kopra. Pe la archipelagul Bismark îşĭ schimbă el planul de maĭ înainte, pentru a merge direct la Bongainsville şi, cu toate avertismentele ce i s'aŭ dat, se hotărî să meargă la insula Buka, deşi aicĭ a fost măcelărită misiunea austriacă sub comanda baronuluĭ Norbeeck. Vaporul ajunse la miezul nopţeĭ înaintea miceĭ insule. Aşteptară până dimineaţa, pentru a găsi un loc bun de ancorat. Fiind-că era ceaţă, căpitanul însuşĭ se urcă pe catart, un ofiţer sta la cârmă iar altul pe bord. Restul echipagiuluĭ eraŭ indigenĭ de pe insulele Bismark. De odată apărură nişte bărcĭ ale indigenilor, carĭ navigaŭ de alungul coastelor, în vreme ce indigeniĭ de pe ele scoteaŭ chiote de bucurie.

In câte-va momente indigeniĭ eraŭ pe bord şi cerură mărfurĭ cu schimbul. Echipagiul tocmaĭ voia să se coboare în magazinele cu marfă, când sosiră şi alte luntre de ale indigenilor. Ceĭ dintêĭ sosiţĭ îşĭ scoaseră cuţitele de la brîŭ şi deschiseră un atac sĕlbatic asupra echipagiuluĭ. Albiĭ se apărară ca leiĭ, doui dintre matroziĭ negri căzură, pe când căpitanul primise maĭ multe loviturĭ cu lancea. El rĕuşi să pună mâna pe un topor, cu care culcă la pamênt pe douĭ indigenĭ. In sfîrşit, rănit de moarte, căzu şi el.

Indigeniĭ de pe insula Buka plecară cu cadavrele echipagiuluĭ şi cu douĭ negri, cărora le dăruiseră de o cam dată viaţa. Acum pe insulă începură serbările triumfale Prizonieriĭ fură aruncaţĭ legaţĭ într'o luntre, iar cadavrele pregătite pentru mâncare. Cadavrul căpitanuluĭ nu se afla între acestea. de oare-ce fusese aruncat peste bord. Sĕlbateciĭ începură a mânca şi a bea rachiŭ, dintr'un mare butoiŭ, pe care'l luară de pe vapor.

Ceĭ douĭ prizonierĭ rĕuşiră să scape şi după ce rătăciră vr'o două zile pe mare, fură aflaţĭ de o corabie de comerţ şi aduşĭ la Queensland.

Din ABISINIA

(Indigenĭ. — Religiunea şi obiceiurile lor. — Cum se iubeşte şi cum se rĕzbună).

Aspectul general al Abisinieĭ ne oferă nişte munţĭ curbaţĭ, încoronaţĭ de platourĭ întinse şi tăiaţĭ de văĭ pe carĭ le udă nişte rîurĭ micĭ şi pline cu peştĭ.

In general oraşele sunt puţin populate, dar foarte întinse. Unele, ca Gondar, aŭ nişte bisericĭ carĭ sunt maĭ frumoase ca cele maĭ măreţe edificiĭ din Europa.

Abisinieniĭ sunt slabĭ şi de talie mijlocie. Dotaţĭ cu toate astea de o mare vigoare, de o agilitate extremă, sunt cavalerĭ excelenţĭ. Iubesc agricultura şi muncesc cu pasiune. Sunt de alt-mintrelea foarte industrialĭ, bravĭ şi ospitalierĭ. Copţĭ [1]) şi schismaticĭ, nu voesc să recunoască supremaţia papeĭ. După cum profesează pentru mumele lor un respect, un amor minunat, duc cultul Fecioareĭ Maria până la adorare.

«La noĭ, zic eĭ, mama e a tot puternică, ea porunceşte, eĭ trebue să te adresezĭ, D-zeŭ care e mult maĭ perfect de cât noĭ, a trebuit cu toate astea să se supue aceleia care i-a dat lumina zileĭ» ; pe femee o adoră şi imploră toţĭ abisinieniĭ.

Când călĕtoreştĭ în ţara lor, cel maĭ bun paşaport e un «cordon de mătasă albastră», purtat dedesuptul vestmintelor de gât, cu care lucru te facĭ protejat de Fecioara Maria, îţĭ atragĭ toate simpatiile, ţi se deschid toate uşile şi scapĭ de orĭ ce pericol.

Femeile sunt frumoase. Aŭ pelea curată ca a Neapolitanelor ; ochiĭ marĭ, plinĭ de expresiune ; nasul mic şi drept, talia sveltă şi perfect adusă, părul fin de un negru frumos ca ebenul, toată figura încântatoare şi seducătoare. Nu vezĭ la ele nicĭ o prefăcătorie. Citeştĭ în ochiĭ lor ca într'o carte deschisă, amor saŭ indiferenţa, ură saŭ dispreţ, rĕsbunare saŭ ertare.

Incă maĭ mult, în această ţară cu obiceiurĭ ciudate, limbagiul ochilor joacă un rol important, adesea orĭ provocaţiunile şi declaraţiunile se exprima printr'un gest, fără a se pronunţa o singură vorbă. In mijlocul uneĭ adunărĭ unde damele îşĭ arată puterea lor de seducere, un galant observă vre-o oare-care frumuseţe carĭ îl încântă. El pune cu eleganţă, în partea dreaptă a nasuluĭ, vêrful degetuluĭ mic, *plin cu inele*, şi aruncă asupra cocheteĭ o privire lungă, întrebatoare.

Această mimică însemnează : îţĭ pun la picioare inima şi averea mea, primeştĭ ?

Şi evantaliul, prin mişcarea ce face, dă singur rĕspunsul, favorabil saŭ nefavorabil.

Pentru vendetta[2]), din contră, iată ce se face : ofensatul se prezintă la locuinţa rivaluluĭ sĕŭ, a inimiculuĭ sĕŭ, în timpul lipseĭ sale. Servitorul deschide uşile şi, dinaintea luĭ, în camera stăpânuluĭ sĕŭ, rivalul lipeşte de sabia spânzurată de zid, o ramură de *ocher* (o plantă foarte veninoasă) ; apoĭ reazimă o mică hârtie pe care îşĭ pune numele şi ora la cât a venit. Până în 24 ore lupta începe între cele două familiĭ, şi bătăĭ teribile se fac nu numaĭ între adversarĭ dar adesea orĭ între partizaniĭ celor două familiĭ.

[1]) Copţĭ originarĭ din spre partea Egiptuluĭ.

[2]) Rĕsbunare.

Varietăţĭ

Un elefant care prinde un leŭ scăpat. — Intr'o menagerie instalată la Barnsley în Anglia, un tînĕr leŭ a scăpat din colivia sa. Oameniĭ menagerieĭ alergară înarmaţĭ de cângĭ de fer şi încercară să prindă pe leŭ, însă truda le fu de geaba. Vĕzênd aşa, elefantul, care umbla slobod prin menagerie, aşteptă momentul ca leul să treacă pe lângă dînsul şi atuncĭ îl înhăţă d'o dată cu trompa şi'l ţinu în loc până ce oameniĭ menagerieĭ veniră şi'l legară pentru a'l duce îndĕrăt în colivie.

—x—

Distrucţiunea aligatorilor în Florida. — De la 1880 încoace, vînĕtoriĭ aŭ distrus peste $2^1/_2$ milioane de aligatorĭ (crocodilĭ), numaĭ în Statul Florida (America de Nord) Această vînătoare înverşunată a dat roade : aligatoriĭ aŭ început să dispară din ţară. Eĭ cresc foarte încet : la vêrsta de un an. sunt lungĭ numaĭ de 12 degete ; la 12 anĭ aŭ o lungime de două picioare şi tocmaĭ la 50 de anĭ ajung la deplina lor desvoltare. Se crede că eĭ trăesc peste 200 de anĭ.

Aligatoriĭ sunt maĭ micĭ de cât crocodiliĭ africanĭ, dar adese orĭ rĕpesc şi eĭ copiĭ maĭ marĭ de 12 anĭ.

—x—

Şearpele mâncător de şerpĭ. — Dacă lupiĭ nu se mănâncă între dînşiĭ, nu e tot aşa cu şerpiĭ saŭ, cel puţin, cu un şearpe numit pentru aceasta ofiofagul, (ophiophagus claps) care nu se hrăneşte de cât cu şerpĭ.

Un ofiofag foarte mare a sosit la grădina de aclimataţie din Paris ; e cel maĭ primejdios dintre şerpiĭ veninoşĭ.

E tot d'a-una în mânie ; flueră într'un chip spăimântător. Ridicat în coadă, cu gâtul mereŭ umflat, acest teribil reptil se aruncă contra geamurilor cu grilaj ale coliviei sale pe carĭ se încearcă a le muşca şi le umple cu balele sale înveninate.

Anul II.—No. 87. 10 BANI IN TOATA ȚARA București, Miercurĭ, 23 Decembrie, 1898

ZIARUL CĂLĔTORIILOR

ŞI AL INTÊMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Leĭ 4.50 pe an în toată țara
» 2.50 « 1/2 « « «
Abonațiĭ pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĔTORIILOR
apare o dată pe sĕptămână
— MARȚEA —

MORAVURI CURIOASE INDIENE. — (Vezĭ explicația)

Moravurĭ curioase indiene

La indieniĭ de la nordul Americeĭ de Sud, numaĭ autoritatea tatăluĭ e recunoscută. Insă, sunt populaţiĭ la carĭ, de şi se recunoaşte autoritatea tatăluĭ ca absolută, este şi un şef de trib care de asemenea trebue ascultat.

Când indianul vrea să se însoare, trebue să îndeplinească aceste condiţiunĭ: să fie în vêrstă de cel puţin 15 anĭ, să fie capabil a'şĭ hrăni familia, să aibă un ogor săpat, gata d'a primi sămânţa.

Deosebit de asta, trebue să'şĭ câştige tovarăşa de viaţă prin suferirea unor chinurĭ carĭ să dovedească dragostea sa pentru viitoarea sa ne vastă şi dispreţul sĕŭ pentru durerile corporale.

Ast fel, la unele triburĭ, candidatul de însurătoare e întins pe cele două petre unde se găteşte mâncarea şi se face un foc mare lângă dînsul (vezĭ ilustraţia pag. I). Dacă poate să sufere durerea până să ardă pânza cu care e înfăşurat şi să i se ridice băşicĭ pe piele, atuncĭ i se dă îndată fata ce şi a ales; dacă, din contra, se scoală d'o dată, când îl atinge focul, şi o croeşte de fugă, atuncĭ căsătoria luĭ se amână cu un an, când trebue să se facă o nouă încercare.

Dacă însă are banĭ destuĭ ca să cumpere pe fată de la părinţiĭ eĭ, atuncĭ e scutit de proba foculuĭ.

De obiceiŭ, indieniĭ îşĭ iaŭ neveste din tribul lor. Insă maĭ înainte se întâmpla că, în urma unuĭ rĕsboiŭ, femeile captive deveniaŭ soţiile acelora carĭ le făceaŭ prizoniere.

Bărbatul şi nevasta se pot despărţi dacă n'aŭ făcut un copil în anul dintêĭ al căsnicieĭ. Insă dacă e la mijloc un copil, căsnicia nu se poate desface în nicĭ un chip.

Monogamia este admisă în general însă se găsesc cazurĭ numeroase în carĭ bărbaţiĭ aŭ câte maĭ multe femeĭ, şi alte cazurĭ maĭ rarĭ, în carĭ o femee are maĭ mulţĭ bărbaţĭ.

La triburile carĭ locuesc în partea de sus a Orenoculuĭ, Macos, Mariquitarĭ şi Curiobanos, numĕrul fetelor este maĭ mic de cât al băeţilor.

Am întâlnit adese-orĭ două fete la şease şi chiar la şeapte băeţĭ. Aceştĭ indienĭ răpesc une-orĭ femeĭ de la tribul învecinat Guaharibos; în cele maĭ multe cazurĭ, temêndu-se de represaliĭ, preferă să trăiască câte treĭ-patru inşĭ cu aceeaşĭ femee.

Am vĕzut maĭ multe familiĭ de astea în carĭ domneşte cea maĭ deplină înţelegere între bărbaţĭ.

Mamele aŭ autoritate asupra fiuluĭ lor până la etatea de 7 anĭ, adecă până ce copilul însoţeşte pe tatăl sĕŭ la vînătoare saŭ la pescuit; în urmă mamele îşĭ perd tot dreptul asupra fiuluĭ lor, care ţine loc de şef al familieĭ când tatăl lipseşte.

In cele maĭ multe triburĭ, rolul femeeĭ este dintre cele maĭ mizerabile; ea trebue să muncească pentru toţĭ.

Nu e primită la nicĭ o reunire, la nicĭ un consiliŭ de familie, şi e pedepsită aspru când ar fi măcar bănuită că a aflat un secret al bărbaţilor.

Obiceiul cel maĭ ciudat este că, atuncĭ când femeea naşce un copil, nu dînsa zace în pat ca lĕhuză, ci bărbatul eĭ.

Acesta se leagă la burtă, la cap şi geme, pe când femeea trebue să se scoale şi să muncească.

In tot timpul cât stă în pat (patru zile), bărbatul primeşte felicitările amicilor sĕĭ şi trebue să se păzească d'a se scărpina cu unghiile pentru ca să nu 'I se îmbolnăvească copilul; dacă simte mâncărime pe corp, trebue să se scarpine cu o surcea de un anumit lemn care are proprietatea d'a da sănĕtate şi viaţă lungă copiluluĭ.

Viaţa ordinară a indianuluĭ trece în cea maĭ mare linişte. Nicĭ odată nu se aud strigăte de glasurĭ, nicĭ certe, şi singurele sgomote ce se disting prin sate sunt strigătele copiilor şi lătratul câinilor.

Convorbirea între indienĭ, în colibele lor saŭ în pădure, seamĕnă cu un murmur ale căruĭ sunete nu se pot distinge fără o obicinuinţă îndelungată.

Aceeaşĭ linişte domneşte şi în discuţiunile sfaturilor ţinute de şefiĭ de familie. De maĭ multe orĭ am avut ocazia să mĕ aflu în aceste întrunirĭ şi am constatat că indieniĭ aŭ uniĭ pentru alţiĭ un mare respect.

Conversaţiile obicinuite ca şi discuţiile cele maĭ violente, se fac cu jumĕtate de voce.

In chipul acesta, reunirile lor durează une orĭ zile întregĭ şi am avut eŭ însumĭ de suferit numeroase întârzierĭ din această cauză, maĭ cu seamă una de 12 zile în cursul cărora indieniĭ aŭ discutat în faţa mea şi cu mine d'împreună, spre a vedea dacă pot să'mĭ dea oamenĭ necesarĭ pontru a'mĭ continua călĕtoria spre Demerara.

J. Chaffanjon.

10.000 de anĭ
INTR'UN SLOIU de GHIAŢĂ

Povestire fantastico-ştiinţifică
de
L. BOUSSENARD

CAP. VII

Amărăciune şi desamăgire. — O omenire retrasă din afacerĭ. — D. Sinteză constată că nu totul e bun în lumea noastră îmbĕtrânită. — Prin spaţiŭ. — Conversaţie edificătoare la limitele extreme ale atmosfereĭ. — Iar constituţiunea cerebralilor. — Vechile armate. — Liga pat ioţilor. — China Orientală. — Vulcanul. — Pe o mică insulă. — Mormêntul d-luĭ Sinteză

Numaĭ de 24 de ore d. Sinteză a înviat şi deja dînsul se simte cuprins de o plictiseală de moarte după starea febrilă din primul moment.

Intors la viaţă cu întreaga'ĭ inteligenţă şi mulţumită facultăţeĭ sale de asimilare precum şi ajutoruluĭ ce I-aŭ dat găzduitoriĭ sĕĭ, a putut să capete o cunoştinţă destul de întinsă despre lumea veaculuĭ al 119-lea şi lumea aceasta nu'I lasă de cât amărăciune şi desamăgire.

Maĭ întêĭ, vechile sale concepţiunĭ despre omenirea viitoare eraŭ diametral opuse de ceea ce vĕzu în realitate când se deşteptă în casa de porţelan, pătruns de fluidul emis de cerebralĭ.

De aci îĭ venea desamăgirea, nu numaĭ pentru că nicĭ una din problemele marĭ pe carĭ şi le pusese odinioară nu fusese deslegată dar şi pentru că unuĭ om de valoarea sa nu'ĭ place să se înşele. După ideile sale de la început, problemele astea n'aveaŭ trebuinţă de atâta trecere de anĭ pentru a li se cunoaşte soluţiunea ce luaseră ideile contimporanilor actualĭ.

Deosebit de asta i se părea foarte îmbĕtrânită această omenire pe care la început o crezuse, cu drept poate, isbită de stagnaţiune.

— Oamenĭ carĭ adorm pe o planetă ce se rĕceşte, se gândia dînsul, şi carĭ nu maĭ inovează nimic, ci se mulţumesc să tragă toate foloasele putincioase din domeniul intelectual lăsat moştenire de strămoşiĭ noştri.

Pămêntul, micşorat ca zonă locuibilă, unificat ca rasă şi ca produse şi devenit chinez, i se pare ca şi China închisă în vechea cingĕtoare de cărămidă prin care odinioară nu puteaŭ trece ideile, obiceiurile, svonurile, aspiraţiunile d'afară.

Această unificare nu este ea de alt fel cauza unică a acesteĭ stagnaţiunĭ în sensul că ea a făcut să înceteze lupta crâncenă pentru viaţă, acea luptă care creiază trebuinţĭ, dă carieră tuturor instinctelor, triumfă asupra elementelor şi face să [illegible] că geniile?

Şi adăogă în [illegible]

— O omenire retrasă din afacerĭ!
De altă parte, trebue să spunem asemenea, că admiraţiunea sa din primul moment, fusese rĕŭ sdruncinată de vizita sa la muzĕul preistoric.

Prostiile grămădite în acel loc şi desvoltate cu acea îndrăzneală a ignoranţeĭ, comentariile acelea nebuneştĭ şi restauraţiunile acelea caraghioaze îĭ inspiraseră o rezervă înţeleaptă cu privire la cele-l'alte minunĭ ce trebuiaŭ să i se maĭ arate.

Sistemul de corespondenţă între planete i se părea de sigur ingenios însă cu totul înapoiat, — maĭ bine zis, chinezesc, — de oare-ce munca oamenilor înlocuia pe aceea a maşinelor saŭ a elementelor.

Ce mult i ar fi plăcut luĭ, îndrăzneţuluĭ care nu se dăduse în lăturĭ de la nimic, să înlocuiască această operaţiune, maĭ mult originală de cât măreaţă, prin magnetism stelar, prin electricitate saŭ chiar prin atracţiunea propriŭ zisă.

Răsfoise în curs de maĭ multe ore archivele observatoruluĭ, se uitase prin telescopul monumental, recunoscuse semnalele ce plecaŭ din Marte. Şi pe urmă?

Dacă semeniĭ D luĭ Unchiaş vor fi fost tot atât de ingenioşĭ în interpretarea lor ca şi în definiţiunea ce dădeaŭ obiectelor preistorice, atuncĭ istoria luĭ Marte trebuia să fie o ţesătură de caraghioslâcurĭ inter-astrale.

Şi totuşĭ, fiinţele astea turnate ca într'unul şi acelaşĭ tipar, oameniĭ aceştia cu capul mare, aceştĭ blânzĭ enciclopediştĭ, posedă un privilegiŭ incomparabil, care face din eĭ creaturĭ deosebite, cu adevĕrat superioare omenireĭ de pe timpul d-luĭ Sinteză.

De aci îĭ veni o amărăciune de care nu putea să scape, căcĭ inferioritatea sa corporală i se părea cu atât maĭ penibilă cu cât avea trebuinţă să facă prin sforţare cea maĭ mică mişcare.

Şi când se gândia că fiinţele astea, aşa de minunat înzestrate, posedând aşa intensitate de fluid, nu ajunseseră încă a întrebuinţa de cât aproape esclusiv forţe omeneştĭ!

Ce minunĭ n'ar fi sĕvĕrşit dînşiĭ dacă ar fi întrebuinţat şi forţele natureĭ, dacă ar fi creiat maşinĭ în raport cu organizaţia lor, dacă ar fi orânduit lucrurile să opereze în mare în loc să se consume astfel în zadar pe eĭ înşişĭ!

Să imobilizese prosteşte maĭ multe sute de miĭ de oamenĭ punêndu'ĭ să întoarcă pânze albe şi negre, când ar fi fost destuĭ o mie, cu câţĭ va chilometri de sîrmă şi cu un oare-care numĕr de aparate din acelea cu carĭ oameniĭ se serviaŭ în secolul al XIX lea pentru îndouitura ziarelor!

Oameniĭ aceştia nu cunosc oare principiul transportăreĭ forţelor?

Şi d. Sinteză, care se simte din ce în ce maĭ mult redevenind omul prostuţ de odinioară, ajunge a stabili între prezent şi trecut comparaţiunĭ carĭ nu sunt de loc în favoarea celuĭ dintĕĭ.

Ah! de n'ar fi numaĭ acea admirabilă levitaţiune!

Unde ar fi aceĭ grozavĭ cerebralĭ dacă, întocmaĭ ca şi strămoşiĭ lor preistoricĭ, ar fi înlănţuiţĭ de pământ!

Totuşĭ, cu toate recriminările pe carĭ d. Sinteză n'ar vrea să le arate găzduitorilor sĕĭ, dînsul e nevoit să recurgă iar la dînşiĭ pentru a'şĭ continua călĕtoria de cercetare în jurul pământuluĭ.

Şi nu e acesta cel maĭ mic motiv al sĕŭ de nemulţumire ci se gândeşte că nu se poate izola nicĭ un moment, ca să vadă, să studieze, să admire saŭ să critice fără să fie în voia aceluĭ grup de oamenĭ carĭ'l ridică şi duc în atitudinĭ de apoteoză.

Dacă n'ar fi avut această legitimă satisfacţiune de dat curiozităţeĭ sale şi maĭ legitime, eĭ bine, atuncĭ dînsul, săturat cum era de acea viaţă nouă, încredinţat de alt fel de inferioritatea sa, n'ar fi voit alt-ceva de cât să regăsească uitarea vecînică pe blocul de ghiaţă.

Glasul luĭ Ta Lao Yé, a căruĭ blândeţă enervantă începe să'l supere, îl vesteşte că e curând timp de plecare.

Şi grupul care, ca şi corul din tragedia antică, e tot-d'a-una gata să dea replica, înconjură pe Shien-Chung spre a'l transporta în locurile cele maĭ depărtate.

Shien Chung se dă în mâinele grupuluĭ sĕŭ iar Ta-Lao Yé face semnalul de plecare, înştiinţând pe numitul Shien-Chung că ocolul lumeĭ o să se continue de la apus spre rĕsărit, maĭ încet saŭ maĭ repede, după cum va hotărî călĕtorul.

— Eĭ bine, transportaţi mĕ în extremul orient acolo unde se află continentul bănuit saŭ, maĭ bine, prezis de mine şi ale căruĭ baze aŭ fost constituite de necunoscuta lucrare a coraliilor.

«Am studiat în deosebĭ acea regiune, am colaborat chiar la formarea acestuĭ continent şi mi ar părea bine să am cunoştinţă de configuraţia luĭ actuală.

La aceste cuvinte, d. Sinteză se simţi ridicat şi transportat dintr'o singură aruncătură la limitele extreme ale atmosfereĭ respirabile.

Apoĭ grupul al căruĭ centru îl formează, începe să se mişte lateral cu atmosfera, cu o iuţeală ne-maĭ auzită; totuşĭ d. Sinteză zăreşte o panoramă ne-terminabilă.

Ar crede cine-va că această fulgerătoare viteză împedică vederea obiectelor şi a locurilor saŭ cel puţin o face nehotărîtă, confusă. Asta nu e adevĕrat. Saŭ că forţa psihică pe care i o daŭ cerebraliĭ îĭ întăreşte facultăţile orĭ îĭ creiază altele nouĭ, saŭ că înălţimea la care se face translaţia înlesneşte percepţiunea uneĭ regiunĭ vaste în întregul eĭ; în tot cazul d. Sinteză e uimit de limpezimea vedereĭ sale.

Aci era Sudanul cu pustiile luĭ de nisip; az locurile astea sunt acoperite de verdeaţă groasă şi brăzdate de o mulţime de cursurĭ de apă carĭ se ramifică la infinit în mijlocul aceluĭ pământ transformat pe care'l înviorează.

Dincolo trebuia să fi fost Egiptul de sus cu fluviul Nil ale căruĭ braţe superioare formează un lac imens de apă dulce, după cum afirmă Ta-Lao-Yé.

Din contra, marea Roşie a dispărut, dimpreună cu golful de Aden. A dispărut asemenea oceanul Indian din care aŭ rĕsărit pământurĭ nouĭ carĭ s'aŭ lipit de Somal, de insulele Laquedive şi Maldive; s'aŭ unit cu Ceilanul şi cu punctul de miază zi al Indieĭ, şi aŭ umplut tot spaţiul cuprins între golful de Ossan şi ecuator d'asupra căruia se întinde o Mediterană vastă.

S'aŭ umplut asemenea şi golful de Bengal, golful de Siam între carĭ se întindea odinioară, ca şi nişte spate de continent înecat, îngusta peninsulă de Malaca.

Sumatra, Borneo, Java, Celebele, Filipinele nu maĭ formează de cât un singur pământ care se uneşte cu regatul de Siam, cu Cochinchina şi cu China.

Nu maĭ e de cât o Asie Meridională lipită de Africa centrală şi întinzêndu se departe până la extremul orient unde a fost oceanul Pacific şi Oceania.

Şi pretutindenĭ d. Sinteză constată această uriaşă vascularisaţie a sistemuluĭ hydrografic, prin ajutorul căreia toate aceste pământurĭ, vechĭ saŭ nouĭ, sunt udate din belşug.

Pretutindenĭ aceeaşĭ vegetaţie foarte bogată, pretutindenĭ aceleaşĭ produse tropicale modificate de prezenţa produselor zoneĭ temperate, pretutindenĭ de asemenea o populaţiune foarte deasă cu casele eĭ uniforme, cu oraşele eĭ tăcute, cu robiĭ eĭ aşezaţĭ la pământ.

— S'a isprăvit, zise dînsul cu oare-care amărăciune în voce. Nu maĭ rĕmâne nimic din configuraţiunea lumeĭ vechĭ, absolut nimic. Animalele sĕlbatice, chiar paserile aŭ dispărut aproape cu totul.

— Însă speţele de paserĭ folositoare aŭ fost de mult domesticite, rĕspunse Ta-Lao-Yé.

«Cum am uitat eŭ de a'ţĭ spune asta?

«Mao-tşiniĭ aŭ cirezĭ de vite pentru subsistenţa lor, vite de greutaţĭ saŭ vite de călĕtorie, pentru a'ĭ ajuta în lucrările lor. Dînşiĭ cresc pa-

sĕrile pentru folosința lor, ba chiar și pentru agrementul lor.

«Din nenorocire, ne-a fost cu neputință să curățim pămêntul de insecte și de reptile carĭ mișună în unele locurĭ.

«Orĭ-cum, noĭ putem spune că aproape totalitatea pămêntuluĭ disponibil este utilizată.

— Și d-voastră trăițĭ tot-d'auna în pace? Locuitoriĭ din diferite regiunĭ, saŭ cel puțin din diferite emisfere, nu se ceartă nicĭ odată? Nu sunt nicĭ odată la d-voastră lupte, ideĭ de robire, de dominație?

— Când îțĭ spun că nu e decât o singură țară, fără State, fără frontiere... și că țara asta e pămêntul întreg?... Pămêntul locuit de o singură rasă.

(Va urma)

Legende indiane

Amantul Morțeĭ

Aceasta e legenda rîulețuluĭ Tarivi din partea orientală a munților Tumuc Humac, culeasă de călĕtorul francez Coudreau din gura indienilor:

Tupan, tatăl indienilor, locuește d'asupra norilor; spațiile goale ale ceruluĭ sunt casa sa.

Tupan avea odinioară un fiŭ care se numia Yeci și care, obosit d'a trăi mereŭ cu duhurile, voi să vadă pămêntul unde trăesc oameniĭ.

Yeci era mare și avea pĕr blond; era frumos și oameniĭ ziceaŭ: «Copilul acesta o să fie un om mare».

Când Yeci se ducea să taie lemne, n'avea decât să zică: «Tupan, părintele meŭ, dă-mĭ lemne», și copaciĭ cădeaŭ de la sine. Când se ducea la vînătoare saŭ la pescuit, n'avea decât să zică: «Tupan, părintele meŭ, dă-mĭ de mâncare», și numaĭ decât peștiĭ ceĭ maĭ frumoșĭ și căprioarele cele maĭ grase veniaŭ să stea lângă dînsul.

La satul sĕŭ n'avea servitorĭ, însă n'avea decât să se gândească în sine: «Vreaŭ să am servitorĭ» și îndată veniaŭ toțĭ oameniĭ ca să'l servească.

Când veciniĭ sĕĭ eraŭ bolnavĭ, dînsul n'avea decât să se preumble prin pădure și mâinele sale nimeriaŭ buruienile carĭ vindecaŭ boala.

Yeci se gândia: «Aș vrea să fiŭ iubit», și atuncĭ, toate fetele cele maĭ frumoase veniaŭ una după alta și'ĭ ziceaŭ: »Yeci, eștĭ frumos și te iubesc». Și toate se siliaŭ pe rând să'ĭ facă viața frumoasă. Însă Yeci nu putea să iubească. Fiiĭ luĭ Tupan nu pot să iubească.

Yeci avea tot, știa tot, putea tot, afară de un singur lucru: Nu putea să fie fericit.

Intr'o zi, preumblându se pe potecele munților, vĕzu o femee mare, albă, care'ĭ se păru mult maĭ frumoasă decât fetele ce vĕzuse până atuncĭ. El o urmă pe cărările munților, însă femeea mare, albă, nu se opri. Adese orĭ întorcea capul și'ĭ zîmbia.

D'odată dispăru.

Yeci rĕmase cu amintirea femeeĭ albe în inimă «Nimic nu e așa frumos ca dînsa, se gândia el, nimic nu e așa mare. Numaĭ ea este vredni ă d'a fi iubită. Privirea eĭ este ca privirea tatăluĭ meŭ Tupan când glasul luĭ vorbește între noriĭ încărcațĭ de foc».

Intr'o zi Yeci era la rĕzboiŭ și curagiul sĕŭ îl împinse în cel maĭ mare vêrtej al lupteĭ. El vĕzu maĭ multe măciucĭ ridicate asupra capuluĭ sĕŭ și maĭ multe săgețĭ gata să'ĭ străpungă peptul. Atuncĭ femeea mare, albă, i se arată din noŭ și zîmbetul eĭ era blând, trist și drăgălaș.

Yeci nu muri în rĕzboiŭ. Dar îĭ era frică să nu moară de când tatăl sĕŭ Tupan îl condamnase să trăiască neîncetat în mijlocul oamenilor.

Altă dată Yeci fu mușcat de un șarpe foarte veninos și simți că moartea îl cuprinde. Chipul femeeĭ albe, cu zîmbetul nehotărît, rĕsări din noŭ înainte'ĭ și nu muri nicĭ atuncĭ.

Yeci nu maĭ iubea acum de cât pe femeea mare, albă.

O căuta pretutindenĭ, în pădurĭ, pe ape, în rĕsboaie și o chiema noaptea în evocările vrăjitorilor.

Femeile și fetele, gloria d'a face prizonierĭ, bucuria d'a da mese marĭ, gândul d'a avea fiĭ numeroșĭ, toate astea n'aveaŭ nicĭ un farmec pentru el.

Intr'o zi, la apusul soareluĭ, în ceasul când tristeța sereĭ se coboară pe pămêntul obosit, femeea mare, albă îĭ apăru iar pe o cărare strâmtă și povârnoasă.

Se repezi după ea, însă dânsa 'l opri cu un gest și de astă-dată vorbi:

«Și eŭ te iubesc, zise dînsa cu un zîmbet trist, însă Tupan nu vrea ca să ating pe nimenĭ. Tu, dacă mĕ atingĭ, morĭ îndată. Fugĭ. Caută plăcerea acolo unde ea se găsește, în rĕsboaie, în zîmbetele femeilor, în serbărĭ marĭ și în evocările vrăjitorilor.»

Cu toate astea, într'o livede, pe căldura năbușitoare de la amiazĭ, dînsul revĕzu pe femeea mare albă dormitând la umbra unuĭ acaju.

Se repezi la dînsa și o strînse ferbinte în brațe. Insă vĕzu că dînsa n'avea inimă. Forma și zîmbetul eĭ nu eraŭ de cât o aparență. Și pe când Yeci se prefăcea în fum care se rădica în aer, femeea mare, albă se ridică și se duse încet fără să se maĭ uite îndĕrăt.

Femeea mare, albă era moartea. De atuncĭ, nicĭ un copil al luĭ Tupan n'a fost fericit pe pămênt.

Haralamb.

Regimul terorist în Peking

Un călĕtor german, care se află acum în capitala imperiuluĭ ceresc, trimite o corespondență ziaruluĭ «München er Allg. Zeitung», din care extragem următoarea descriere a cruzimeĭ împĕrăteseĭ-vĕduve a Chineĭ:

«Toate persoanele bănuite că ar simpatisa cu detronatul împĕrat, care se află în închisoare, sunt pedepsite. Chiar și sclavele din harem aŭ căzut victime furieĭ eĭ.

«Sĕrmanele fete aŭ fost duse în curtea așa numită a cedrilor și aci aŭ fost sugrumate fără ca ele să afle pentru ce. Maĭ mulțĭ eunucĭ aŭ avut aceeașĭ soartă, cu deosebire că aceștia aŭ fost decapitațĭ. Aŭ maĭ fost ucise patru cameriere ale defuncteĭ soțiĭ a împĕratuluĭ. Acestea aŭ fost denunțate, că ar fi trimis otravă împĕratuluĭ prizonier, ca să poată ast-fel să otrăvească pe «usurpatoarea».

Impĕratul, care n'avea nicĭ o înclinațiune față de soția sa, nu vĕzuse pe aceste cameriere și, prin urmare, denunțarea nu a fost adevĕrată. Aceste cameriere, fiind de familiĭ aristocrate, aŭ trebuit să moară și părințiĭ lor. Execuțiunea s'a sĕvêrșit în interiorul palatuluĭ prin mâna călăuluĭ secțieĭ pentru «paza afacerilor interne».

«Zilele trecute s'a sĕvêrșit iarășĭ o execuțiune. Aŭ voit iarășĭ să prindă un «conspirator», a căruĭ intențiune ar fi fost să asasineze pe împĕrăteasa. Acest acuzat a fost vĕzut preumblându-se împrejurul palatuluĭ, având un cuțit la brâŭ. Asemena aŭ fost acuzațĭ tatăl și fratele sĕŭ.

«Ast-fel de scene se petrec zilnic în Peking.

AMINTIRI DINTR'O CĂLĔTORIE IN ORIENT

— Urmare —

VECHIUL EGIPT

Drumul spre Piramide

O șosea plantată cu arborĭ frumoșĭ duce de la Cair la piramidele de la Gizeh. Pe marginea stângă a fluviuluĭ, la extremitatea poduluĭ, se ține dimineața un târg indigen foarte curios, dar al căruĭ miros nu îl cam pot suferi nasurile delicate.

Să trecem. De-a lungul drumuluĭ, oameniĭ se rad; instalațiunea unuĭ bărbier e simplă și ingenioasă. Clientul se așează jos. Bărbieul îșĭ ascute repede briciul pe brațul sĕŭ servindu-se de el ca de o pele pentru ascuțit și într'un minut el rade capetele cele maĭ stufoase. E obiceiul în Orient de a'șĭ rade capul, și uniĭ credincioșĭ păstrează în stânga o șuviță de pĕr lungă, de care,

se zice că Mahomet îĭ va ridica în Paradis.

Drumul era plin de lume care se ducea la târg, unii pe jos, alţiĭ pe că mile marĭ cât nişte case, iar alţii călărĭ pe măgarĭ.

Femeile felahe sunt numeroase pe aci, sunt maĭ bine făcute şi amintesc statuele descoperite de curând.

Costumul lor e foarte simplu: o că maşe lungă albastră şi un voal la fel, de la cap până la picioare. Ele duc la târg diferite produse casnice spre a le vinde. Unele duc în spinare câte un copil, care are faţa acoperită de muşte, pe care el le suferă fără a ţipa. Adevăraţiĭ fiĭ aĭ Orientuluĭ, de micĭ sunt răbdătorĭ.

Şoseaua e stropită cu îngrijire căcĭ apa nu lipseşte. Nilul e aproape.

Ca la cincĭ sute de metri înainte de Piramide, câţĭ va arabĭ, al căror meşteşug e de a servi ca călĕuze la călĕtorĭ, staŭ pe marginea drumuluĭ şi aşteaptă clienţiĭ.

Piramidele de la Gizeh sunt treĭ: piramida luĭ *Cheops*, cea maĭ înaltă (147 metri), piramida luĭ *Chefrem* şi acea a luĭ *Mykérinos*. Nicĭ un monument din lume nu se poate compara în volum şi în greutatea materialelor cu aceste piramide. Blocurile de piatră aŭ fost scoase din carierele de la Fourah din lanţul de munţĭ Mokattan, care e în faţa lor şi sprijineşte citadela Cairuluĭ.

Ascensiunea piramidelor nu e grea; te urcĭ pe o scară. In adevĕr că treptele nu sunt comode; sunt de 1—1,20 m. depărtare una de alta. Scara decĭ lasă de dorit.

Piramida luĭ Chéops e cea maĭ uşor de urcat.

Douĭ beduinĭ solizĭ te apucă de braţe, un altul de la spate, te ridică şi hop eştĭ sus pe cea l'alte treaptă.

După 25 de minute de gimnastică de felul acesta eştĭ în vîrful piramideĭ.

Dacă picioarele nu'ţĭ sunt destul de solide atuncĭ Abdallah, care conduce caravana şi care se pretinde puţin doctor, îţĭ dă răgaz de odihnă.

El merge în capul caravaneĭ şi arată drumul, evită pericolele şi alege ici colo câte o piatră mare pentru a te repauza. Trebue să evitĭ să priveştĭ înapoĭ, căcĭ îţĭ vine ameţeală şi rişcĭ să te scoborĭ sărind din piatră în piatră.

Viaţa 'ţĭ-e în mâinele călăuzelor. Eĭ ştiŭ asta şi cu toate că sunt cinstiţĭ şi supuşĭ unuĭ regulament sever, tot îţĭ cer la fie-care haltă câte un bacşiş. Dacă aĭ regulat de maĭ înainte preţul şi dacă punga ţi e jos, poţĭ scăpa fără a fi jefuit.

Vîrful piramideĭ e un platoŭ unde se află un catart.

Aerul e subţire şi vederea fermecătoare. In partea Niluluĭ se vede valea frumoasă în care curge argintiŭ fluviul între două covoare de verdeaţă, apoĭ Cairul cu palatele şi moscheele sale strălucitoare, şi maĭ departe citadela se distinge în azurul ceruluĭ.

De partea cea l'altă se întinde pustia. Nimic de cât o câmpie de nisip, imensă şi monotonă. Contrastu e uimitor.

Marea piramidă adăposteşte mormîntul luĭ Cheops.

Se poate intra înăuntru pe la nordul eĭ, la al treilea rînd de pietre de la suprafaţa soluluĭ. Un bloc enorm de granit închide intrarea. Acil

LUPTA MAIMUŢELOR CU JAGUARUL. — (Vezĭ explicaţia în pag. 694).

s'a făcut o spărtură în zid și intri înăuntru printr'un coridor jos și strîmt, până la camera regineĭ, apoĭ vine bolta înaltă. După aceasta vine un vestibul închis prin nişte plăcĭ de granit ce se mişcă uşor.

Aci e sarcofagiul luĭ Chéops. Camera mortuară e simplă; şase blocurĭ de granit formează plafondul. Pe aceste plăcĭ stă greutatea aceasta enormă. Aerul e năbuşitor şi simţĭ trebuinţă să ieşĭ imediat la aerul liber şi curat.

Piramida luĭ Mykérinos nu a perdut acoperişul de peatră lustruită care acoperă blocurile de la vîrf şi până la basă. Aceasta face urcarea foarte grea, şi numaĭ arabiĭ se urcă ca pisicile pe această suprafaţă lucie ca oglinda. Eĭ, pentru un bacşiş, se urcă până în vîrf şi aduc câte o sfărîmătură de peatră din vîrf.

La sud-vest de piramida luĭ Chéops se ridică piramida luĭ Chéfrem şi lângă ea Sphinxul terminat de acest prinţ.

Acest colos e tăiat în piatră şi are 20 de metri înălţime, labele sale sunt întinse pe nişte lespezĭ de marmoră carĭ eraŭ ale unuĭ templu unde trebuia să te urcĭ pe o scară monumentală. Intre labe se ridica un altar, căcĭ Sphinxul era un zeŭ, simbolul soareluĭ părăsind Horus şi care se presupunea că dă lumină şi viaţă tuturor lucrurilor. Sphinxul e cu dosul spre pustie pe care o împiedeca de a ocupa câmpiile pe carĭ le protegia. Corpul de leŭ arată forţa materială, capul omenesc forţa intelectuală. De aci vine că faraoniĭ eraŭ reprezentaţĭ sub forma unuĭ leŭ cu figură umană. S'aŭ încercat să'l dărîme şi Mameluciĭ făcuseră din el ţinta artilerieĭ. Nasul a fost rupt de o ghiulea şi dă un aspect oribil aceteĭ fisionomiĭ, a căreĭ frumuseţe şi majestate era altă dată un obiect de admiraţie.

Porumbeĭ şi şoimĭ călĕtorĭ

Cu toate numeroasele experienţe făcute de Statele-majore ale armatelor europene, n'a fost încă cu putinţă să se hotărască exact iuţeala în zbor a porumbeilor călĕtorĭ. In adevĕr, această iuţeală atârnă de starea ceruluĭ, de puterea şi direcţiunea vîntuluĭ, de forma plană saŭ deluroasă a pămentuluĭ, de ora plecăreĭ, de vĕrsta pasereĭ, etc.

In termen mijlociŭ, experţiĭ ceĭ maĭ serioşĭ spun că porumbeiĭ călĕtorĭ aŭ o iuţeală de 60 până la 70 de chilometri pe oră, adecă iuţeala trenurilor accelerate.

Insă s'a constatat de curând, în Anglia, la porumbeĭ, viteze de câte 120 de chilometri, adecă întocmaĭ ca a locomotivelor celor maĭ puternice carĭ străbat d'a curmezişul continentul american.

Cu această ocazie trebue să semnalăm nişte experienţe făcute la Voroneze, în Rusia, nu cu porumbeĭ călĕtorĭ, ci cu şoimĭ (falconĭ). Nu se ştie încă nimic asupra vitezeĭ acestor paserĭ marĭ, de pradă, şi carĭ se domesticesc foarte lesne, însă e sigur că ele pot sbura cu greutăţĭ de aproape două chilograme.

Ast fel de mesagerĭ puternicĭ dacă s'ar putea obicĭnui cu serviciul corespondenţeĭ aeriane, ar aduce mult maĭ marĭ foloase de cât sfioşiĭ porumbeĭ carĭ adese-orĭ sunt întâlniţĭ pe drum de paserĭ de pradă carĭ'ĭ sfâşie.

X- X.

Lupta maimuţelor cu jaguarul

Marele plantator brazilian, Riva Salmenas, proprietarul unuĭ întins domeniŭ de lângă rîul Parana, în sudul Brazilieĭ, observa că de cât-va timp i se fură fructele din pomiĭ ce avea în imensul sĕŭ parc. El trimise oamenĭ să stea la pândă şi iată ce vĕzură oameniĭ:

Din pădurea apropiată eşiră vr'o două zecĭ de maimuţe şi înaintară tiptil spre parc. Ajungênd la gardul parculuĭ, maimuţele se urcară în vĕrful unuĭ copac din apropierea gardului, apoĭ una din ele se apucă bine, cu amêndouĕ picioarele, de o cracă tare şi ridică cu mâinele în aer pe una din tovarăşele sale care la rândul eĭ apucă pe alta, iar aceasta pe alta.

Ast fel format lanţul, din patru maimuţe, începu să se balanseze până ce maimuţa de la extremitatea de jos isbuti să se apuce cu mâinele de gard. Atuncĭ, cele l'alte maimuţe se lăsară pe scara aceasta improvizată prelungind lanţul până în parc. Aci, una din ele se urcă într'un pom şi începu să dea jos fructele pe când o alta le lua şi le ducea la tovarăşele sale carĭ formaŭ lanţul. Acestea, dându-le din mână în mână, aruncaŭ fructele peste gard.

Când ceĭ doĭ oamenĭ carĭ priviseră uimiţĭ scena aceasta se arătară, maimuţa din pom dete un ţipĕt şi în câte-va secunde toate maimuţele fură afară din parc, luară fructele de jos şi o croiră de fugă în pădure.

Acelaş plantator a maĭ povestit următoarele unuĭ călĕtor englez, d. Goutrings, după care împrumutăm aceste rândurĭ:

Intr'o zi, când lanţul de maimuţe era format pe d'asupra garduluĭ unuĭ parc, eşi un jaguar (tigru american) din pădure, şi veni de se aşeză la rădăcina copaculuĭ de pe care atârna lanţul, aşteptând ca să se dea maimuţele jos spre a înhăţa una şi a o mânca.

Maimuţele, cum îl vĕzură, fură cu prinse de furie şi, în loc să maĭ aducă din grădină fructe, aduseră ciomegele şi instrumentele lucrătorilor, carĭ lipseaŭ în acel moment, după care toate maimuţele se grămădiră pe copacul d'afară avênd fie-care ciomagul eĭ.

Se formă imediat un lanţ de treĭ maimuţe care începu să balanseze pe d'asupra jaguaruluĭ; acesta, înfuriat şi dînsul şi flămând, făcea săriturĭ enorme ca să apuce pe maimuţa cea maĭ de jos; însă aceasta, mult maĭ iute în mişcărĭ, isbuti să'l isbească aşa de tare cu ciomagul peste picioarele de dinainte în cât jaguarul căzu la pământ cu un răget.

Atuncĭ toate maimuţele săriră jos şi bătură jaguar până îl lăsară mort.

Scena aceasta ciudată e reprezintată de gravura noastră de pe pag 5 a.

Călĕtorul Goutrings povesteşte că maimuţele braziliane sunt blânde şi se domesticesc lesne, însă când cine-va le supĕră sar la bătae cu ciomegele şi aruncă cu pietre.

Alma

Comorile Sultanuluĭ de Maroc

Să fie o poveste? Să fie o realitate? Adevĕrul este că de sute de anĭ se vorbeşte într'una de comorile sultanuluĭ de Maroc.

Călĕtorul Graeber de Hemso scrie că aceste comorĭ există cu adevĕrat şi urmează apoĭ:

Ceea ce în alte ţĕrĭ se numeşte casa publică, aci în Maroc este proprietatea sultanuluĭ. Tezaurul, numit «Bit-el-Mell, consistă într'un capital neproductiv, grămădit într'o construcţie clădită într'adins pentru aceasta, în oraşul Mequinez şi păzită de două miĭ de negri. Se crede că sunt acolo maĭ mult de două sute de milioane de francĭ, în piese de aur, în drugĭ de aur şi de argint şi în pietre preţioase. Construcţia e înconjurată de zidurĭ groase şi acoperită de alte zidurĭ tot aşa de groase. Cu alte cuvinte, clădirea e dublă. E ca şi cum ar acoperi cine-va un clopot maĭ mic cu un clopot maĭ mare.

Pentru ca cine va să intre înăuntru, trebue să descuie la rând cincĭ uşĭ de fer, avênd fie care câteĭ cincĭ broaşte cu secret, ale căror cheĭ sunt tot-d'a-una în mâinile sultanuluĭ saŭ ale sultaneĭ favorite.

Maĭ înainte era obiceiŭ să se omoare hamaliĭ carĭ aduceaŭ la tezaur sacĭ de aur, pentru ca să nu se afle locul unde dînşiĭ puseseră aceĭ sacĭ.

Sultanul este singurul stăpân al banilor strînşĭ din birurĭ. El nu face din eĭ nicĭ o cheltuială pentru ţară. Lucrările publice atârnă de buna plăcere a locuitorilor; de pildă dacă dînşiĭ voiesc să'şĭ facă un pod peste o apă, îl fac; dacă nu, trec prin apă; tot aşa cu şoselele saŭ cu alte lucrărĭ.

Funcţionariĭ, de la ceĭ maĭ marĭ până la ceĭ maĭ micĭ, nu sunt plătiţĭ din baniĭ birurilor. Eĭ trebue să'şĭ ia plata cum voiesc şi cum pot de la locuitori De cele maĭ multe orĭ, îşĭ încasează lefurile cu armele în mână, întocmaĭ ca şi Sultanul.

Ministru de finance nu există în Maroc, şi nu sunt nicĭ casierĭ plătitorĭ. Nu e budget. Sunt numaĭ perceptorĭ. Şi încă ce perceptorĭ! Butucul, roata, spânzurătoarea ţin loc de registru iar cu biciul şi vîna de boŭ se daŭ chitanţele de primire.

Ast fel fiind, nu e de mirare că Sultanul de Maroc adună comorĭ marĭ

Doctorul german Rohlfs, spune că a vĕzut şi el construcţia unde se ţin comorile. El a fost medicul haremului Sultanuluĭ, funcţie în care intrase cu ocazia boaleĭ grave a uneĭ favorite a sultanuluĭ. S'aŭ ţinut atuncĭ sfaturĭ marĭ între sultan şi miniştri spre a se şti dacă dînsul poate să fie introdus la patul bolnaveĭ.

Dar apoĭ sultanul a exclamat:

«Maĭ la urmă femeile mele n'aŭ să se geneze de un câine de creştin».

Şi aşa Rohlfs a fost numit medic al femeilor sultanuluĭ, cărora le spunea maĭ mult la poveştĭ, cruţându le de doctoriĭ, că-ĭ regula la harem este ca doctorul să înghită maĭ întêĭ jumĕtate din doctoriile ce dă bolnavelor.

Dragu

Un hotel în 16 etagii

Zilele trecute s'a deschis la New-Yorck giganticul hotel astoric, a căruĭ construcţie s'a început acum 7 anĭ. El este situat în cartierul elegant al oraşuluĭ şi coprinde în partere prăvăliĭ elegante, iar în cele l'alte etagiurĭ se află hotelul, cluburĭ şi vile.

Construcţia acestuĭ hotel a costat cam 70 milioane de francĭ şi are o lungime de 550 şi o lăţime de 425 urme engleze. Posedă 1800 de ferestre şi este zidit în stilul german. In faţa hoteluluĭ se află un mare bazin, pe care înoată o mulţime de lebede.

Foaierul hoteluluĭ este admirabil, în stilul renaştereĭ şi prevĕzut cu frescurĭ şi arabescurĭ, de marmoră sidef şi aur.

Seara, cu deosebire, prezintă acest foaier un aspect feeric.

Intreg etagiul prim este destinat pentru reprezentaţiĭ festive. Marea sală de aur pentru balurĭ cu stâlpiĭ eĭ de alabastru roşcat şi cu mosaicurĭ are o lungime de 125 urme şi o lăţime de 80 urme şi o înălţime de peste 40.

In mijlocul edificiuluĭ se află o a doua sală de bal, şi lângă aceasta una maĭ mică, aşa în cât în acel etagiŭ se pot da pe lângă treĭ balurĭ şi alte serate.

Etagiul al douilea cuprinde o serie întreagă de apartamente de Stat, reservate preşedinteluĭ Statelor-Unite şi altor persoane princiare care vizitează New Yorckul.

Cele-l'alte etagiĭ oferă adăpost la 1500 persoane.

Sunt opt ascensoriĭ carĭ, in câteva secunde, te transportă până la ultimul etagiŭ, de unde se oferă o privelişte măreaţă. Aci la ultimul etagiŭ se află o mare sală de biliard pentru ambele sexe, o galerie de tablourĭ. Acoperişul hoteluluĭ este ast fel întocmit în cât poate să serveas că ca loc de grădină saŭ pentru şcoală de biciclete.

Fie-care etagiŭ este, aşa zicênd, un întreg deosebit, un mic hotel prin sine. Aci se află liniĭ telegrafice şi telefonice legând otelul cu orĭ-ce parte a continentuluĭ american. In pivniţele hoteluluĭ, de o adêncime de două etagiĭ se află depozite de vin a căror valoare trece peste o jumĕtate milion dolarĭ.

Proprietarul hoteluluĭ este un german cu numele Boldt.

Peştii călĕtori

Rechiniĭ în apele engleze

Rechiniĭ din apele engleze sunt o primejdie pentru siguranţa celor l'alţĭ peştĭ, dar nu pentru a oamenilor. Eĭ sunt cu totul deosebiţĭ de aceĭ rechinĭ enormĭ carĭ se vĕd prin regiunile tropicale rătăcind în jurul corăbiilor şi repezindu-se la ancorele lăsate în apă, pentru ca să le înghită. Aceştia sunt cu drept numiţĭ *purceĭ de mare* căcĭ se bălăcesc toată ziua în valurĭ după ce înghit resturile meselor de pe vas saŭ după ce mănâncă vr'un mic negru, ucenic pe vas, care a avut nenorocirea d'a cădea între dinţiĭ lor.

In unele părţĭ ale oceanuluĭ însă, ca de pildă la insulele Capuluĭ Verde, se pare că e un fel de înţelegere între negri şi rechinĭ, căcĭ se vĕd adese-orĭ negri aruncându-se în valurĭ pentru a prinde un ban de aur aruncat de vr'un glumeţ. De şi rechiniĭ mişună prin acele părţĭ, negrul se afundă, caută şi găseşte banul şi se întoarce pe bord viŭ şi nevătămat. Cu ceĭ albĭ e alt fel Un tînĕr ucenic alb, de pe un vas, vrênd să facă o bae, cu toată interzicerea ofiţerilor, a fost devorat înainte ca cine-va să aibă timp d'a'ĭ sări în ajutor. D'abia atinsese suprafaţa apeĭ când fu înhăţat şi disparu sub valurĭ. O dîră de sânge maĭ arăta soarta ce avusese.

Rechinul albastru, care se găseşte în apele din jurul Anglieĭ, are o lungime până la 12 picioare; însă ceĭ de la tropice întrec une-orĭ lungimea de 25 de picioare.

Rechiniĭ albaştri sunt peşti călĕtorĭ. Eĭ apar în apele engleze vara şi maĭ cu seamă toamna, venind din regiunile polare. Eĭ sunt peşti noctambulĭ. Numaĭ noaptea sunt iuţĭ, căutându'şĭ hrana, iar ziua dorm, cu vêrful cozeĭ şi cu aripele afară din apă.

Este apoĭ rechinul numit *milandru*, lung de 6 picioare. Acesta locueşte în apele calde saŭ temperate ale tuturor mărilor; se găseşte în Australia ca şi pe lângă coastele Americeĭ şi ale Asieĭ. E sĕlbatec şi lacom; mănâncă tot: peştĭ morţĭ saŭ viĭ, crabĭ, asteriĭ, etc.

Stă maĭ mult la adâncime, unde vânĕtoarea îĭ este maĭ lesnicioasă, şi se arată cu deosebire iarna.

Cea maĭ curioasă speţă de rechin, observată în apele engleze, este zigena, cunoscută şi sub numele de *Ciocan*.

Nu se găseşte de cât în largul măreĭ către coastele provinciilor Cornuaille şi Norfolc. Ajunge până la lungimea de 15 picioare şi are o coadă puternică. Corpul luĭ e de o structură regulată, afară de cap, care are forma unuĭ ciocan, de unde i-a venit şi numele. Ochiĭ luĭ se află la cele două extremităţĭ laterale ale capuluĭ care e de treĭ orĭ maĭ larg de cât lung, întrecênd de amêndouĕ părţile, cu maĭ multe degete, alinierea generală a corpuluĭ. Pelea luĭ e de coloare albastră-cenuşie, maĭ deschisă pe burtă.

In sfârşit, se maĭ găseşte în apele engleze rechinul numit *emisola*, speţa cea maĭ blândă care se hrăneşte cu crustaceĭ. Numaĭ carnea acestuia se poate mânca, ba încă scoţieniĭ o consideră ca escelentă.

Marinar.

Ciudăţenii americane

Regulamentul unuĭ otel

La nord de lacul Athabasca (Statele-Unite) într'o regiune pustie unde s'a construit de curând o cale ferată şi aŭ început să năvălească imigranţiĭ din toate ţĕrile, cu scopurĭ de îmbogăţire, e un otel la a căruĭ uşă e afişat un regulament în cuprinderea următoare:

«Plata se face d'inainte; preţul este de 25 de dolarĭ cu fasole şi numaĭ de 12 dolarĭ fără fasele. Sare se dă orĭ-cuĭ cât îĭ trebue însă numaĭ pentru mâncările luate din otel. La prânz se daŭ şi cartofĭ. Este absolut interzis muşterii̇lor să pună mâncare în buzunar.

«Administraţia oteluluĭ socoteşte că gentlemeniĭ se vor spăla afară şi că'şĭ vor procura eĭ înşişĭ apa de

care vor avea nevoie; prosoape sunt la dispoziţiunea lor, la capĕtul caseĭ. Nu se impune nicĭ un supliment de plată pentru ghiaţă de recorit însă trebue să se plătească un supliment pentru un scaun lângă sobă. Muşteriiĭ sunt datorĭ să'şĭ caute eĭ înşişĭ paiele de carĭ aŭ trebuinţă.

Podeala cârciumeĭ e rezervată pentru a dormi pe ea muşteriĭ obicĭnuiţĭ. Cât despre oameniĭ carĭ dorm în şură, dînşiĭ sunt rugaţĭ să lase pe loc paiele pe carĭ aŭ dormit. Pensionariĭ trebue să se scoale la cincĭ ore dimineaţa; însă ceĭ din şură pot să se scoale şi la şease ore.

«E absolut interzis muşteriilor d'a se bate la masă. Pentru încăierărĭ între clienţĭ s'a rezervat păduricea de din dosul oteluluĭ.

Se vor trage gloanţe de revolver asupra tuturor acelora carĭ vor viola dispoziţiunile acestuĭ regulament.»

Proprietarul

Neapĕrat că orĭ-ce comentar ar strica efectul acestuĭ regulament; sfârşitul îl încoronează într'un chip admirabil.

Stan

Călĕtoria la Meca

Peatra şi moscheea Caaba

Moscheea Caaba, de la Meca, unde se duc musulmaniĭ ca să se facă hagiĭ, e un mic edificiŭ, grosolan construit din peatră cenuşie, avênd forma patrată şi masivă, coperişul plan, şi e situată în mijlocul uneĭ curţĭ înconjurată de galeriĭ. Moscheea are 13 metri lungime, 12 lărgime şi 15 înălţime. Are numaĭ o uşă, îmbrăcată cu argint şi cu ornamente aurite; uşa aceasta e la înălţime de douĭ metri de la pămênt şi nu e deschisă de cât de două saŭ de treĭ orĭ pe an. Atuncĭ se aşează o scară portativă de lemn la uşă pentru ca vitoriĭ hagiĭ să se poată urca în moschee Lângă această uşă, la colţul de la N. E., se află, îngropată în zid, pe din afară, vestita *peatra neagră* care, la drep, ar trebui să poarte numaĭ ea singură numele de Caaba. De formă ovală şi neregulată, de coloare neagră roşiatică, nu are maĭ mult de 18 centimetri de diametru şi suprafaţa'ĭ e cu totul uzată de sărutările şi de atingerile pelerinilor.

Această peatră căreia arabiĭ îĭ daŭ şi numele de «Hanjar el-Asuad», a fost obiectul a multor întâmplărĭ şi fapte şi s'aŭ dat şi rĕzboaie sângeroase din cauza eĭ. In cursul unuĭ oare-care timp a stat desprinsă de templu şi a fost transportată la Bagdad, în palatul califilor.

I se atribue proprietăţile cele maĭ minunate. După afirmarea credincioşilor, dacă cine va o aruncă în apă nu se duce la fund ci pluteşte. Dacă e pusă pe o cămilă slabă ca s'o transporte, cămila se îngraşă într'un moment. Greutatea eĭ este aşa de mare în cât maĭ mulţĭ caĭ nu pot s'o urnească, etc.

Tot templul, afară de coperiş, este acoperit pe dinafară cu o ţesĕtură neagră de mătase, pe care sunt brodate versete din coran. Pe la mijloc e menţinută de o cingĕtoare cu maĭ mul'e cercurĭ de argint aurit şi de aur. Ţesĕtura aceasta se reînoeşte în fie-care an, în timpul pelerinagiuluĭ. Noua ţesĕtură, fabricată pe cheltuiala sultanuluĭ din Constantinopol, este adusă de la Cair de emirul Hagg (prinţul caravaneĭ) şi peleriniĭ îşĭ împart bucăţelele ţesĕtureĭ vechĭ, pe carĭ le păstrează ca pe nişte moaşte. Lângă uşa moscheeĭ se află o groapă zidită cu marmoră şi numită *el Madjen*. Tradiţiunea spune că în acea groapă Abraham şi fiul sĕŭ Ismail aŭ frământat lutul cu care aŭ clădit moscheea, iar prima peatră, cea neagră, le a fost adusă din cer de un înger.

De fie care lature a templuluĭ se ridică o mică clădire (macam) unde lo ueşte câte unul din ceĭ patru imanĭ aĭ riturilor drept-credincioase.

Lângă unul din aceştĭ macamĭ s'a construit un edificiŭ patrat, formând înăuntru o cameră căptuşită cu marmoră în mijlocul căreia se află puţul *Zemzen*. Apa din acest puţ este dulce şi seamĕnă une-orĭ, la coloare, cu laptele. Apa aceasta e considerată de mahomedanĭ ca făcĕtoare de toate minunele.

Moscheea Caaba e un loc de azil inviolabil chiar când e vorba de cel maĭ mare păcătos. Dacă un criminal izbuteşte să se refugieze în moschee, nimenĭ nu poate să'l maĭ atingă.

De sanctuarul acesta mahomedan sunt legate o mulţime de superstiţiĭ mistice, unele din ele de o copilărie uimitoare.

X. X.

Varietăţĭ

Un crocodil care atacă o luntre. — Un vânător de la Digha Gat, care cobora Gangele în luntre, simţi d'o dată o sguduitură puternică în tocmaĭ ca şi cum luntrea s'ar fi isbit de un colţ de stâncă. Vânătorul se plecă îndărăt şi vĕzu un crocodil care se apucase cu dinţiĭ de cârmă şi se încerca să tragă luntrea spre mijlocul fluviuluĭ.

Vînătorul îşĭ lăsase armele pe mal, şi nu avea de cât lopeţile la îndemână.

Dînsul se apĕră cum putu maĭ bine şi isbuti să facă pe crocodil a lăsa cârma pentru un moment. Insă monstrul se întoarse la atac şi începu să dea tare cu coada în luntre aşa că aceasta trebuia să se sfarme saŭ să se rĕstoarne.

In poziţiunea aceasta critică, vînătorul nu'şĭ perdu curajul

Cu o vâslă mâna luntrea spre mal iar cu cea-l'altă nu înceta d'a lovi pe caiman, care era foarte mare.

In sfârşit ajunse la uscat şi era şi timp căcĭ se făcuse o spărtură în luntre şi apa începuse să pătrundă în ea.

Sărind pe uscat, vînĕtorul puse mâna pe puşcă şi trimise un glonte în ochiul scârbosuluĭ animal care rĕmase mort pe loc.

Vînătorul ştie acum că e primejdios lucru să facă cine-va escursiune pe Gange în bărcĭ prea micĭ.

—x—

O călĕtorie în jurul pămêntuluĭ. — Jouĭ, 10 Decembrie, şĭ a terminat călĕtoria în jurul pămêntuluĭ consilierul imperial Wiesenburg din Viena. Călĕtoria a început-o la 2 August, însoţit fiind de amicul sĕŭ Crizek. Itinerarul a fost prin New-Yorck, prin continentul american la San Francisco şi de acolo la insulele Sandwich, prin Java şi Sumatra la Japonia, China şi Ceylan. In Colombo, tovarĕşul sĕŭ Crizek a rĕmas înapoĭ pentru cât-va timp pe când Wiesenburg a plecat în Egipt şi de acolo a sosit în Triest. Scopul călĕtorieĭ a fost studiul raporturilor comerciale ale sus-numitelor ţĕrĭ.

—x—

Un elefant care refuză d'a transporta cadavre. — De curând, la Bombay în India, un elefant fu pus să tragă afară din oraş un boŭ mort. Intr'un loc elefantul întoarse capul ca să vadă ce trage şi vĕzênd boul mort, rupse frînghia şi se întoarse liniştit acasă. Toate încercările stăpânuluĭ sĕŭ de a'l aduce înapoĭ aŭ rĕmas zădarnice. Nu s'aŭ putut întrebuinţa mijloace violente cu elefantul care o dată, într'un moment de furie, dărîmase grajdul şi era să dărîme şi casa.

Cadavrul bouluĭ a fost transportat cu alte animale.

—x—

Fiarele în India. — In cursul celor din urmă patru anĭ, s'aŭ ucis în India Centrală maĭ mult de 1000 de tigri, 2000 de pantere, 500 de urşĭ, 300 de lupĭ şi 3000 de şerpĭ. Anul trecut, 317 persoane aŭ fost mâncate de fiare şi 998 aŭ murit de muşcăturĭ de şerpĭ. Animalele domestice mâncate de fiare în cursul aceluiaşĭ an, aŭ fost în numĕr de 12.000.